

NOK TE YEYOX 'ĀKTUX

Nok te Teop pu kax'āmi'

¹ Teop: —Hōmā tikmū'ūn te hāpxomā ka'ok pēnāhā', tu' pēnā hāmāxap, tu nōm hāpxomā'ax 'āktux, ²ha tik xop te nōm hām'āktux kax'āmi tappet tu', ³yīy 'āte mō'kupix punethok, tu hām'āpak, tu' yīkopit, nūy nōmhā yūmmūg max, tu hāmpe'paxex, hu: Yā' 'āte hāpxomā'ax xohix kax'āmi', tu tappet tu kax'āmi', nūy xa mō'kutnā', ⁴xa 'ākuxa yūm ka'ok, nūy hāpxomā'ax kopa' yūm ka'ok, tikmū'ūn te xa nōm yūmmūgāhā'.

Pexkox yōg nū'kutnā'ax te Yakanit pu hām'āktux

⁵ Hōmā 'Enot te hāpxexka Yonex yōg tikmū'ūn xat, 'īhā Yakanit xip, tu 'Amit xop yōg 'āmanex, 'ūxetut 'āxet'ax 'Iyamet, ha 'Iyamet pa 'āmānex kutok hex. ⁶ Yā' max Yakanit xi' xetut, tu hāpxomā max, ha Topa te' pēnāhā', tu' xat, ha' yīpkox pip xi' xetut, 'ūmīlynāg hu' mīy, ⁷ pa 'Iyamet ka'ok, tuk-tok 'ohnāg, 'ūk-tok pip 'okpa kutut 'Iyamet xi' yīpxox.

⁸ 'Āmnīy 'ūm 'īhā Yakanit te 'āmānex yōg hām hā' hām, tu Topa pet kopa' hām, ha 'Amit yōg xop xohix hām, ha nōm xop te mō' xap yōn, tu' xap tu' yūmmūgāhā', ha' xut Yakanit, nūy hām, 'ūnōy yānān tu', ⁹ pu mīm xax 'ūm puk, nūy haxyā, xix mīm hep 'ūm puk, nūy Topa pu' haxyā', ha Yakanit te Topa pet xexka ha' mō'nāhā', ¹⁰ ha Yoneo yōg tikmū'ūn tek-nīhā' pip hāptopa', tu Topa pu hām'āktux pax, 'īhā 'āmānex xop te mīm hep puk, mīmpe yīmū' yūm ha' puk, nūy Topa pu'

haxyā'. ¹¹ Hāpxip 'ohnāg 'īhā Yakanit te pexkox yōg nū'kutnā'ax pēnāhā, ha mīmpe puk'ax yīka' xip, 'ūyīp xe'e hā' xip, ¹² ha' kuxānōg, tu' kuxa te' yēy, ¹³ pa nōm nū'kutnā'ax te:

—'Ākuxanōg hok, nūy 'āka'ok. Topa te 'ōg hām'āktux'ax 'āpak, ha 'āxetut te 'āk-tok pit put putup, ha xate' xuxet'ax mīy putup Yoām. ¹⁴ 'Āktok put 'īhā 'ākuxa hittup putup, ha tīkmū'ūn hittup putup kamah, ¹⁵ yā Topa te 'āk-tok pit xexka mīy putup, 'ūtut tex kopa' xip 'īhā Topa Koxuk te 'āk-tok ka'ogāp-tup, yīy xupyāg xat hok puyīy xo'op hok, ¹⁶ tu 'Iyaet yōg tīkmū'ūn punethok mōgāp-tup, tu 'Iyaet yōg Topa ha mōgāp-tup. ¹⁷ Yā Topa te 'āk-tok nū'kutnāp-tup tīkmū'ūn hah, pu yāy pupi hām'āktux. Hōmā mōnāyxop hittap 'Enit te Topa pupi hām'āktux, tu' ka'ok, ha kaxiy 'āk-tok ka'ok putup, tu' tak xop pu: “Āpu, yāyhāhup,” kaxīy, puktok tu gāy kuxyā', nūy nōm putup pax 'ūxeheh, ha 'āk-tok te' yīpkox 'ohnāg xop pu hupmāp-tup, pu hāmpe'paxex, nūy yāy hāmyoa', 'Iyaet yōg tīkmū'ūn xat'ax nūn ha hāmyoa'. Kaxīy.

¹⁸ Ha Yakanit te:

—'Ītu'. 'Ātep yūmmūg'ah. 'Ūgkuxa yūm 'ohnāg hām'āktux kopah. 'Ūgkuxa te xa tu' pa yūm ka'ok, 'ūgkutut xik xetut hah. Kaxīy.

¹⁹ Ha nōm nū'kutnā'ax te:

—'Ūgmūn Gamineo. Topa keppak xip, tu Topa puk hām, ha xa nūgkutnāhā', 'ūyīy xa hāmyūmmūgā', tu xa hām'āpak max 'āktux, ²⁰ pāyā xate 'ātu 'āpa yūm ka'ok, tu kuxa yūm 'ohnāg. Xapi 'āyīy hok, tu mōktu 'āxetut te 'āk-tok put, yīy ta

'āiy'ax 'ūxeheh, ta tu 'āte' koit 'ohnāg hah. Kaxīy. Tu' mōg pexkox ha' put pu'.

²¹ Ha tikmū'ūn te hāptopa' pip, tu Yakanit hip, tu' hip, tu xe' hip, pa' nūn 'ohnāg, ha' yēy. ²² Ha ta Yakanit te Topa pet xexka kopa' xip, tu hāptopa' mōg, tu' yōyxōg ka'ok, tu' yīy tapax 'ohnāg, ha tikmū'ūn te:

—'Ūpēnā', Yakanit te Topa pet kopa' xip, 'īhā hām yāy koxuk pēnāhā'. Kaxīy. Ha' yīm xix, 'ūyīy hok tu'.

²³ Tu 'āmānex yōg hām'ax kux, tu ta' mōg, tu mōktu yāy pet tu' xu pep. ²⁴ Hāpxip kutōgnāg 'īhā' xetut te kopak-tok yūm, tu mēy te 5 hā' yāy pet kopa' xip, tu hāpkumep 'ohnāg, tu:

²⁵ —Hōmā 'āte yāyhāhup, 'ūgkutok 'ohnāg tu', pa Topa tek pēnāhā', tuk kuxa ka', tu yōgnū yāyhāhup nōah, yā hōnhāk kutok yūm 'ūgpah. Kaxīy.

Pexkox yōg nū'kutnā'ax te Mānix pu hām'āktux

²⁶ Tuk-tok xuk mēy te 6 'īhā Topa te nū Gamineo kutnāhā', tu hāpxexka Gанинет yōg kōmēn Nāyane tu nū'kutnāhā', ha ta' nūn pexkox yōg nū'kutnā'ax, tu nūktu Nāyane tu' xu pep, ²⁷ tu 'ūn yāyta hok ha' mōg, ha' xuxet'ax Mānix, tu mōnāyxop Namix xop yōg Yoye mūtik yāytap-tup, pāyā' hok yūm. ²⁸ Ha Gamineo te Mānix pet ha mō'nāhā', tu:

—'Āneo. Topa te xa hāmmmaxnāhā', tu nū mūtik tihī'. Kaxīy.

²⁹ Pa Mānix kuxānōg, tu yāy pu hām'āktux, hu: Putep mūn 'āktux nō'ōm? Kaxīy. ³⁰ Ha nū'kutnā'ax te:

—Mānix, Topa te xa hāmmmaxnāhā', yīy 'ākuxānōg hok. ³¹ Xate 'āk-tok pit put putup, tu' xuxet'ax mīy putup Yeyox. ³² Ha tikmū'ūn xohix xat putup, yā'

xuxet'ax nōy te: Topa Xe'ēgnāg kutok pit. Kaxīy. Hōmā mōnāyxop Namix te tikmū'ūn xat, ha kaxīy 'āk-tok te tikmū'ūn xat putup, ³³ tu mōnāyxop hittap Yako mōkputox xat putup, tu hāmyāxatamuk xohix hā tikmū'ūn xat putup mōg kuma' mōg, 'ap xat kux putup'ah Yeyox. Kaxīy.

³⁴ Pa Mānix te:

—'Ītu'. 'Ātep yūmmūg'ah. 'Ūgkutok put te xīy? Yāk hok yūm. 'Āte tik 'ūm mūtik 'ūgnōm 'ohnāg. Kaxīy.

³⁵ Ha nōm nū'kutnā'ax te:

—Topa Koxuk ka'ok, tu 'āk-tok putnāp-tup, 'īhā hok yūm, yīy 'āk-tok max xe'ēgnāg, yā Topak-tok xe'ēgnāg. ³⁶ Yūmmūg. 'Āxape Iyamet kutut, tuk-tok te' kopa' yūm, ha mēy te 6 'ūk-tok xuk, 'ūk-tok nōm hāmāxap xuk. ³⁷ Topa te hāpxopmā'ax xohix. Kaxīy.

³⁸ Ha Mānix te:

—Hamūn. 'Āte Topa puk kopaxux hāk xip, tu nūk xup, tu Topa tu hāpxopmāhā'. Xate hām'āktux max. Kaxīy.

Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax mōg.

Mānix mōg 'Iyamet pet hah

³⁹ 'Āmnīy kutōgnāg 'īhā Mānix yok, tu ta' mōg mō'ka'ok, tu hāpxexka Yonex yōg kōmēn tu' mōg, tu hām xanep tu' mōg, ⁴⁰ tu mōktu Yakanit pet tu' xu pep, tu mō'nāhā', tu 'Iyamet pu 'āneo, ⁴¹ ha' xupak, tuk-tok te' tut tex kopa' hittup, tu yāy xit, ⁴² ha 'Iyamet yīy ka'ok, hu:

—Topa te 'ūn xop pu hāmmaxnāhā', ha xa hāmmaxnā xexkah. Xate 'āk-tok put putup, ha Topa te nōm pu hāmmaxnāp-tup kamah. ⁴³ Tik tek xat mūk tut nūn. Putep tuk ha 'ānūn? 'Ap yūmmūg'ah 'āte pute 'ūm. 'Ūgkuxa te' yēy. ⁴⁴ 'Āte xa hāpxe'e

'āktux: 'Āte 'ōg 'āneo 'āpak, 'īhāg kutok tek tex kopa' kuxa hittup, tu yāy xit. ⁴⁵ Topa te hām'āktux, ha 'ākuxa yūm ka'ok, hu' hip, pu Topa hāpxopmā', ha 'ākuxa hittup. Kaxīy.

Mānix tek-tex

⁴⁶ Ha Mānix te:

—'Ūgkuxa te 'ā Topa xexka 'āktux,

⁴⁷ tuk koxuk te Topa tu' hittup kamah, hak hīnnāhā',

tuk pēnā max, ⁴⁸ 'īhāk mūn kutōgnāg,

yā Topa hā kāmānat hex,

yīy tikmū'ūn xohix te hām'āktux putup mō'kuma' mōg, hu:

“Topa te Mānix pu hāmmaxnāhā’.” Kaxīy.

⁴⁹ Ha Mānix te xe':

—Topa ka'ok xe'ēgnāg, tu tek mūn pu hāpxopmāhā', yā Topa max xe'ēgnāg,

⁵⁰ tu yāy yōg tikmū'ūn kuxa ka', nōm xop yīpkox pip Topa pu',

ha tikmū'ūn kuxa ka', xik-tok xop,

xik mōkputox kuxa ka' Topa te',

nōm xop yīpkox pip Topa pu' kuxa ka',

⁵¹ ha hāpxopmā max xe'ēgnāg, tu' gāy nām xop hā hāpxummāhā',

nōm xop te hāmpe'paxex, hu: “'Ūgmūn xexkah.” Kaxīy.

⁵² Topa te' xexka xop xupepmāhā', puk-tōgnāg xop yāyhā tu xexkah,

⁵³ ha' hok xop pu hāpxop punethok popmāhā', tup-texop xexka pu hāpxop popmā 'ohnāg,

tu': “Mōg, mōg!” Kaxīy. Tu' xupepmāhā'.

⁵⁴ Tu hām'āktux xex mōnāy xop pu', tu' xutigāhā',

tu 'Iyaet yōg tikmū'ūn mō'nīynām,
 tu' yōg kāmānat xop xaxok 'ohnāg, tu mō'nīynām.
 55 Hōmā, hāmyāxatamuk xohix 'lhā',
 Topa te mōnāyxop 'Amanām pu hām'āktux xex, tu'
 xaxok 'ohnāg.

Ta tu' kux. Kaxīy.

56 Mēy 3 hā Māníx te 'Iyamet mūtik tihi', ha mēy
 3 kux, 'lhā yāy pet ha' mōg, tu' mōg tu mōktu xupep
 'ūyāy pet tu'.

'Iyamet tek-tok 'āxet'ax Yoām put

57 'Āmnīy xohix nōg 'lhā 'Iyamet tek-tok put, ha'
 pit, 58 ha' xape xop xix tikmū'ūn te' yīmap hā' pip
 te' xupak, tu Topa te nōmhā hāmmax mīy yūmmūg,
 ha 'Iyamet kuxa hittup xix tikmū'ūn.

59 Tikmū'ūn nūn, 'āmnīy te 7 nōg 'lhā' nūn,
 'Iyamet pet ha' nūn, nūy 'ūk-tok pit yāy xax xak
 kutōgnāg, tu' xuxet'ax mīy putup Yakanit, 'ūtak
 'āxet'ax hā xanāp-tup, 60 pāyā' tut tep-tup nōg, tu:

—'Āmhok, kaxīy hok! 'Āte' xuxet'ax mīy'ax yāy
 xe'e tu Yoām. Kaxīy.

61 Ha tikmū'ūn te:

—Putep xuktux? Yoām te xīy? 'Āxape 'ūm 'āxet'ax
 Yoām? 'Ap xip'ah. Teptu' xuxet'ax mīy putup
 Yoām? 'Ū 'ūm te nō Yoām? Kaxīy.

62 Tu' yīm xix, pu Yakanit tek-tok 'āxet'ax
 yūmmūgā',

63 ha Yakanit kax'āmi putup, yī tik 'ūm te tappet
 tu' hōm, xix tappet kup, ha Yakanit kax'āmi', hu:
 "Ūxuxet'ax pi' Yoām." Kaxīy. Ha tikmū'ūn kuxa te'
 yēy. 64 Hāpxip 'ohnāg 'lhā Yakanit yōyxōg pu'uk, tu
 hām'āktux, tu Topa max 'āktux, hu:

—'Ũmax Topah. Kaxīy.

⁶⁵ Ha tikmū'ũn te Yakanit pet tu' yīmap hā' pip, tu kuxānōg, tu tikmū'ũn pu' xuktux, tu Yonex yōg hām xanep tu tikmū'ũn pip xop pu' xuktux, ha' xohix te nōmhā yūmmūg, ⁶⁶ hu' kuxa te' yēy, tu hāmpe'paxex, hu:

—Kakxop xe'e', tu' tuk kux, 'Ihā tik xexka putup. Kaxīy.

Yā Topa te nōm ka'ogāhā', tu nū mūtik tihi'.

Yakanit te Topa pupi hām'āktux

⁶⁷ Ha' tak Yakanit te Topa Koxuk hā nū' xip, tu Topa pupi hām'āktux, hu:

⁶⁸ —'Āpu yūmū'āte Topa max 'āktux, yā 'Iyaet yōg Topa max,

tu' nūn, nūy yāy yōg tikmū'ũn mōy pu mōg,

⁶⁹ tu tik xe'ēgnāg yāykutnāhā', tu nū' kutnāhā',

ha' ka'ok, hamūn yā mōnāxop Namix hā mōkputox, tu yūmūg yōg tikmū'ũn mōy gāy xop kopah, 'ūmōg.

⁷⁰ Hōmā, hāmyāxatamuk xohix 'Ihā' Topa te tik max xop yīymōgāktux,

puyīy yāy pupi hām'āktux, pūyīy mōnāyxop pu hām'āktux,

tu Topa te' mōy putup 'āktux,

⁷¹ tu Topa te hām'āktux xex 'āktux, hu:

Topa te 'āmōy putup gāy xop kopah,

nōm xop te 'āxop putup nōg. Kaxīy.

⁷² Topa te mōnāyxop kuxa ka', tu yāy yōg hām'āktux xex,

tu' pa'ax max xutīgāhā',

⁷³ tu mōnāyxop hittap 'Amanām mūtik hām'āktux,

tu nōm pu hām'āktux xex,

yā yāy 'āxet'ax hā hām'āktux xex,

74 nūy gāyxop kopa yūmūg mōy, pu Topa keppa
yūmūk pip,
nūy 'āktettx, nūy Topa pu hāpxomā', tu' yīpkutuk
'ohnāg,

75 'ūyīy hāmyok mīy, 'ūyīy tu max xe'ēgnāg, Topa
putuk,

yūmūg hi'ax tox hā yūmūg max, mōg kuma' mōg.

76 Ha 'āmūn, xōnnū', 'āxuxet'ax nōy mīy putup, hu:
Topa xe'ēgnāg pupi hām'āktux'ax. Kaxīy.

Xate Topa keppa 'āmōg, nūy 'ūyōg putat max mīy,

77 nūy yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

"Topa te 'ākuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat
'ūyānān tu',

tu 'ōg kummuk mīy'ax xaxogāp-tup, pu tu kux."

78 Yā Topa te yāy yōg tikmū'ūn kuxa ka',

hu tik nū'kutnāhā', ha yūmūg ha' nūn,

tu yūmūg yūmmūgāhā'.

79 Tu' nūn putup, tu hāmyūmmūg hā tikmū'ūn kuxa
hittupmāhā',

tu tikmū'ūn te hāpkoxtap ta ka' mām xop pu
hāptupmāhā',

ha kaxīy Topa te yāy yōg putat yūmmūgāhā',

tu yūmūg kuxa māmmāhā'. Ta tu' kux. Kaxīy.

80 Ha Yakanit kutok pit 'ūtuk, tu mōktu xiaptap
ka'ok, tu' tuk kux, tu hām panip xexka kopa' xip,
tu mōktu' xupep, pu 'Iyaet yōg tikmū'ūn pēnā'.

2

Mānix tek-tok put

1 Hāmyāxatamuk 'ūm 'īhā hāpxexka Hōm yōg
xat'ax xexka 'āxet'ax 'Agōy, tu hāpxexka yōg
tikmū'ūn xohix xat, pu yāy yōg kōmēn tu mōg,

puyīy gohet te tikmū'ūn mō'kupix, nūy tikmū'ūn xohix te xīy yūmmūg, ² ha Hōm yōg gohet te tikmū'ūn mō'kupix hāmāxap, 'Ihā Kinīn te hāpxexka Xit yōg tikmū'ūn xat. ³ Ha tikmū'ūn mōg, pu tu mō'kupix, ha yāy yōg kōmēn tu' mōg.

⁴ Yoye xip, tu hāpxexka Ganinet yōg kōmēn Nāyane tu' xip, tu' mōg, tu mōktu hāpxexka Yonex yōg kōmēn Menēg tu' xupep. Hōmā, hāmyāxatamuk xohix 'Ihā, mōnāyxop hittap Namix mūk tut te' put, tu Menēg kopa Namix put, ha Namix mūn te 'Iyaet yōg tikmū'ūn hittap xat, yīy hōnhā Yoye mōg Menēg tu', Namix mōkputox 'ūm tu', tu' mōg, ⁵ tu' xetut mūtik mōg, ha Mānix tek-tok xuk xexka, ha' mōg. ⁶ Yoye mōg, xix Mānix, tu ta' mōg, tu mōktu Menēg tu' mōxaha', tu tihi 'Ihāk-tok nāhā'. ⁷ Kōmēn yōg 'āmuk nū'xip, yīy Mānix tek-tok pit māxap put, tu mūnūytut pet kopa' put, tu topixxax hā' kīy, tu mūnūytut yōg mīpkox xit'ax kopa' xex.

Tik xop te kahnēn pēnā max 'Ihā pexkox yōg nū'pok xop nūn

⁸ Ha kōmēn kūnāpa' pip tik xop te kahnēn pēnāhā', 'āmnīy tox ka'ok hā' pēnāhā', ⁹ 'Ihā pexkox yōg nū'kutnā'ax nūn, ha Topa yōg kuyānām te' yīmap 'ūxakot, ha kuxānōg xexkah, ¹⁰ ha nū'kutnā'ax te:

—'Ākuxānōg hok! 'Ūg 'āpax! 'Āte xa hām'āpak max 'āktux, nūy tikmū'ūn kuxa xohix hittupmā': ¹¹ Yā hōnhā, 'āmnīy 'Ihā, Namix yōg kōmēn Menēg kopa' nāhā' Kunnix, nō'ōm 'axop hā' 'āxuxyā'. Topa te nōm yāykutnāhā', tu 'Iyaet yōg tikmū'ūn ha nū'kutnāhā'. Hamūn te tikmū'ūn kuxa kummuk xit putup, nūy 'ūyānān tu' kuxa max mō'tat nō'ōm.

12 'Āmōg, nūy xax, nūy xipi'. Pēnā! Kakxop te mūnūytut yōg mīpkox kopa' pip, ha topixxax hā' kīy, ha kaxīy xate nō kakxop yūmmūg'ax. Kaxīy.

13 Hāpxip 'ohnāg 'ihā pexkox yōg nū'pok xohix pip, 'ūnōy mūtik pip, tu Topa 'āktux max, hu:

14—Topa mūn xexka xe'ēgnāg pexkox kopah, tu tikmū'ūn kuxa māmmāhā hām tu', mōd'yāy xe'ēgnāg tu' kuxa māmmāhā'. Kaxīy.

15 Ha pexkox yōg nū'pok xop mōg, tu pexkox ha' mōg putpu', ha kahnēn pēnā xop te yāy pu hām'āktux hu:

—Topa te yūmūg yūmmūgāhā'. 'Āpu mōg, yūmūg mōg kōmēn Menēg tu', nūy pēnā'. Kaxīy.

16 Tu ta' mōg mō'ka'ok, tu mōktu mōxaha kōmēn Menēg tu', tu Mānix pēnāhā', xix Yoye pēnāhā', xix kakxop, ha kakxop te mūnūytut yōg xit'ax kox kopa' pip. **17** Ha' pēnāhā', tu hāpxomā'ax ka'ok 'āktux, tu kakxop 'āktux, **18** ha tikmū'ūn te' xupak, tu kahnēn pēnā xop yīy'ax 'āpak, tu' kuxa te' yēy, **19** ha Mānix hāmpe'paxex nām, tu' xutīgāhā'. **20** Ha kahnēn pēnā'ax xop put pu' mōg, tu Topa 'āktux, hu:

—Topa mūn 'ūxexkah. Kaxīy. Tu Topa 'āktux max, tu:

—Pexkox yōg nū'kutnā'ax te hām'āktux hāmāxap, hāpxip 'ihāk mū'āte' pēnāhā'. Yā xexka xe'ēgnāg Topah! Kaxīy.

Yā' xuxet'ax mīy Yeyox

21 Ha 'āmnīy te 8 nōg, 'ihā kakxop pit yāy xax xak kutōgnāg, tu' xuxet'ax mīy Yeyox. Hōmā pexkox yōg nū'kutnā'ax te Yoye pu' xat, 'ihā Mānix te yāy kutok xuk, ha' xat tap pu' xuxet'ax mīy Yeyox, yīy hōnhā' mīy.

Yoye xix Mānix te Yeyox tat Topa pet xexka tu'.

²² Ha 'āmnīy te 40 hā Mānix yīpkox pip, tu Mōyyex yōg xat'ax pu' yīpkox pip, 'ap Topa pet xexka kopa mō'nā'ah, ha 'āmnīy te 40 nōg, 'īhā' mōg, Yoye mūtik mōg, tu kakxop tat, tu kōmēn Yenoyanēn tu' xupep, nūy xōnnū hōm Topa pu'. ²³ Yā Topa te' xat, hu: "Iyaet yōg tikmū'ūn kutok māxap 'ūpit, puxix 'ūktok yā Topa xe'ēgnāg yōg." Kaxīy. ²⁴ Yīy putuxnāg 2 popmāhā', 'ūk-tok tu' yānān popmāhā', yā Topa te' xat.

²⁵ Ha Xīmēām te Yenoyanēn tu tihi', 'ūkutut, tu' max, tu hāpxompā max, tu Topa xak, tu hāmmāx hip, pu Topa 'Iyaet yōg tikmū'ūn mōy puknōg xop kopah, ha' hip, ha Topa Koxuk te Xīmēām ka'ogāhā', ²⁶ tu' kuxa pu hāmyūmmūgāhā', hu: "Ap 'āxok putup'ah tu mōktu Topa te yāy yōg tik nū'kutnāhā', hak-nāy tu 'āxok putup." Kaxīy. Hāmyāxatamuk xohix punethok hā 'Iyaet yōg tikmū'ūn te Topa yōg hāmyāykutnā'ax hip, ha Topa te hām'āktux xex mōnāyxop hittap pu', ²⁷ ha Topa Koxuk te Xīmēām mōgāhā', Topa pet xexka ha' mōgāhā', ha' mōg, tu mōktu Topa pet xexka tu' xupep, ha Yoye xix Mānix te kakxop putmōg, tu Topa pet xexka tu' mōxakux kamah, Topa te' xat ha. ²⁸ Ha Xīmēām te kakxop put, tu Topa pu hām'āktux, hu:

—'Āmax Topah!

²⁹ Hōmā xate hām'āktux xex, tu hām'āktux hittap hā' mīy nōmhā,
hak kuxa hittup yīk mōg putup, yīk tux hok 'ū mōg,
yāk kuxa yūm hāk mōg.

³⁰ 'Āte nō kakxop pēnāhā', xate nōm nū'kutnāhā',

pu tikmū'ũn kuxa kummuk xit, nūy yānān tu' max
tat,

³¹ ha tikmū'ũn xohix te Topa yōg tik pēnāp-tup,
xix' hep xohix xop te' pēnāp-tup,

³² ha Xate nōm nū'kutnāhā puknōg xop hah,
nūy nōm kuxa kummuk tupmā',

pu puknōg xop xohix 'ōg putat max hā mōg,

pu 'Iyaet yōg tikmū'ũn xexkanā'. Ta tu' kux. Kaxīy.

³³ Ha Yeyox mūg tak te' xupak, xix' tut te' xupak,
tuk-tok pit ha kuxānōg, tu' yēy. ³⁴ Ha Xīmēām te:

—Pūyā Topa 'āxop ka'ogā', yā' max xe'e Topah!
Kaxīy.

Tu Yeyox mūg tut Mānix pu hām'āktux, hu:

—Topa te 'āk-tok pit nū'kutnāhā 'Iyaet yōg
tikmū'ũn hah, ha' yāg tep-tup putup, ha' yāg tep-
tup nōg putup, ³⁵ ha Topa te 'āk-tok hā tikmū'ũn
yāy kuxa kummuk yūmmūgāp-tup, ha yāy yōg
hāmpe'paxex yūmmūg putup. Tikmū'ũn te mīkax
xexka hā' xuhmīy, ha' xūy, ha kaxīy tikmū'ũn te
'ākuxa xūygāp-tup, yīy 'ākuxa teknōg putup. Kaxīy.

³⁶ Ha 'ũn xip, 'ūxuxet'ax 'Ān, tu Topa pupi
hām'āktux. 'Ūkutut 'Ān, tu 'Axeh yōg Pānēo hāk-
tok hex. Hōmā, hāmyāxatamuk xohix 'īhā 'Ān te
yāytaha', tu' yīpxox mūtik tihi hāmyāxatamuk te 7
hā, ha' xok, ha 'Ān hok yūm, ³⁷ tu hāmyāxatamuk
te 84 hā ãyā' hok yūm, xix hōnhā' hok yūm, tu
kōmēn Yenoyanēn kopa' xip, tu Topa pet xexka
kopa' xip, tu 'āmnīy hā' xip, xix hāptup, tu hāpkumep
'ohnāg, tu Topa max 'āktux, tu' xit hok, nūy Topa
pu hām'āktux. ³⁸ Tu hōnhā kakxop 'āktux Yenoy-
anēn yōg tikmū'ũn pu', tu 'Iyaet yōg tikmū'ũn

xexkānā'ax 'āktux, tu tikmū'ūn pu hām'āktux, nōm te Topa yōg hāmyāykutnā'ax hip pu' xuktux.

Yoyex xix Māníx te' putpu' mōg Nāyane tu'

³⁹ Ha Yoye te Topa yōg xat'ax mīy, xix Māníx te' mīy, tu' mīy kux, tu ta Gанинет tu putpu' mōg, tu mōktu yāy pet tu' mōxaha', ha' pet te kōmēn Nāyane kopa' yūm.

⁴⁰ Ha kakxop tuk tu mōktu ka'ok, tu hāmyūmmūg, ha Topa te nōm pu hāmmaxnāhā'.

Yeyox mōg Topa pet xexka tu'

⁴¹ Hāmyāxatamuk xohix nōg 'ihā' mōg, nūy Yoneo xop yōg 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa'yēn mīy, tu' mōg, 'ūtak xix' tut te kōmēn Yenoyanēn tu mōg, ⁴² ha kakxop yōg hāmyāxatamuk te 10 xix' 2 mīy, 'ihā Yoneo xop yōg kakxop pit tuk tup mōg, tu Yenoyanēn tu' mōg, 'uyāy tak mūtik mōg, nūy 'āmuk xexka mīy, nūy yāy yōg tikmū'ūn mūtik mīy, ha Yeyox mōg kamah, ⁴³ ha ta' mōg, tu' pip, ha 'āmuk xexka mīy, tu 'āmnīy xohix hā' mīy, ha' kux, ha ta' mōg, tu yāy pet ha' mōg. 'Ap Yeyox mōg'ah, pāyā' tak xix' tut te' yūmmūg'ah, ⁴⁴ hu hāmpe'paxex, hu: "Yeyox tek xape mūtik mōg." Kaxīy. Tu' mōg 'āmnīy puxet hā', tuk-tok pit xak, tu' xape xop kopa' xak, xix' nōy xop kopa' xak, ⁴⁵ pāyā' a' xip'ah, ha putpu' mōg Yenoyanēn tu', nūy xax, ⁴⁶ tu 'āmnīy tikoyuk hā' xak, tu' xipihi', ha Yeyox te Topa pet xexka kopa' yūm, ha hāmyūmmūgā xop te' xakot, ha Yeyox te hām'āpak, tu' yīkopit, ⁴⁷ ha nōm xop te hām'āpak hā' yānān, tu' yōg hām'āktux ka'ok 'āpak, yā hāmyūmmūg xexkah, yī' yēy. ⁴⁸ Ha Yeyox mūk tak te' pēnāhā', xix' tut, ha' yēy, ha Māníx te:

—Xõnnū', teptu' mÿ xate'? Pẽnã', 'ãtak xik-mün te 'ãxak, yãk kuxa hittup 'ohnäg xa tu'. Kaxïy.

⁴⁹ Ha Yeyox te:

—Teptu 'ãxop tek xak? Topa yã yõgnü 'Ãtak xe'e', yÿ 'ãte yõgnü 'Ãtak pet xexka kopak xip. 'Üyümmüg hok xate'? Kaxïy.

⁵⁰ 'A'tak tek-tok pit hãm'ãktux yümmüg'ah, xix' tut te' yümmüg'ah.

⁵¹ Ha Yeyox mõg, 'üyây tak mütik mõg, xix' tut mütik mõg, tu ta' mõg tu mõktu kõmën Nãyane tu' mõxaha', tu nõm pu' yïpkox pip, ha' mûg tut te hãmpe'paxex, tu' xutïgâhã'.

⁵² Ha Yeyox tuk tu mõktu xexkah, tu hãmyümmüg tu mõktu hãmyümmüg xexkah, ha Topa tep-tup pax, xix tikmû'ün xohix tep-tup pax.

3

Yoãm te Topa pupi hãm'ãktux

¹ Ha Hõm yõg tik te tikmû'ün xat'ax yã 'ãxet'ax Timet Xex, tu' xat hãmyâxatamuk xohix te 15 hã, 'ihã Põn Pinat mün te hãpxexka Yonex yõg tikmû'ün xat, ha 'Enot te hãpxexka Gанинет yõg tikmû'ün xat, ha' taknõy Pinip te hãpxexka 'Itonet xix Tanakõnit yõg tikmû'ün xat, 'ihã Nixän te 'Am-inen yõg tikmû'ün xat. ² Tu' xat 'ihã 'Anän yã Topa yõg 'ämänex xexkah, xix Kaxpax kamah, ha Topa te Yoãm mõ'kutnâhã', tu hãm panip xexka tu mõ'kutnâhã', puyïy Topa pupi hãm'ãktux, ha Yoãm yã Yakanit kutok. ³ Tu' mõg, tu kõnägkox xexka Yohnäm yïka' mõg, tu hãm'ãktux, tu Topa te hãm'ãktux 'ãktux, tu tikmû'ün pu' xuktux, tup-tox pix 'ãktux, hu:

—'Āpu yāyhāhup, nūy kummuk mīy kux, ha 'āptox pix, pu Topa 'ōg kummuk mīy'ax xaxogā, pu tu kux. Kaxīy.

⁴ Hōmā mōnāyxop hittap 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, tu tikmū'ūn pu' xuktux, tu tappet tu' kax'āmi', hu:

"Ūg'āpax. Tik yīy ka'ok, tu hām panip xexka kopa' yīy ka'ok, hu: 'Āpu Topa yōg putat max mīy, tu' yōg putat yoa',

⁵ yīktix tu mōm yūm, ha' xut, nūy kox kotit kopa mōm tox yūm,
'ūkohe xit, nūy ta' yoa',
hāpkummuk xit tap, nūy ta tupmā'.

⁶ Ha' hep xop xohix te nōm pēnāp-tup,
Topa te nōm tik nū'kutnāp-tup,
pu tikmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat
'ūyānān tu'." Kaxīy.

⁷ Ha hāpxexka yōg tikmū'ūn punethok nūn nūktu Yoām hah, puyīy Yoām putox pix, pāyā' mānōg, tu:

—'Āxop yā kāyāk-tok xop putuk! 'Ākummuk! Pīyā'
xat, xa nū, nūy hāp kummuk mīy tu kux, xayīy
xupmān, ka Topa xatu' gāy, hu 'ākummugā 'ūyānān
tu'? ⁸'Āpu yāyhāhup, tu 'ōg hāpxomā kummuk kux,
nūy hāpxomā max, pu tikmū'ūn xohix' pēnā', nūy
xate yāyhāhup yūmmūg, ha hāmpe'āpaxeh hok, hu:
'Amanām mūn yā 'ūgmū'ā hā mōnāyxop, yīy Topa
tekmūg kummugāp-tup'ah. Kaxīy. Yā' koit. 'Āte xa
hāpxe'e 'āktux: Topa mūn yā' ka'ok, nū mīkaxxap
hā 'Amanām mōkputox xop mīy'ax! ⁹ Mīnta kup
'ūm te mīnta pip hok, puxix tikmū'ūn 'ūkup xax, tu
kuxap kopa mō'pok, nūy mō'hap, ha kaxīy Topa te
nōm tikmū'ūn pu hāpkummugāp-tup 'ūyānān tu', yā

hõnhã' kummugãp-tup, ha' xüy xuxix tapax 'ohnãg.
 'Apu hõnhã yãyhãhup, nüy hãpkummuk mÿ kux.
 Kaxîy.

10 Ha tikmû'ün te Yoãm pu hãm'ãktux, hu:
 —Putep mÿ'ax 'ügmû'üg? Kaxîy.

11 Ha:
 —Tikmû'ün xax 2 pip, püyã' koxip, nüy 'ünöy pu'
 xax nîm, 'ünöy hok hõm. Ha tikmû'ün xit'ax pip,
 püyã' koxip, nüy 'ünöy pu' hõm, 'ünöy hok pu' xit'ax
 hõm. Kaxîy.

12 Ha tik te Hõm yõg gohet pupi tayûmak pop, tu'
 nûn, pup-tox pix, ha Yoãm pu hãm'ãktux, hu:

—Notot, putep mûn mÿ'ax 'ügmû'üg? Kaxîy.

13 Ha:
 —'Ög kapitãm te 'ãxop xat, 'ãpu' mÿ, tu nõm
 tayûmak pop puxehnãg, pâyã tayûmak te xexka
 nôy pop hok, ka tikmû'ün yõg tayûmak hã xupxet.
 Kaxîy.

14 Ha xonat xop te kama' yïkopit, hu:

—Putep mûn mÿ'ax 'ügmû'üg? Kaxîy.

Ha Yoãm te:

—'Anõy xop yõg tayumak mõy hok 'ãgãy tu',
 tu kupex hã' yõg tayûmak xut hok. 'Ög yãy yõg
 tayûmak pa', ha puxi'. Kaxîy.

15 Ha 'Iyaet yõg tikmû'ün te' hip, 'ihã Yoãm
 pe'paxex, hu: "Ok nõ'õm Kunnix? 'Ok Topa te nõm
 yãykutnãhã xe'e'?" Kaxîy. **16** Ha Yoãm te tikmû'ün
 pu hãm'ãktux 'üxeheh, hu:

—'Ate 'áp-tox pix, pa' nôy nûn putup, tu' ka'ok,
 hak mûn pu'uk, tuk kopaxux hãk yûm putup,
 nüy tu pataxax koah, pâyâk-tõgnãg, huk yãyhãhup.
 Nõ'õm te Topa Koxuk yïxõnnãp-tup, puyïy 'ãkuxa
 ka'ogã', nüy 'ãkuxa kummuk tupmã', tu' yïpkox

'ohnāg xop nōap-tup kuxap hā. ¹⁷ Tu pēnēn pa', nūy xap mō'po'ok, nūy xuxnāg xetox xap xeh miptut kopah, tu' xux puk putup, tu kuxap hā' puk putuk, ha nōm kuxap xok 'ohnāg, yī' xūy xuxix tapax 'ohnāg. Kaxīy.

¹⁸ Tu hām'āktux punethok, nūy tikmū'ūn ka'ogā', tu hām'āpak max 'āktux. ¹⁹ Pa Yoām te' xexka 'Enot mānōg, yī' gāy. Hōmā 'Enot te' taknōy xetut 'Ēnonit mūg, ha Yoām te' yūmmūg, tu:

—'Āmhok. Xate hāpxopmā kummuk! Topa tep-tup nōg, xix hāpxopmā kummuk xohix xate' mīy Topa tep-tup nōg. Kaxīy.

Ha 'Enot gāy, tu' xat pu' mūy, tu kanet kopa' xix.

²⁰ Ha 'Enot te hāpxopmā kummuk tu mōktu xohix nōg nōy nā' mōgāhā', tu Yoām xix kanet kopah.

Yoām te Yeyox putox pix

²¹ Yoām te tikmū'ūn xohip-tox pix, tu Yeyox putox pix kamah, ha Yeyox te Topa pu hām'āktux, 'īhā pexkox xōn, ²² ha Topa Koxuk yīxohoh Yeyox hah, putuxnāg putuk tu' yīxohoh, ha Topa yīy, tu pexkox kopa' yīy, tu:

—'Āmūn 'ūgkutok, yā mō'āyāy xe'ēgnāg, yā xatek-kuxa hittupmāhā'. Kaxīy.

Yeyox yōg mōnāyhop xohix

²³ Ha Yeyox yōg hāmyāxatamuk te 30, ha 'Iyaet yōg tikmū'ūn hāmpe'paxex, hu: Nō'ōm Yoye kutok, kaxīy. Ha Yoye te 'Enix kutok, ²⁴ ha Mātat kutok, ha Nemi' kutok, ha Mākix kutok, ha Yānāy kutok, ha Yoye kutok, ²⁵ ha Mātatit kutok, ha 'Āmōy kutok, ha Nāōm kutok, ha 'Exnix kutok, ha Nāgax kutok, ²⁶ ha Māt kutok, ha Mātatit kutok, ha Xēmēy kutok,

ha Yoye kutock, ha Yot kutock, ²⁷ ha Yoñāg kutock, ha Hex kutock, ha Yonomameo kutock, ha Xanatit kutock, ha Nenix kutock, ²⁸ ha Mēkix kutock, ha 'Anix kutock, ha Koxāg kutock, ha 'Enmānāo kutock, ha 'Eh kutock, ²⁹ ha Yoyoe' kutock, ha 'Eniex kutock, ha Yōy kutock, ha Mātat kutock, ha Nemi' kutock, ³⁰ ha Ximeām kutock, ha Yona kutock, ha Yoye kutock, ha Yonāg kutock, ha 'Enitkīy kutock, ³¹ ha Mēnea' kutock, ha Mēnā' kutock, ha Mātat kutock, ha Nātāg kutock, ha Namix kutock, ³² ha Yexe' kutock, ha 'Omet kutock, ha Moax kutock, ha Xat kutock, ha Nāxōg kutock, ³³ ha 'Āmīnanap kutock, ha 'Atmīy kutock, ha 'Ahnīy kutock, ha 'Exnōg kutock, ha Pet kutock, ha Yonah kutock, ³⁴ ha Yako' kutock, ha 'Iyak kutock, ha 'Amām kutock, ha Tet kutock, ha Nākoh kutock, ³⁵ ha Xenok kutock, ha Haga'ok kutock, ha Panek kutock, ha 'Ep kutock, ha Xat kutock, ³⁶ ha Kaxnāg kutock, 'Ahpaxat kutock, ha Xēy kutock, ha Nōe' kutock, ha Namēk kutock, ³⁷ ha Mētoyānēg kutock, ha 'Ēnōk kutock, ha Yanet kutock, ha Māneneo kutock, ha Kaxnāg kutock, ³⁸ ha 'Enōy kutock, ha Xet kutock, ha 'Anāo kutock, ha Topak-tok.

4

Yeyox te hām panip xexka tu' xip

¹ Ha Topa Koxuk te Yeyox kuxa ka'ogāhā', ha' xip kōnāg xexka Yohnām tu', ha Topa Koxuk te' mōgāhā', ha ta' mōg tu mōktu hām panip xexka tu' xu pep, ² ha Hāmgāyāgnāg te Yeyox xapit puyīy hāpxopmā kummuk, 'āmnīy te 40 hā' xapit, ha Yeyox xit 'ohnāg, ha putup tep-tex, ³ yīy Hāmgāyāgnāg te:

—'Ok 'āmūn yā Topak-tok xe'e'? Pax xa Topa hā'āktok, 'āpu' xat, pu nūhū mīkaxxap yāyhā pām, xayī' mā, nūy 'āhi'. Kaxīy.

⁴ Pa Yeyox te:

—'Ap xat putup'ah 'āte'. Yā Topa tappet te: "A tikmū'ūn kuxa te pām puxet hā' hi'ah, yā pām puxet hā' kuxa hi 'ohnāg." Kaxīy.

⁵ Ha Hāmgāyāgnāg te Yeyox mōgāhā yīktix yīmū', tu hām xexka xohix tu' mūg, ⁶ tu:

—Hām xexka xohix 'āte xa' hōm'ax xix tayūmak xohix xa' hōm'ax, xa' xat tikmū'ūn xohix, 'ūgmūn te hām xexka yōg xop xohix xat hah, yā hām xexka xohix yōgnū, hu 'āte xa' hōm'ax. ⁷ Ākopaxux hā' nū' 'āxup 'ūgmūn pu', xik mūn xexka 'āktux, hata hām xexka xohix 'ognū'! Kaxīy.

⁸ Pa Yeyox te:

—A nūk xup putup'ah. Topa tappet te: "Topa tu nū 'āxup, tu nōm tu hāpxopmā'. 'Ūnōy tu nū 'āxup hok, nūy nōm pu 'āyīpkox pip hok." Kaxīy.

⁹ Ha Hāmgāyāgnāg te kōmēn Yenoyanēn ha' mōgāhā', tu Topa pet xexka tu' mōgāhā', tu' mōg tu mōktu Topa pet xexka yīmū' pip, tu:

—Pax xa yā Topa-tok xe'e', 'āpu, mō'āyōn, nūy hahām tutnāy. ¹⁰ Yā Topa yōg tappet te: "Topa te pexkox yōg xop nū' pok'ax 'āha, puyīy 'āpēna max, ka mīkaxxap hā' 'āpata xūy." Kaxīy. ¹¹ Topa tappet te xe hām'āktux, hu: "Pexkox yōg nū'pok xop te 'ātat'ax yāy yīm hā, xayīy 'āpata xūy hok mīkaxxap tu'." Kaxīy.

¹² Ha Yeyox te:

—Topa yōg tappet te: "'Ōgnū Topa hā hāpkute'ex hā gāyā hok." Kaxīy.

¹³ Ha Hāmgāyāgnāg te' xapit kux, hu' mōg, tu Yeyox nīm nōmhā.

Yeyox mōg hapxexka Gаниет ту', ту hāpxopmā kōnāmāhā'

¹⁴ Ha Yeyox mōg, tu ta putpu' mōg, Gаниет ту', tu mōktu xu pep, ha Topa Koxuk te' ka'ogāhā', ha tikmū'ūn te Yeyox 'äktux hāpxexka xohix tu', ¹⁵ ha Yoneo yōg Topa pet kopa hāmyūmmūgāhā', ha tikmū'ūn xohix te nōm 'äktux max.

Yeyox xip kōmēn Nāyane tu'

¹⁶ Ha Yeyox mōg, tu ta tu' mōg, tu mōktu kōmēn Nāyane tu' xu pep, tu yāy yōg hām tu' xu pep, tu nit xap xohix 'ihā' mōg, tu Topa pet ha' mōg, tu hōnhā' mōg, tu mōktu xu pep, tu mō'nāhā', tuknīhā' xip, nūy Topa tappet mō'kupix, ¹⁷ ha tik te mōnāyxop hittap 'Iyait yōg tappet paha', tu Yeyox pu' hōm, pu mō'kupix. Hōmā 'Iyait te Topa pupi hām'äktux, tu tappet tu' kax'āmi, ha hōnhā Yeyox te tappet paha', tu hām'äktux xak tappet kopah, tu' xipihi', tu mō'kupix, hu:

¹⁸ "Topa Koxuk tek mūn ka'ogāhā', tuk yāykutnāhā', 'ū hām'āpak max 'äktux,

'ū 'hok xop pu hām'äktux, hak mūn tu' xat, 'ū kanet kopa' pip xop pu hām'äktux, hu:

"Topa te kanet xōn xa 'āmōg." Kaxīy.

Hak mūn nūgkutnāhā 'ūpa hok xop pu',

'ū hām'äktux, pu hāmpēnā max. Kaxīy.

Ha nūgkutnāhā 'ū kuxa hittup 'ohnāg xop pu hām'äktux, hu: 'Ũnīm, 'ūkummuk xop nīm. Kaxīy.

¹⁹ Yā hōnhā Topa te tikmū'ūn mō'yāy xe'ēgnāg,

tu hāpxopmā max tikmū'ūn pu', tu 'kuxa kummuk
xit,
nūy kuxa max tat ūyānān tu'."
Ta tu' kux. Kaxīy.

²⁰ Ha Yeyox mō'kupix kux, tu tappet mō'xex, tu Topa pet yōg tik pu' hōm, tu' yūm, ha tikmū'ūn xohix te' pēnā ka'ok, ²¹ ha Yeyox te:

—'Āxop te Topa te hām'āktux 'āpak, 'āte xa mō'kupix nōmhā, yā hōmā Topa te' xuktux, tuk mūn 'āktux, tu Topa tappet hā 'ūgmūn 'āktux, yā hōnhāk nūn. Kaxīy.

²² Ha tikmū'ūn xohix te' xupak, tu' yēy, tu Yeyox 'āktux max, hām'āktux max hah, tu:

—'Ok hamūn yā Yoye kutoq pit? Yamūn. Kaxīy.

²³ Ha Yeyox te:

—Pe 'āxop tekmuñ pu hām'āktux'ax, tu tikmū'ūn yāy yōg hām'āktux hā' xuktux'ax, hu: Notot, 'ōg yāy yōg hehmēn xo'op. Kaxīy. Tu xe': Xate hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg kōmēn Kapānān kopah. 'Āpu, 'ōg kōmēn kopa' mīy kamah. Kaxīy.

²⁴ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Tikmū'ūn xohix te Topa yōg tik xop putup pax, nōm te Topa pupi hām'āktux, pāyā yāy xape 'ūm putup nōg, xix nōm xop te kōmēn kopa tihi tep-tup nōg, 'ihā nōm tik te Topa pupi hām'āktux. ²⁵ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Hōmā 'ūn hōk mām punethok hāpxexka 'Iyaet kopah, 'ihā mōnāyxop hittap 'Enit te Topa pupi hām'āktux, yā 'Iyaet yōg tihik, ha tehex 'ohnāg, yā hāmyāxatamuk tikoyuk hā hāmhōgnāg, ²⁶ pa Topa te nū 'Enit kutnā 'ohnāg 'Iyaet yōg hāpxexka tu', tu 'Iyaet yōg 'ūn hōk mām ha nū'kutnā 'ohnāg. 'Āmhok. Topa te' puknōg

'Ũn hok yũm hah mõ'kutnãhã', tu kõmẽn Xanep yõg 'Ũn ha mõ'kutnãhã', ha Xanep te hãpxexka puknõg Xinõm tu' yãm, ²⁷ ha 'Iyaet yõg tikmû'ũn yãy xax kunut punethok, 'ihã mõnãyxop 'Eniyeo te Topa pupi hãm'ãktux, tu 'Iyaet yõg tihik kamah, pa Topa te nõm hittupmã 'ohnãg. 'Amhok. Pa hãpxexka Xit yõg tik puknõg 'ãxet'ax Naamã, tu yãy xax kunut nãm, ha Topa te' hittupmãhã'. Hamñn. Kaxiñ.

²⁸ Ha tikmû'ũn te' xupak, hu' gãy, ²⁹ tuknõha' pip, tu Yeyox mõg, tu' yïkãy, tu kõmẽn kõnãpa hã' yïkãy, tu yïktix pepi' mõgãhã', ha kõmẽn te yïktix yïmû' yãm, ha tikmû'ũn te hãm tu Yeyox putyõn putup. ³⁰ Pãyã Yeyox te tikmû'ũn xop kotit hã' mõg, tu' mõg, tu' xupaha',

Yãmãy kummuk te tik kummugãhã'

³¹ Tu ta' mõg tu mõktu kõmẽn Kapãnãn tu' xupep, ha Kapãnãn te hãpxexka Gанинет kopa' yãm, ha Yeyox te tikmû'ũn yümmügãhã', nit xap 'ihã' yümmügãhã', ³² ha tikmû'ũn kuxãnõg, Yeyox te hãmyümmügã hah. Tikmû'ũn xexka xop te hãm'ãktux ka'ok, ha kaxiñ Yeyox te hãm'ãktux ka'ok kamah, 'üxat'ax tu'. ³³ Ha tik xip, tu Topa pet kopa' xip, ha yãmãy kummuk te tik kopa' xip, yïy tik yïy ka'ok, tu:

³⁴—Nãyane yõg Yeyox, 'ok xatek mõp-tex putup? 'Atë 'ayümmüg. 'Amñn yã Topa yõg nõl'kutnã'ax xe'e! Kaxiñ.

³⁵ Ha Yeyox te' mãnõg, tu:

—'Ayïy hok, nüy tik nõm, nüy 'ãpep! Kaxiñ.

Ha yãmãy kummuk te mõ tik yõn hãm tu', tu' xupep, tu tik xüygã 'ohnãg, ³⁶ ha tikmû'ũn xohix kuxãnõg, tu' yãy, tu' nõy pu hãm'ãktux, hu:

—Hām'āktux 'ūm nūhū'? Yeyox te yāmīy xat, tu' xupepmāhā', yāy yōg hām'āktux'ax hā' xupepmāhā', tik te tikmū'ūn xat'ax putuk. Kaxīy.

³⁷ Ha tikmū'ūn te Yeyox 'āktux punethok, tu kōmēn Kapānām yīka' xuktux,

Yeyox te tikmū'ūn punethok hittupmāhā'

³⁸ Ha Topa pet tu' xip, tu ta' mōg tu mōktu Xīmām pet tu' xupep, ha' xetut mūg tut pakut, tu' xax pukpex nām, ha Yeyox tu' xak pu tu hittupmā', ³⁹ yīy' mōg, tu mīmpe yīka' xip, tu' xat pu tu xax 'āxi', ha xuxi', ha 'ūn yok, tuknīhā' xip, tu hāpxop xit'ax puk.

⁴⁰ Ha māyōn mō'nāhā 'īhā tikmū'ūn te pakut xop popnūn Yeyox hah, ha' xape xop te tikmū'ūn pakut popnūn, ha Yeyox te pakut xop yīmū' yīm nōm, tu' xohix hittupmāhā', ⁴¹ tu yāmīy kummuk xop xupepmānām, ha' yīy ka'ok, tu:

—'Āmūn yā Topak-tok xe'e'! Kaxīy.

Ha Yeyox te' xat, hu:

—'Āyīy hok! Kaxīy.

Tu' tux hok pu hām'āktux hok, yāmīy kummuk te Yeyox yūmmūg hah, tu Yeyox yā Kunniñ yūmmūg, yā Topa te' yāykutnāhā xe'e, ha' yūmmūg, yīy Yeyox te' tux hok pu yīy hok.

Yeyox te hām'āpak max'ax 'āktux

⁴² Hāptup 'īhā Yeyox te kōmēn kopa' xip, tu ta' mōg tu mōktu hām panip tu' xupep, ha tikmū'ūn te' xak, tu' xipihi', tu:

—'Āmōg hok 'ūxeheh! Kaxīy.

⁴³ Pāyā Yeyox te:

—Topa te nūgkutnāhā pu hām'āpak max 'āktux, puyīy Topa yōg hām'āktux pu' yīpkox pi', yā Topa te tikmū'ūn xat xe'ēgnāg, ha kōmēn nōy yōg tikmū'ūn pu 'āte' xuktux putup, huk mōg. Kaxīy.

⁴⁴ Tu ta' mōg, tu 'Iyaet yōg hāpxexka Gаниет ha hāpkumep, tu Yoneo yōg Topa pet ha' mōg, tu hām'āpak max 'āktux Topa pet kopah.

5

Yeyox te yāy yōg tik xop yīmōgatux

¹ 'Āmnīy 'ūm 'īhā Yeyox te kōnāg xexka Gēnēyane yōg hāpkux tu' xip, tu hām'āktux, ha tikmū'ūn punethok pip, tu' xupak xūy, hu Yeyox yīkāgnāg hā' pip, nūy xupak max, ² ha Yeyox te' pēnāhā', tu kōnāg tu mīpkox hā' mōg pēnāhā', tu nōm mīpkox ² pēnāhā', ha tikmū'ūn te mīpkox hā mōxakux, nūy kōnāg yīmū mōg, nūy māpxamut, tu' nīm nōmhā, nūy māpxamut'ax pix, ³ ha Yeyox mōg, tu mīpkox kopa' yūm, tu Xīmām yōg mīpkox kopa' yūm, tu Xīmām tu' xak, pu mīpkox te kōnāg xet hā' mōg kutōgnāg. Ha' mōg, ha Yeyox te tikmū'ūn yūmmūgāhā'.

⁴ Tu hāmyūmmūgā kux, tu Xīmām pu':

—Mōg, kōnāg xexka tu' mōg, xayīy mām pop, pu 'āxape xop māpxamut. Kaxīy.

⁵ Ha:

—Yāyā', 'āmnīy tox hāk mūg mām xut 'ohnāg, pāyā xate' xat, yīk mū'āte māpxamut'ax putyōn kōnāg kopah. Kaxīy.

⁶ Tu' mīy, tu mām xohix punethok pop, māpxamut hu' pop, ha mām putux ha' koxyōy, ⁷ yīy' xape xop xānāhā', pu mō'nīynām, ha mō'nīynām, tu

mām pop, tu mīpkox nōy te kōnāg yīmū' mōg kopa' xex, ha mīpkox putux nām, yīy mō'nāhā 'ūptux hah.

⁸ Ha Xīmām te' pēnāhā', īhā' kopaxux hā' nāhā', nūy Yeyox keppah 'ūxup, tu:

—Yāyā, 'āmōg, tuk nīm, 'ūgkummuk hah! Kaxīy.

⁹ Tu kuxānōg, xi' xape xop kuxānōg māpxamut xexka hah, ¹⁰ ha Yemeneo kutox Tiak xi' taknōy Yoām, tu kuxānōg kamah, tu Xīmām mūtik mām pop, ha Yeyox te Pet pu hām'āktux, hu:

—'Ākuxānōg hok. Hōmā xate mām pop. Hōnhā xix hāptup īhā xate tikmū'ūn nūnnāp-tup pax 'ūgmūn hah. Kaxīy.

¹¹ Ha mīpkox yīkūy, tu hāpkux ha' yīkūy, tu' nīm, tu ta Yeyox mūtik mōg.

Yeyox te tik xax tapmāhā'

¹² Ha 'āmnīy 'ūm īhā Yeyox te kōmēn 'ūm tu' xip, ha tik xip, yā yāy xax kunut, tu Yeyox pēnāhā', tu' kopaxux ha' nāhā', tu:

—Notot, 'ok xatek putup 'ūghittupmā'? Kaxīy.

¹³ Ha Yeyox te yāy yīm yok, tu' xupit, tu:

—'Āte 'āp-tup, 'āhittup. Kaxīy.

Hāpxip 'ohnāg īhā tik hittup, ha' xax tup. ¹⁴ Ha Yeyox te' xat, hu:

—Tik 'ūm pu 'īy hok, pa mōg 'āmānex hah, pu 'āxax pēnā', ha xokxop 'ūm Topa pu mō'hap. Hōmā Mōyyex te' xat, ha tikmū'ūn xohix te' yūmmūg'ax, tu Topa te 'āhittupmā yūmmūg'ax. Kaxīy.

¹⁵ Pāyā tikmū'ūn xohix te' xupak, tu' nūn, pu Yeyox yōg hām'āktux 'āpax, pu Yeyox hittupmā', ¹⁶ pāyā Yeyox mōg, tu hām panip xexka ha' mōg, nūy Topa pu hām'āktux.

Yeyox te tik te hāpkumep hok hittupmāhā'

¹⁷ 'Āmnīy nōy 'īhā Yoneo yōg Paniye xop, xix hāmyūmmūg xop te hāpxexka Gанинет yōg kōmēn xohix tu' pip, xix hāpxexka Yonex yōg kōmēn xohix tu' pip, xix kōmēn Yenoyanēn tu' pip, tu' nūn tu nūktu mōxaha mīptut tu', tu' mām, nūy Yeyox 'āpax, ha tigmū'ūn yūmmūgāhā', ha Topa te Yeyox ka'ogāhā pu pakut xop hittupmā', ¹⁸ ha tik xop nōy nūn, tu tik pakut tat, tu tutpe hā tat, yā tik te hāpkumep hok, ha' nūn tu nūktu mōxaha mīptut tu', tu mōxakux putup, nūy tik pi Yeyox keppa', pāyā mīptut nū'xip, ¹⁹ tu' xak, pāyā' mōxa 'ohnāg, hu mīptut tu pepi' mōg, tu hāpxax mōy, tu tik pakut te hām tu' nāhā', tu mīptut kopa' nāhā', ha Yeyox keppa' pip, ²⁰ ha' pēnāhā', ha' kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, yīy tik pakut pu hām'āktux, hu:

—'Āmūn, 'āte xa hām'āktux, Topa te 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', pu tu' kux. Kaxīy.

²¹ Ha hāmyūmmūg xop xix Paniye xop tep-tup nōg, tu hām'āktux hā' nōy yānān, tu' yāy pu yīkopit, hu:

—Tik 'ūm 'ōhōm? Topap-xehnāg te hāpkummuk mīy'ax xaxogā 'āktux, pāyā Yeyox te yāy 'āktux, hu Topa 'āktux kummugāhā'. Tik 'ūm 'ōhōm? Kaxīy.

²² Ha Yeyox te' yūmmūg, tu hāmpe'paxex yūmmūg, hu:

—Putep mūn tu 'āpe'āpaxex 'ākuxa kopah?
²³ Pi'ya xatep-tup, pe 'āte mīy'ax kummuk xaxogā 'āktux, pe 'āte' kup yok, nūy hāpkumep 'āktux. Pi'ya xatep-tup? ²⁴ 'Āte xa hām'āktux, xa hāmyūmmūg. 'Ūgmūn yā tigmū'ūn kutok pit. 'Ūgka'ok, ha Topa

te' yāy 'āxet'ax hōm 'ā', 'ūyīy hāpkummuk mīy'ax xaxogā 'āktux. Īy hok, nūy tak 'āpax. Kaxīy.

Tu tik te hāpkumep hok pu:

—'Āyok, nūy 'āgnīhāxip, tutpe tu pepi' xup, nūy 'āpet ha mōg. Kaxīy. Tu' xat'ax hā hittupmāhā'.

²⁵ Ha hāpxip 'ohnāg 'īhā' yok, tuknīha' xip, tu tutpe pepi' xup, tu yāy pet ha' mōg, tu Topa max 'āktux. ²⁶ Ha tikmū'ūn kuxānōg, tu Topa max 'āktux, hu:

—Hōnhā yūmū'āte hāpxopmā max xe'ēgnāg pēnāhā'! Kaxīy.

Yeyox xix Nemix

²⁷ Ha ta' mōg, Yeyox mōg, tu tik nōy pēnāhā', ha tik te gohet pupi tikmū'ūn yōg tayūmak pop, tu' xuxet'ax Nemix, tu gohet yōg pet kopa' yūm, ha Yeyox te nōm pu:

—'Ūkpe mōg. Kaxīy.

²⁸ Ha' yok, tuknīhā'xip, tu hāpxop xohix nīm, nūy Yeyox mūtik mōg. ²⁹ Tu 'āmuk xexka mīy yāy pet tu', Yeyox tu' mīy, ha tik punethok pip, tu gohet pupi tayūmak pop, tu mīmpe xit'ax yīmap mām, ³⁰ ha Paniye xop tep-tup nōg, xix hāmyūmmūg xop tep-tup nōg kamah, tu tik xop yīkopit, nōm xop te Yeyox mūtik hāpkumep xop, hu:

—Tep tu 'āxit nōm tayūmak pop xop mūtik, xix tik kummuk xop mūtik xit? Kaxīy.

³¹ Ha Yeyox te' xupak, hu:

—Tikmū'ūn hittup xop 'a' hehmēn putup'ah, 'ap notot xānā'ah, pāyā pakut xop mūn te hehmēn putup, hu notot xānāhā'. ³² Ha kaxīy 'ūgnūn nūy tikmū'ūn kummuk xop xānā', pu nū', nūy yāyhāhup, nūy hāpkummuk mīy'ax nīm, pāyā

tikmū'ūn 'ūm te yāy pe'paxex, hu: ““Ügmax.” Kaxīy.
'A 'āte xop xānā'ah pu nū'. Kaxīy.

Yeyox te' xit hok 'āktux

³³ Ha tikmū'ūn te:

—Tik xop te Yoām mūtik hāpkumep, Yoām nōm tep-tox pix, ha 'āmnīy punethok hā' xit hok, nūy Topa pu hām'āktux, ha Paniye xop yōg mūtik hāpkumep xop xit hok kamah, pāyā 'ōg tik xop xit hok'ah, xi' xo'op. Kaxīy.

³⁴ Ha Yeyox te hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', tu:

—Tik te yāytaha', ha' xape xop hittup, tu 'āmuk xexka mīy, ha' xape xop xit punethok, 'ihā' xip, 'ihā' tik te yāyta' xip, ³⁵ pāyā hāpxip 'ihā' tik nōy te nōm mōgāhā', ha' mōg, 'ihā' xape xop kuxa teknōg, tu' xit 'ohnāg. Ügmōg, puxix yōg tik xop xit hok kamah. Kaxīy. ³⁶ Tu xe hāmyūmmūgāhā', tu hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax 'āktux, tu hām'āpak'ax tup 'āktux, hu:

—Tikmū'ūn xax kunox. 'Ok 'ūn te ta tu mō'yāg nōm, tu 'ūn 'ūm tu' yāg tup paha', pu tu xax kunox tu mō'xe? 'Ap pa'ah. Topixxax tup ka'ok, ha' xax kunox pu'uk, tu yāy pot'ax. Kaxīy Yoām yōg tik xop te mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax hittap tat, ha yōg tik xop te yōgnū hāpxopmā'ax tat, yā hāpxopmā'ax tup tat. ³⁷ Ha tikmū'ūn te' hep xupyāg mīy, tu xokxax tup hā' xuk, pāyā 'ū 'ūm te xupyāg tup xuk, tu xokxax kutut hā' xuk? Yāmhok. Xokxax tup ka'ok, ha' xax kutut pu'uk, tu' yāy pot'ax, ha xupyāg nū'nā'ax, tu mōktu nōg, ³⁸ yīy tik te' hep xupyāg tup mīy, mūy xokxax tup hā' xuk. ³⁹ Ha tik te xupyāg kutut putup, tu ta' hep tup putup nōg,

tu: “Nõm kutut nõm 'Ümax. 'A' tup max'ah.” Kaxīy
Yoām yōg tik xop te hāpxopmā'ax hittap tat putup,
tu nõm tup putup nõg. Ta tu' kux. Kaxīy.

6

Yeyox te nit xap 'āktux

¹ 'Nit xap te Yoneo yōg tikmū'ün hā hāptup xe'e',
ha nit xap 'üm 'lhā Yeyox hāpkumep, tu hāpxop
yāy koxuk mep, ha xuxnāg xetox ta', xi' xap te'
kopa' xip, ha tik xop te Yeyox mūtik hāpkumep,
tu' xap mōy, tu' xap yōg xax nak mōy, tu' yīm hā
kuyōnnāhā', tu' xap xut, tu' māhā'. ² Ha Paniye xop
pip, tu' yīkopit, hu:

—Tep tu xate xuxnāg ta xetox xap mōy nit xap
'lhā'? Mōnāyxop hittap Mōyyex te' xat hok pu
yūmūg xut hok nit xap 'lhā'. Nõ'õm yā Topa yōg
hāptup xe'e'. Kaxīy.

³ Ha Yeyox te:

—'Ok 'āxop mō'kupix Topa yōg tappet? Hōmā
putup te mōnāyxop hittap Namix putex, xix tik xop
te Namix mūtik hāpkumep kix kamah, ⁴ tu Topa
pet xexka hā mō'nāhā', tu pām pop, ha pām te
Topa keppa' mām, ha Topa te' tux hok pu tikmū'ün
nõm mā hok, 'āmānex xop yāp-xet te' māhā', pāyā
mōnāyxop hittap Namix te' māhā', tu nõm xop te
mūtik hāpkumep pu' popmāhā', ha' māhā'. 'Ükux.
Kaxīy.

⁵ Tu xe':

—'Ügmūn yā Tikmū'ün Kutok, hu nit xap xohix
hāk xuxyā'. Kaxīy.

Tik yīm xe'e nīñ

6 Ha nit xap nōy 'īhā Yeyox te Topa pet ha' mōg, tu' mōg, tu mōktu xutep Topa pet tu', tu mō'nāhā', tu hāmyūmmūgāhā', ha tik 'ūm xip, ha' yīm xe'e nīā', tu' pu'ūgnāg, **7** ha tik xop te hāmyūmmūg te' pēnāhā', xix Paniye xop te' pēnāhā', nūy Yeyox pēnā', nūy tik hittupmā pēnā', 'ok pe nit xap 'īhā' hittupmā', pu Yeyox kupeh, **8** pāyā Yeyox te nōm pe'paxex yūmmūg, hu tik te yīm nīā' pu hām'āktux, hu:

—'Āyok, nūy 'ā'kihāxip, pu tikmū'ūn 'āxakot. Kaxīy.

Ha' yok, tuk-nīhā'xip, **9** ha Yeyox te:

—'Āte 'āyīkopit, putep xat Mōnāyxop Mōyyex? Mōyyex te putep tux hok pu mīy hok nit xap hā? 'Ok xat pu hāpxompā max, 'ok pe hāpxop mā kummuk? 'Ok xat pu tik kōnāg kopa tu' xut pu tu xok hok, pe tik nīm pu tu xok? Kaxīy.

10 Tu' pēnā ka'ok, tu tikmū'ūn yīmmap xop pēnā ka'ok, tu tik yīm nīā pu hām'āktux, hu:

—'īm yoah. Kaxīy.

Ha' yok, ha' hittupmāhā'. **11** Ha tikmū'ūn xexka xop gāy, tu hām'āktux hā' nōy yānān, tu Yeyox kummugāp-tup 'āktux.

Yeyox te yāy yōg tik xop te 12 yīmōgatus

12 Ha 'āmnīy 'ūm 'īhā Yeyox te yīktix tox tu' mōkānīn ha' mōg, nūy Topa pu hām'āktux, ha 'āmnīy tox hā Topa pu hām'āktux. **13** Ha hāptup, tu tik te mūtik hāpkumep xop xānāhā', tu tik te 12 yīmōgātux nūy mō'pok, tu' xuxet'ax mīy yāy yōg mō'pok xop. Kaxīy. **14** Ha' xohix te: Xīmām, 'ūxuxet'ax nōy Pet xix' taknōy 'Ānene', xix Tiak, xix Yoām, xix Pinip, xix Matōmēo, **15** xix Māteo xix

Tōmē, xix 'Appeo kutok Tiak, xix Xīmām nōy, nōm te yāy yōg Yoneo xop xexkanāp-tup,¹⁶ xix Tiak kutok Yot, xix Yot nōy, 'ūxuxet'ax nōy 'Ixkanot, nōm te' gāy xop mōgāhā Yeyox hah.

Yeyox te hāmyūmmūgāhā' xix hittupmāhā'

¹⁷ Ha Yeyox te yīktix yīxohoh, xix' yōg tik xop yīxohoh, tu hām yok tu' mōg, ha tigmū'ūn punethok te Yeyox mūtik hāpkumep, tu' pip, yā hāpxexka Yonex yōg tigmū'ūn, xix kōmēn Yenoyanēn yōg, xix kōmēn Tiro yōg, xix Xinōm yōg, nōm kōmēn 2 te kōnāg kox xexka hūmnāg tu' mām,¹⁸ ha' nūn, tu Yeyox te hām'āktux 'āpak, pūyīl pakut xop hittupmā', ha tigmū'ūn te yāmīy kummuk kopa' pip xop nūn, ha' hittupmāhā'.¹⁹ Ha tigmū'ūn xohix te Yeyox 'āpit putup, Yeyox mūn ka'ok hah, yīy tigmū'ūn kuxa hittup.

Tigmū'ūn kuxa hittup xi' teknōg

²⁰ Yeyox te yāy mūtik hāpkumep xop pēnāhā', tu:
—'Ākuxa hittup 'āhok xop nōmhā. Yā Topa te 'āxop xat, ha Topa yōg tigmū'ūn xe'e'.

²¹ —'Ākuxa hittup 'āp-tup xūy xop nōmhā. Topa te 'ātex hi ka'ok putup.

—'Ākuxa hittup 'āpota xop nōmhā. Topa te 'āxop kuxa hittupmāp-tup.

²² —'Ākuxa hittup 'īhā tigmū'ūn te 'āp-tup nōg, tu 'āxop mānōg, 'ūkpe 'āmōg hah, hak mūn yā Tikmū'ūn Kutok, tu 'ākeppak mōg.²³ 'Ākuxa hittup 'īhā 'āp-tup nōg. Yā pūn, pūn 'ākuxa hittup tu', yā Topa te xa' hōm putup pexkox yōg hāpxop xohix. Hamūn. Hōmā mōnāyxop kummuk tep-tup nōg Topa pupi hām'āktux xop kamah.

²⁴ —Pa 'ākuxānōg 'āptexop xexka tu'. Hōnhā xate hāpxop xohix pip, yā' puxi'.

²⁵ —'Ākuxānōg 'āxop hi ka'ok nōmhā, putup te 'ākix putup hah.

—'Ākuxānōg 'āxop yīxix nōmhā, 'āpotap-tup tu'.

²⁶ —'Ākuxānōg 'īhā tikmū'ūn xohix te xa 'āktux max. Hōmā mōnāyxop kummuk te' koit'ax xop 'āktux max kamah.

Xatu' gāyxop putup pax

²⁷ —'Ūg 'āpax. 'Āte xa hapxe'e 'āktux. 'Āpu, tikmū'ūn gāy xop putup pax, tu hāpxomā max 'āptup nōg xop pu', ²⁸ nōm xop te xa hāpkummugāhā', yīy 'āxop te nōm pu hāmmaxnā', tu Topa tu' xak pu nōm hā hāmmaxnā', nōm xop te 'āxūygā pu hāmmaxnāhā'. Nōm xop te xa': "Pūyā Topa xa hāpkummugā'." Kaxīy. Pāyā 'āxop te nōm pu: "Pūyā Topa xa hāmmaxnā'." Kaxīy. ²⁹ Tik 'ūm te 'āpayīn kix, 'āpu tux hok pu 'āpayīnnag nāg nōy kix kamah, ha tik 'ūm te 'ōg kāmīn xut, 'āpu' tux hok pu 'ōg kayak xut nūy paxmōg kamah. ³⁰ Tik 'ūm te 'āxak pu hāpxop 'ūm hok hōm, 'āpu, tu' hōm, ha tik te 'ōg hāpxop xut, 'āpu' tux hok pu' xut, yīy putpu' xak hok 'ōg hāpxop. ³¹ Xatep-tup, pu 'ānōy xa hāmmaxnā', yīy 'ānōy pu hāmmaxnā hāmāxap.

³² —'Āxop te 'āxape xop putup pax, tu' puknōg xop putup nōg. Teptu 'āmpe'āpaxex, hu: Topa tek mūn pu hāmmaxnāp-tup, 'ūgmūn max hah? Kaxīy. 'Āmhok, yā' koit. Tikmū'ūn kummuk te yāy xape xop putup pax kamah, pa Topa te nōm hā hāmmaxnā 'ohnāg. ³³ Tikmū'ūn te xa hāpxomā max, ha xate nōm pu hāpxomāhā' 'ūyānān tu'.

Teptu 'āmpe'āpaxex, hu: Topa te 'ā hāmmāx nāp-tup, 'ūgmūn max hah. Kaxīy. Āmhok. Tikmū'ūn kummuk te' xapep-tup pax kamah, tu hāpxopmā max 'ūyānān tu', pa Topa te nōm xop pu hāmmāxnā 'ohnāg. ³⁴ Xate hāpxop 'ūm hōm, tu ta' putpu' paha', tu 'āmpe'āpaxex, hu: Tik te pagop-tup. Kaxīy. Teptu 'āmpe'āpaxex, hu: "Topa te 'ā hāmmāx nāp-tup, yāk mūn te hāpxopmā max." Kaxīy. Āmhok. Tik te hāpkummuk mīy, tu hāpxop 'ūm hōm kamah, tu' nōy xop pu' hōm, nūy ta put pu pa'. ³⁵ 'A 'āmūn'ah. 'Og hāpxop xak hok, nūy put pu pa'. Āpu' puknōg xop putup pax, tu hāmmāxnā', tu hāpxop hōm, pāyā' xak hok 'ūyānān tu', ha Topa te xa hāmmāxnāp-tup, yīy 'āxop yā Topa xe'ēgnāg hā 'āktok xop, yā Topa mūn max, tu hāmmāxnāhā tik max xop pu', xix tik kummuk xop pu'. ³⁶ Topa yā 'Ātak, tu tikmū'ūn kuxa ka', 'āpu tikmū'ūn nōy kuxa ka kamah, 'Ātak Topa putuk 'ūkuxa ka', yā Topa max xe'ēgnāg.

Topa te hāpxopmā'ax xohix kopit putup

³⁷ —'Ānōy yōg hāpxopmā'ax kopit hok, nūy hām'āktux kummuk, puyīy Topa 'ōg hāpxopmā'ax kopit hok. 'Ānōy yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', ha Topa te 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāp-tup, pu tu' kux. ³⁸ 'Ānōy pu' hōm, ha Topa te xa' hōm putup, ha xate hāpxop punethok pop putup, yā Topa te hāpxop punethok xa popmāhā', yīy 'āyīm 2 nū'xip putup. 'Og panat hā 'ānōy pu hāpxop xap hāmenex, puxix nōm panat hā xa hāmenex hāpxop xap kama 'ūyānān tu'. 'Ānōy puk-tōgnāg hōm, puxix xa' hōm 'ūk-tōgnāg kamah. 'Ānōy pu punethok hōm, puxix xa' hōm punethok 'ūyānān tu'. Kaxīy.

39 Tu xe hām 'āktux, hu:

—Tik pa hok te' nōy pa hok mūg, puyñy mōgā', puxix tik 2 hāpkox ha' mōnāy. **40** Tik te hāmyūmmūgā'ax, tu hāmyūmmūg xexkah, ha tik te tappet mīy yā hāmyūmmūg kutōgnāg, pāyā tappet mīy kux, tute hāmyūmmūg xexkap-tup, nūy hāmyūmmūgā kamah. **41** Xate 'ānōy yōg hāpxopmā'ax kummuk pēnāhā'. Teptu xate' pēnā hok yāy yōg hāmpxopmā'ax kummuk? **42** Hu hām'āktux hok 'ānōy pu', hu: "Nāy, 'āte xa hāmyūmmūgāp-tup." Kaxīy, 'īhā 'āpa te hāmyūmmūg 'ohnāg. Xate' yūmmūg hok? Yāy yōg hāpxopmā kummuk kux hāmāxap, xayīy kūnāy tu 'ānōy yōg hāpxopmā kummuk kuxyā'.

Mīm kup max xix mīm kup kummuk 'āktux

43 —Mīm kup max te mīnta max taha', 'ap mīnta kummugā'ah, ha' kup kummuk te mīnta max ta 'ohnāg. **44** Tikmū'ūn te mīnta pēnāha', nūy tu' kup kopit. Mīnta tu max, puxix' kup tu max, ha mīnta tu kummuk, puxix' kup tu kummuk. 'A tikmū'ūn te tepta xut'ah mīmyām kup tu', tu xupxak xak 'ohnāg mīmyām kup tu'. **45** Tik max te hāpxopmā max, 'ūkuxa max tu' mīy, ha tik kummuk kuxa kummuk, tu hāpxopmā kummuk. 'Üyīy'ax te yāy kuxa kopa hāpxop yūmmūgāhā'.

Tikmū'ūn pet max xix' kummuk 'āktux

46 —'Āxop te: "'Āmūn yāk xuxyā'", kaxīy, pāyā 'āyīpkox 'ohnāg. 'Āte 'āxat, pāyā xate' mīy 'ohnāg. **47-48** 'Āte xa hāmyūmmūgā'ax, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy ta tikmū'ūn yīpkox pip 'āktux. Tikmū'ūn te yōg hām'āktux 'āpak, pūyā'

yǐpkox pi', puyǐy tu ta hāmyūmmūg, tu tik pet max putuk. Ha hāpkot, tu mīkaxxap tu' xupep, pu tu kox tox tu nōm mō'tat, tu nō māykup mō'xix mīhīm, ha' ka'ok, ha tex mō'yūm tu' xupep, tu nū'xip, tu mīptut kopa' xup, tu' xet xexkah, pāyā mīptut kopa mō'yūm hām hā, tu' nak, tu' ka'ok, ha kaxīy tik nūn, 'Ugha' nūn, nūy yōgnū hām'āktux 'āpak, tuk xupak, tu' yǐpkox pip, tu' ka'ok kamah, mīptut max mō'yūm hām hā putuk. ⁴⁹ Pāyā tik nōy pet, tu 'ap hāpkot'ah, tu mō'tat mīhīm hām pepi', tu mō'xix hām tu', ha' pu'uk, ha tex gāy te mīptut xit, ha' topaha', tu hāpxop patōnnāhā', tu' koxyōy mīptut. Ha kaxīy tik te yōgnū hām'āktux 'āpak, tu' yǐpkox 'ohnāg, tu pu'uk kamah, mīptut kummuk putuk. Ta tu' kux. Kaxīy.

7

Yeyox te kāmānat hittup māhā'

¹ Ha Yeyox te hām'āktux kux, tu tikmū'ūn pu hām'āktux kux, tu ta' mōg tu mōktu xupep kōmēn Kapānān tu', ² ha tik puxet yā Hōm yōg gohet hā kāmānat, ha' hām max, yǐy' xat'ax tep-tup pax, ha' pakut, tu' xok putūmnāg, ³ ha tikmū'ūn te Yeyox 'āktux, yǐy gohet yōg tik te Yoneo xexka xop tu' xak, pu nū', pu Yeyox tu' xax, pu mōg, nūy tik pakut hittupmā'. ⁴ Ha Yeyox ha' nūn, tu' mōxaha', tu tu' xak, hu:

—Gohet yōg tihik max, 'āpu, nōm mō'nīynām.

⁵ Tute yūmū yōg tikmū'ūn putup pax, tu Topa pet mīy yūmū yōg tikmū'ūn pu'. Kaxīy.

⁶ Ha ta' mōg, 'ūxexka xop mūtik mōg, tu gohet yōg kāmānat ha' mōg, ha' pet hūmnāg tu' yūm, ha gohet

yōg tik te' xape nū'pok, tu Yeyox ha nū'pok, nūy yāy pupi hām'āktux, nūy Yeyox pu' hām'āktux, hu:

—'Ānūn hok, 'āxexka tu', hak-tōgnāg, hu 'āte yāyhāhup 'ākeppah. ⁷ 'Āte hām'āktux yūmmūg'ah. 'Āka'ok, nūy hāmpakut'ax mānōg, pu mōg. 'Āpu, hāmpakut'ax xat, puyī kāmānat hittup, nūy xat'ax hā' hittup. ⁸ Yūmmūg, gohet yōg xexka xop tek xat kamah, ha 'āte yōgnū xonat xop xat, ha' yīpkox pip. 'Āte xonat pu: "Mōg, mōg," kaxīy, ha' mōg, ha xonat nōy pu: "Mā', 'ānū'!" kaxīy, ha' nūn, ha 'āte kāmānat pu' xat, hu: "Ūmīy," kaxīy, ha' mīy. Puxi'. Kaxīy.

⁹ Ha Yeyox hup, tu tik pakut ha' mōg'ah, tu gohet yōg tik te hām'āktux 'āpak, tu' hittup, tu tikmū'ūn te' pe' mōg xop pu hām'āktux, hu:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Tik kuxa yūm ka'ok yōgnū hām'āktux'ax kopah. Yā' puknōg, pāyā Iyaet yōg tikmū'ūn kuxa mām pu'uk, yūmū yōg tikmū'ūn kuxa mām pu'uk. Kaxīy.

¹⁰ Ha gohet yōg tik xape xop putpu' mōg, kāmānat pet ha' mōg, tu' mōg tu mōktu mōxaha', ha kāmānat xip, tu' hittup nōmhā, 'ūxat'ax hā Yeyox te nōm hittupmāhā'.

Yeyox te' putpu hīnnāhā 'ūn kutok pit

¹¹ Hāpxip kutōgnāg 'īhā Yeyox mōg, tu ta' mōg tu mōktu kōmēn Nāiy tu', ha' xop te Yeyox mūtik hāpkumep xop pip, xix tikmū'ūn punethok pip, ¹² tu kōmēn yīka' pip, 'īhā tikmū'ūn nūn, tu kōmēn yīka' nūn, nūy tik nō hāpkot. 'Ūn hok yūm, tuk-tok pit puxehnāg, ha' xok, ha tikmū'ūn punethok te 'ūn mūtik nūn, nūy tuk-tok nō hāpkot, ¹³ ha Yeyox te' pēnāhā', tu 'ūn kuxa ka', hu:

—'Āposta hok, 'ūxak hok. Kaxīy.

¹⁴ Tu' mōg, tu tik xok yōg mīpkox 'āpit, ha tikmū'ūn hup, tu' mōg 'ohnāg, yīy Yeyox te:

—'Ūgnix! 'Ate 'āxat, hu: 'Āyok. Kaxīy.

¹⁵ Ha put pu hi', tu' yoah, tu' yūm, tu hām'āktux, ha Yeyox te' mūk tut pu' hōm, ha' hittup. ¹⁶ Ha' xohix kuxānōg, tu Topa 'āktux max, hu:

—Topa te nū tik yāykutnāhā', puyīy yāy pupi hām'āktux, tu' nūn, nūy tikmū'ūn pu hām'āktux, ha' xexkah! Topa nūn, nūy yāy yōg tikmū'ūn mō'nīynām. Kaxīy.

¹⁷ Ha kaxīy tikmū'ūn te Yeyox 'āktux, tu hāpxexka xohix kopa hām'āktux, xix hāpxexka hāmhūmnāg tu hām'āktux.

Yoām te mō tik pok

¹⁸ Tik xop te Yoām mūtik hāpkumep, tu nōm tep-tox pix mūtik hāpkumep, ha tik xop te Yoām pu hām'āktux, tu Yeyox te tik xok putpu' hīnnā 'āktux, ha Yoām te' yōg tik 2 mōg yīmōgatux, ¹⁹ tu Yeyox ha mō'pok, nūy yīkopit, hu: "Ok 'āmūn tihik, Topa te nōm yāykutnāhā'? 'Ok pe Topa te' nōy nū'kutnā'ax'" Kaxīy. ²⁰ Ha tik xop te Yeyox ha' mōg, tu hām'āktux, tu Yoām te hām'āktux 'āktux, hu:

—'Ok 'āmūn yā tihik, Topa te nōm yāykutnāhā'? 'Ok pe Topa te' nōy nū'kutnāp-tup? 'Ūkux. Kaxīy.

²¹ 'Ihā Yeyox te tikmū'ūn punethok hittupmāhā nōmhā, tu yāmīy kummuk kopa' pip xop hit-tupmāhā', xi' pa hok xop hittupmāhā', ²² tu hām'āktux hā' nōy yānān Yoām yōg tik xop mūtik, hu:

—Putpu mōg, nūy Yoām pu hām'āktux, tu hāpxopmā'ax xohix pēnā'ax 'āktux, hu: 'Ūpa hok xop

te hāmpēnāhā, xix hāpkumep hok xop te hāpkumep, xix yāy xax kunut xop yā' xax tup, xi' yīpkox hok xop te hām'āpak, ha' xok tihik, tu putpu hi', ha' hok xop te hām'āpak max'ax 'āpak. ²³ Ha tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok 'ūgmūn kopah, tu' kuxa hittup, tuk yīkopit 'ohnāg. 'Ūkux. Kaxī.

²⁴ Ha Yoām yōg tik xop mōg, ha Yeyox te Yoām 'āktux tikmū'ūn pu', hu:

—'Āmōg hām panip tu', nūy Yoām pēnā'. Putep xate pēnāhā'? 'Ok mōg nūy mīxux tox pēnā'? 'Ok 'āmuuh te nōm mīxux nuhuknām? 'Ap pēnā'ah. ²⁵ Xatep-tep pēnāhā? 'Ok mōg nūy tik pēnā', tik te topixxax maxnāg mō'tat? 'Āmhok. Yoām te xoktut xax mō'tat, 'ap xax max'ah. Yūmmūg. Tikmū'ūn nōy te topixxax max xe'e mō'tat, tu mīptut max xe'e kopa tihi', tu 'āmuk xexka mīy pax, tu' xexka xop mūtik tihi', pāyā panip xexka tu' ti'ah xexka xop, ha Yoām hok xip, tu panip xexka tu' pet. ²⁶ Pāyā xatep-tep pēnāhā'? 'Ok tik te Topa pupi hām'āktux pēnāhā'? Hamūn. 'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Yoām mūn te Topa pupi hām'āktux xe'e'. ²⁷ Xate' yūmmūg. Hōmā tik hittap te Yoām 'āktux, tu Topa yōg tappet tu kax'āmi', hu: "Topa te hām'āktux, ha tik te' nōm pupi hām'āktux. Topa te nōm tik 'ākeppa mō'kutnāp-tup, nūy 'ōg putat maxnā'." Kaxī.

²⁸—'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Tik xop hittap xexkak-tōgnāg, ha Yoām xexka xe'e', pāyā tik kutōgnāg, tu' yīpkox xip, Topa te nōm xat hah, nō'ōm xexka xe'ēgnāg. Kaxī.

²⁹ Ha tik xop te gohet pupi tayūmak pop, tu Yeyox yōg hām'āktux 'āpak. Hōmā Topa te nōm xat, ha' yīpkox pip, ha Yoām tep-tox pix.

³⁰ Pāyā Paniye xop xix yūmmūgā xop yīpkox 'ohnāg, yīy Yoām tep-tox pix 'ohnāg kamah.

³¹ Ha Yeyox te xe hām'āktux, nūy hāmyūmmūgā', hu:

—Hōnhā tigmū'ūn tep-tep putuk? ³² Tu kakxop putuk, nōm te hāmnuhnōg tu' mām, ha hāmkute'ex, tu' nōy pu' yīy ka'ok, hu: “Ügmū'āte kāyāhā', yāyta'ax kāyā putuk, payā 'āxop te hāmyā 'ohnāg, hakmū'āte kāyāhā, nō hāpkot kāyā'ax putuk, pāyā 'āxop tekmu' mūtik pota 'ohnāg.” Kaxīy. ³³ Yoām tep-tox pix, tu' xit hok, nūy Topa pu hām'āktux, tu' hep xupyāg xo'op hok, ha 'āxop te: “Yāmīy kummuk te nōm kopa' xip.” Kaxīy. Pāyā' koit. ³⁴ Ügnūn, 'ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok, tuk nūn, tuk xit xi' xo'op, ha 'āxop tek mu'n kummuk 'āktux, hu: “Pēnā', 'ūxit xexka nām, tu xo'op xexka nām kamah, tu tix kummuk hā' xape, xix tik xop te gohet pupi tayūmak pop xop hā' xape.” Kaxīy. ³⁵ Tukmūn 'āktux kummuk, pāyā Topa te hāmyūmmūg, ha tigmū'ūn yāg te nōm hāmyūmmūg putup, tu nōm max 'āktux, tu' hāpxe'e 'āktux. Ta tu' kux. 'Ūkux. Kaxīy.

Yeyox te Paniye tik pet ha' mōg

³⁶ 'Āmnīy 'Ūm 'ihā Paniye xop yōg tik te Yeyox xānāhā, pu yāy pet tu' xit, ha' mōg, tu mō'nāhā', tu' yūm, tu' xit, ³⁷ ha kōmēn yōg xotit xip, ha tigmū'ūn te nōm pu hām'āktux, hu: 'Ok yūmmūg xate'? Yeyox te tik pet kopa' xit. Kaxīy. Yīy nax tōynāg paha', yā naxnāg max, takat xexkah, ha hāpxop hax max kopa' xuk, tu kamah takat, ³⁸ ha Yeyox yīkāgnāg hā' xip, tu potaha', ha' pa hep te Yeyox pata tu' nāhā', tu' pa hep hā' pata pix, hu Yeyox pata nakgāhā',

tu yãy xetox hã 'üktx tu' nakgãhã', tu Yeyox pata hax, tu hãpxop hax max pux, tu Yeyox pata tu' pux. ³⁹ Ha Paniye yõg tik te' pẽnãhã', tu hãmpe'paxex, hu: "Ok yãmmüg hok Yeyox te'? Paxpu tu Topa pupi hãm'ãktux xe'e', puxix 'ün xotit yãmmüg, hu' tux hox pu tu' xupit hok." Kaxãy.

⁴⁰ Ha Yeyox te Paniye yõg tik pu hãm'ãktux, tu:

—Xãmãm, 'ãte xa hãm'ãktux putup. Kaxãy.

Ha:

—'Äyãy. Kaxãy.

⁴¹ Ha hãm'ãktux, nãy Topa yõg hãpxopmã'ax yãmmügã', hu:

—Hõmã tik 2 ta nemẽn tik nõy pu', tu' nõy pu ta nemen tayãmak hã, ha tik 'üm ta nemẽn tayãmak te 500, ha' nõy ta nemẽn tayãmak te 50. ⁴² Pãyã' nõm tik te tayãmak 'üm xip'ah, 'ap pagok yãmmüg'ah, ha tik max te' homip tu' kax 'ohnãg, ha' kux. 'Ãte xa yãkopit, hu: Tik 'üm kuxa hittup xe'e', nãy tik max tup-tup pax xexkah, pe tik ta nemẽn tayãmak te 50, pe tik ta nemẽn tayãmak te 500? Putep pe'ãpaxex? Kaxãy.

⁴³ Ha Xãmãm te:

—Nõm tik ta nemẽn kutõgnãg 'ükuxa hittup kutõgnãg, ha tik ta nemẽn xexka kama' kuxa hittup xexkah, hu tik max tup-tup pax xexkah. Kaxãy.

Ha:

—Hamãn. ⁴⁴ Nã 'ün pẽnã'. 'Ãpet tu mõknãhã', ha kõnãg 'üm xate tat'ah, puk pata pix, ha 'ün tek pata pix, yãy pa hep hã' pix, tu xetox hã' nakgãhã', ⁴⁵ hak müg 'ohnãg yãy kep ha, nãy 'aneo, pãyã 'ün tek pata hax punethok. ⁴⁶ Xate 'ã' hõm'ah mĩxux hep tox, puk xe 'ãnnut, pãyã 'ün te hãpxop hax max hep pux 'ükpata tu', ⁴⁷ yãy 'ãte xa hãpxe'e 'ãktux:

Topa te 'ün kuxa kummuk xit nüy kuxa max tat 'üyänän tu', yïy ha Topap-tup pax xexkah. Topa te tikmū'ün yõg kummuk mïy'ax xexka xaxogähä', yïy ha Topap-tup pax xexka 'üyänän tu', ha Topa te tikmū'ün yõg kummuk mïy'ax kutõgnäg xaxogähä', yïy ha Topap-tup pax kutõgnäg. Kaxïy.

48 Tu 'ün pu häm'äktux, hu:

—Topa te 'ög kummuk mïy'ax xaxogähä', ha' kux. Kaxïy.

49 Ha tikmū'ün te Yeyox mütik mäm te:

—'Ü 'üm nühü'? Topap-xehnäg te häpkummuk mïy'ax xaxogä 'äktux. Yeyox te' xaxogä 'äktux hok! Kaxïy.

50 Ha Yeyox te 'ün pu häm'äktux, hu:

—'Äkuxa yüm ka'ok 'ügmün kopah, yä' puxi'. Mõg. Püyä 'äkuxa yüm. Kaxïy.

Ha' mõg.

8

'Ün xop te Yeyox mütik häpkumep

1 Häpxip kutõgnäg 'ihä Yeyox häpkumep, tu kõmën xohix kotit hä' mõg, xi' xip tu xexka xohix kotit hä' mõg, tu häm'äpak max'ax 'äktux, tu Topa te yäy yõg tikmū'ün xat 'äktux, tu nõm xop yïpkox pip 'äktux, ha tik te 12 nü mütik mõg, **2** ha 'ün xop mõg kamah. Hömä Yeyox te nõm xop hittupmähä', tu yämÿ kummuk møy 'ükopah, ha 'ün xohix te: Mänix 'äxet'ax Mänanën, ha Yeyox te yämÿ kummuk te 7 møy 'ükopah, **3** ha 'ün nöy Yoän, tu Koy xetut, ha' xat'ax 'Enot yõg kämänat te mäxap, tu nõm yõg häpxop pënähä', ha 'ün nöy Xoyän, xix 'ün punethok

te Yeyox mõ'nñynãm, tu tik te 12 mõ'nñynãm kamah,
tu yãy yõg hãpxop tu' popmãhã'.

Tik te hãpxop xap xok

⁴ Ha tikmũ'ün punethok nũn, yã kõmẽn xo-hix yõg tikmũ'ün, tu Yeyox ha' nũn, tu yãy tu nõ'nãhã', ha Yeyox te' yümmügãhã', tu hãm'ãktux hã' hãmyümmügãhã', nüy Topa yõg hãpxopmã'ax yümmügã', puyïy tikmũ'ün Topa yõg hãm'ãktux pu' yïpkox pi', hu:

⁵ —Tik 'üm mõg nüy hãpxop xap xok, tu' xap nãhã hãm kopah, nüy tu' xok, ha' yãg te putat yïka tu' xok, yïy tikmũ'ün te pata hã' totnok, tu' koxyõy, ha putuxnãg te' mänãm, ⁶ ha' xap yãg te mïkax xap tu' nãhã', tu' xokax, pãyã hãmnak, ha' tap, tu yãy xaxogãhã'. ⁷ Ha' xap yãg te mïmyãm xop kopa' nãhã', tu' xokax, tu' tuk, tu mïmyãm mütik tuk, tu mõktu xexkah, pãyã' xut 'ohnãg, mïmyãm kopa' xip tu'. ⁸ Ha' xap yãg te hãm max tu' nãhã', tu' xokax, tu' tuk, tu mõktu xohix xexkah, tu' xap max xohix punethok hõm. Yã' xap puxet te' xap te 100 popmãhã'. Ta tu' kux. Kaxïy. Tu xe hãm'ãktux, hu:

—'Üg'ãpax, xa 'ayïpkox pi'. Kaxïy.

Yeyox te hãmyümmügãhã'

⁹ Ha tikmũ'ün te Yeyox mütik hãpkumep, tu' yïkopit, hu:

—'Ok hãm'ãktux 'üm nõhõ'? Teptu xate hãm'ãktux'ax hã hãmyümmügãhã'? Kaxïy. ¹⁰ Ha Yeyox te:

—Topa te xa hãmyümmügãhã', tu yãy yõg tikmũ'ün xat, hu' yümmügãhã', puyïy Topa yõg hãpxopmã'ax yümmüg, pãyã 'a' tikmũ'ün nõy pu hãmyümmügã'ah, yïy Topa te nõm pu

hāmyūmmūgāhā hām'āktux'ax hā, pu tu pa pip, pāyā 'a hāmpēnā'ah, xix hām'āpak, pāyā 'a yūmmūgāhā hām'āktux'ax hā, pu tu pa pip, pāyā 'a' hāmpēnā'ah, xix hām'āpak, pāyā 'a' yūmmūg'ah.

¹¹ —Nōm hām'āktux te 'āyūmmūgāhā kaxīy: Mīxux xap te Topa yōg hām'āktux 'āktux. ¹² Hāpxop xap te putat yīka tu' nāhā', hā kaxīy tik 'ūm te Topa yōg hām'āktux 'āktux, ha tikmū'ūn te' xupak, pāyā Hāmgāyāgnāg te hām'āktux putup nōg, tu' kuxa kopa' xut, yīy' kuxa yūm 'ohnāg Topa yōg hām'āktux kopah, ha Topa te' kuxa kummuk xit 'ohnāg. ¹³ Ha hāpxop xap te mīkaxxap tu' nāhā', hā kaxīy tikmū'ūn te hām'āktux 'āpak, tu' kuxa hittup, pāyā' kuxa yūm kutōgnāg, tu mōktu' xūy, hu' xaxok, tu Topap-tat xak. ¹⁴ Ha' xap te mīmyām xop kopa' nāhā', hā kaxīy tikmū'ūn te nōm hām'āktux'ax 'āpak, pāyā yāy yōg hāpxop xak punethok, tu hāpkute'ex punethok, tu' kuxa yūm 'ohnāg, hu Topap-tat hā' mōg pu'ūgnāg. ¹⁵ Ha hāpxop xap te hām max tu' nāhā', ha kaxīy tikmū'ūn te hām'āktux'ax 'āpak, tu' yīpkox pip hām'āktux xe'e pu', tu' kuxa yūm ka'ok hām'āktux'ax kopah, tu' xaxok 'ohnāg, tu Topa yōg putat hā' mōg, yā' mōg kumak mōg. Tu ta tu' kux. Kaxīy.

Kūyānām 'āktux

¹⁶ Tu xe hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', hu:

—Tikmū'ūn te kuyānām tat'ax yūm mīpe yīmū', pu tikmū'ūn xohix pu tupmā', 'ap mīmpe kaka' yūm'ah, xix mana kopa' yūm 'ohnāg. ¹⁷ Ha kaxīy Topa te hāpxopmā'ax xaptop'ax yūmmūgāp-tup, tu tikmū'ūn xohix yūmmūgāp-tup.

¹⁸ —Paxip, 'ūg'āpax max. Tikmū'ūn te hāmyūmmūg, Topa te nōm pu hāmyūmmūgāp-tup, pu tu hāmyūmmūg xohix, pāyā tikmū'ūn nōy te hāmyūmmūg 'ohnāg, Topa te nōm pu hāpxaxogāp-tup. Kaxīy.

Yeyox mūg tut nūn xi' taknōy xop

¹⁹ Yeyox mūg tut nūn, xi' taknōy xop nūn tu nūktu Yeyox tu' mōxaha', pāyā 'ā' pēnā'ah, tikmū'ūn punethok hah, ²⁰ ha tik te Yeyox pu hām'āktux, hu:

—'Ātut nūn xix 'ātaknōy xop nūn, tu nūktu hāptopa' tihi', tu 'āhip, nūy 'ā mūtik hām'āktux. Kaxīy.

²¹ Pa Yeyox te:

—Yā tikmū'ūn te Topa yōg hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox pip, yāk tut, xik taknōy, xik hex, tuk mūn hā' xape'. Kaxīy.

Yeyox te 'āmuuh xat, pu tu' xuxi'

²² 'Āmnīy 'ūm 'īhā Yeyox te kōnāg xexka ha' mōg, tu ta mīpkox xup hā nōm mō'nāhā', xix yāy mūtik hāpkumep xop te' mōxakux, nūy kōnāg yīmū' mōg, ha Yeyox te:

—'Āpu, yūmū' mōg nūpehe, kōnāg xexka xatapak hāpkux nōy tu'. Kaxīy.

Tu' mōg, ²³ 'īhā Yeyox pip mīpkox kopah, tu mō'yōn, ha 'āmuuh ka'ok mō'ko'uk kōnāg xexka tu', ha kōnāg te mīpkox mahap, tu' mōm tu mīpkox kopa mō'nāha', ha mīpkox putux, tu kōnāg kopa mō'nāp-tup, yīy tik xohix xok'ax, tu kuxānōg, ²⁴ tu Yeyox yīka ha' mōg, tu' tuhuk, ha' yāy koxak, yīy:

Yāyā', Yāyā', yūmūg xakix putup! Kaxīy.

Ha yāy koxak, tu 'āmuuh xat, xix kōnāg gāy xat,
pu tu xuxi', ha' xuxi', ²⁵ ha Yeyox te tik xop pu
hām'āktux, hu:

—Piya' kuxa mām 'ūgkopah? Kaxīy.

Ha Yeyox yīpkutuk, tu yāy pu hām'āktux, hu:

—'Ū 'ūm nō'ōm? Tu 'āmuuh gāy xat, xix kōnāg gāy
xat, ha' yīpkox pip, tu' kux. Kaxīy.

Yeyox te yāmīy kummuk xupepmāhā'

²⁶ Yeyox mōg, xix' yōg tik xop te nōm mūtik mōg,
tu mōktu mōxaha hāpxexka Yenax tu, ha Gанинет
yōg kōnāg xexka kux tu' yūm, ²⁷ ha Yeyox te mīpkox
kopa' xupep, tu' mōg hām nak ha', ha kōmēn yōg
tihik nūn tu nūktu Yeyox hah, tu 'āmnīy xohix
hā xax top, tu' pet xip 'ohnāg, pāyā' xukpot tu'
xip, yāmīy kummuk xop te' kuxa kopa' pip hah.
²⁸⁻²⁹ Hāpxip punethok 'īhā yāmīy kummuk xop te'
kummukgāhā', ha' gāy, yīy tikmū'ūn te tik yīm hīy,
xi' kup hīy, pip kup mūg xap hā' hīy, pāyā tik
te' koxyōy, ha yāmīy kummuk te panip xexka tu'
mōgāhā', yīy Yeyox te yāmīy xat pu mōg, ha tik te
Yeyox pēnāhā' tu' yīy ka'ok, tu kopaxux ha' nāhā',
tu nū'xup, tu:

—Yeyox, 'āmūn yā Topa xe'ēgnāg kutok. Xatep-
tep tup? 'Āte xa tu' xak 'ūgkummugā hok. Kaxīy.

³⁰ Ha Yeyox te' yīkopolit, hu:

—'Ok 'āxuxet'ax te xīy? Kaxīy.

Yā yāmīy punethok te tik kopa tihi', hu' yānān tu
hām'āktux, hu:

—'Ūkxuxet'ax 'Ūxohix Xop. Kaxīy. ³¹ Tu Yeyox tu'
xak pu Hāmgāyāgnāg Pet ha mō'pok hok.

³² Ha xapup punethok te yīktix tu' pip, tu
hāmhūmnāg, yīy yāmīy te tu' xak, pu' tux hok pu

tu xapup xop kopa' mōg, ha' tux hok pu mōg,³³ tu tik nīm, tu mōktu xapup xop hā mōxakux, ha xapup xop te yīktix tu' yīxo mō'ka'ok, tu kōnāg xexka tu' mōxaha', tu kōnāg kopa nām, tu' xakix.

³⁴ Ha tik xop te xapup pēnāhā', tu xapup xakix pēnāhā', tu nū'paha', tu' mōg, tu kōmēn ha' mōg, nūy 'ükopa hām'āktux, xix hāpxexka tu' hām'āktux,³⁵ ha tikmū'ūn nūn nūy tu pēnā', tu Yeyox ha' nūn, tu tik pēnāhā', yāmīy kummuk te' nīm, ha' nūn, ha topixxax mō'tat, tu' Yeyox yīkāgnāg hā' yūm,³⁶ ha tik xop te xapup xop pēnā'ax mōg, tu tikmū'ūn nōy pu hām'āktux, tute tik hittup 'āktux,³⁷ ha Yenax yōg tikmū'ūn te xapup tu Yeyox yīpkutuk, hu nōm xat pu mōg, pu hāpxexka nīm, ha Yeyox 'ūpapuk ha' mōg, tu kōnāg xexka ha' mōg, tu mīpkox tu mō'nāhā', nūy mōg,³⁸ ha tik hittup, tu Yeyox tu' xak, hu:

—'Üktux hok 'ū mōg 'āxop mūtik. Kaxīy.

Pāyā Yeyox te:

³⁹ —Yāy pet ha mōg, Topa te xa hāmmaxnāhā', yīy tikmū'ūn pu hām'āktux, Kaxīy.

Ha ta' mōg, tu tikmū'ūn xohix pu hāpxopmā'ax xe'ēgnāg 'āktux, Yeyox te nōm hāpxopmāhā.

Yeyox te 'ūn hittupmāhā' xix kakxop hex

⁴⁰ Ha ta' mōg Yeyox, tu hāpkux nōy ha' mōg put pu', tu mīpkox hā' mōg, tu kōnāg xexka yīmū' mōg, tu mōktu xupep hāpkux tu', xix yāy mūtik hāpkumep xop mōxa kamah, ha tikmū'ūn xohix te' hip, hu' hittup,⁴¹ ha tik nūn, 'ūxuxet'ax Yax, 'ūxexkah, tu Yoneo yōg tikmū'ūn xat, tu kōmēn yōg Topa pet kopa' xat'ax, tu' kopaxux ha' nāhā', tu Yeyox tu' xak, pu' pet ha mōg,⁴² hak-tok hex

puxehnāg, 'ūyōg hāmyāxatamuk xohix te 12, 'ūtuk tup, tu' pakut, tu' xok putūmnāg, yīy Yeyox mōg.

Ha tikmū'ūn xohix te nū mütik mōg, yā' xohix punethok, tu yāy tu nū'nāhā', tu' mūg ka'ok, ⁴³ īhā 'ūn nūn, tu' pakut, yā' 'ūn yōg hāmpakut'ax, ha yāy hep 'āta xupep, ha hāmyāxatamuk xohix te 12 hā' pakut, īhā 'ūn te notot xop xohix tu' kax, pu tu hittupmā', ha 'ūn te tayūmak xohix hā pago, tu' hitop popmāhā notot xop pu', pāyā hittup 'ohnāg, ⁴⁴ hu Yeyox pe' mōg, tu' yōg topixxax 'āpit, tu' hittup, ⁴⁵ ha Yeyox te:

—'Ū 'ūm tek 'āpit? Kaxīy.

Ha tikmū'ūn xohix te:

—'Intu. 'Ākmūn'ah. Kaxīy.

Ha Pet te:

—Yāyā', tikmū'ūn xohix te 'āyīmap pip, tu 'āmūg ka'ok. Kaxīy.

⁴⁶ Pa Yeyox te:

—Tikmū'ūn 'ūm nōm tek 'āpit, 'a' yūmmūg. Topa tek ka'ogāhā' 'ū hittupmā', ha tikmū'ūn 'ūm nōm tek 'āpit xe'e', 'ūyīy hittupmā'. Kaxīy.

⁴⁷ 'Ap 'ūn te yāy xaptop yūmmūg'ah, hu' nūn, tu kuxānōg, tu yāy nuhuk, tu' kopaxux ha' nāhā' Yeyox keppah, tu hām'āktux, tu Yeyox xax 'āpit 'āktux, ha tikmū'ūn xohix te' xupak. ⁴⁸ Ha Yeyox te:

—Nixix, 'ākuxa yūm ka'ok 'ūgkopah, yīy Topa te 'āhittupmāhā', Mōg 'āpet hah, īhā 'ākuxa yūm. Kaxīy.

⁴⁹ Tu hām'āktux īhā tik nūn, yā Yax yōg kāmānat, tu nōm pu hām'āktux, hu:

—Yax, 'āk-tok hex yā' xok. 'Ūtux hok pu Notot put pu mōg, mō'kutnā' pu yāy xip'ax tu xihip. Kaxīy.

⁵⁰ Ha Yeyox te' xupak, tu Yax pu hām'āktux, hu:

—'ÃkuxÃnõg hok, 'ãkuxa yÃm ka'ok, ha Topa te 'ãk-tok hittupmÃp-tup hok'ah. KaxÃy.

⁵¹ Tu' mÃg tu mÃktu Yax pet tu' xutep, ha tikmÃ'Ãn mÃxaha kamah, ha Yeyox te' tux hok pu tikmÃ'Ãn mÃxakux hok, tu Pet yÃmÃgatux, xix Tiak, xix YoÃm, pu yÃy mÃtik mÃg, ha' mÃxakux Yeyox mÃtik, xix kakxop hex mÃg tak xi' mÃg tut mÃxakux.

⁵² Pa tikmÃ'Ãn nÃy 'ap mÃxakux'ah, tu hÃptopa' pip, tu kakxop hex hÃ' potaha', ha Yeyox te:

—'Ãpota hok. Kakxop hex 'ap xok xe'e'ah, yÃ mÃd'yÃn. KaxÃy.

⁵³ Ha tikmÃ'Ãn yÃxix kummuk, tu Yeyox 'Ãktux kummuk, tu:

—YÃ' xok xe'e'! 'ÃgmÃ'Ãte' yÃmmÃg! KaxÃy.

⁵⁴ Pa Yeyox mÃg, tu kakxop yÃm mÃg, tu' yÃy ka'ok, tu:

—Nixix, 'Ãyok nÃy 'ÃknÃhÃ xihip! KaxÃy.

⁵⁵ Ha' put pu hi', tu' yok, tuknÃhÃ'xip, ha' xat, pu xit'ax hÃm kakxop pu', puyÃy mÃ'. ⁵⁶ Ha' tak xi' tut kuxÃnõg, tu tu' kuxa hittup, pa Yeyox te:

—TikmÃ'Ãn 'Ãm pu' xuktux hok! KaxÃy.

9

Yeyox te tik te 12 mÃ'pok

¹ Yeyox te yÃy yÃg tik xop te 12 xÃnÃhÃ', tu yÃy 'Ãxet'ax hÃm pu yÃmÃy kummuk xohix xit tikmÃ'Ãn kopah, nÃy tu tikmÃ'Ãn pakut xop hittupmÃ', ² Ha' xat, pu Topa yÃy yÃg tikmÃ'Ãn xat 'Ãktux, xi' xat, pu yÃpkox pip 'Ãktux, xi' xat pu tikmÃ'Ãn pakut xop hittupmÃ', ³ tu:

—'Āhok mōg, tu hāpxop 'ūm ta hok, xi' kup hā tu 'āmōg hok, xi' tut ta hok, xix topixxax nōy ta hok.

⁴ Ha tikmū'ūn te: “Ūkpet kopa 'āxip'ax,” kaxīy, 'āpu xihip ka'ok, tu' nīm hok, īhā kōmēn kopa 'āti'. ⁵ Pa tikmū'ūn te: “Mōg, mōg,” kaxīy, 'āpu mōg mō'ka'ok, tu nōm tikmū'ūn nīm, tu hāpkōnōn 'āpata ha' xit, nūy tikmū'ūn kummuk 'āktux. Ta tu' kux. Kaxīy.

⁶ Tu mō'pok, ha' mōg, tu hāpkumep, tu' xip tu xexka xohix kotit kopa' mōg, tu hām'āpak max 'āktux, hu Topa te tikmū'ūn xat 'ātux, ha yīpkox pip 'āktux, tu kōmēn yōg pakut xop hittupmāhā', ⁷ tu hāpxopmā ka'ok.

Īhā tikmū'ūn nōy te Gанинет yōg gohenanok pu Yeyox 'āktux, tu' yōg hāpxopmā'ax 'āktux, ha gohenenaok 'āxet'ax 'Enot, tu:

—Pi'ya nō'ōm? Kaxīy.

Ha tikmū'ūn yāg te Yōam putpu hi 'āktux, nōm tep-tox pix, ⁸ ha' yāg te:

—Mōnāyxop hittap 'Enit te put pu hi 'āktux. Yā' xohix te hāmpe'paxex, hu: “Ū 'ūm nōm Yeyox?” Kaxīy. ⁹ Yīy 'Enot te:

—'Āte' xat pu mōy Yoām putox xak, pu tu xok, hap-tex, pa 'ū 'ūm nō'ōm, tu hāpxopmā ka'ok? Kaxīy.

Tu' xak, nūy Yeyox pēnā'.

Yeyox te tikmū'ūn xohix xexka xīnnāhā'

¹⁰ Ha Yeyox yāy yōg mō'pok xop nūn, tu putpu' nūn, tu nūktu hām'āktux Yeyox pu', tu hāpxopmā ka'ok 'āktux, ha Yeyox te tik xop te 12 mōgāhā', 'ap nōy mōgā'ah, tu' mōg tu mōktu kōmēn kutōgnāg Metxax tu' mōxaha', ¹¹ pa tikmū'ūn te' yūmmūg, tu' pe' mōg, ha Yeyox kuxa hittup, tu:

—'Ok 'ãxop nũn? Kaxĩy.

Tu hãmyümmügãhã', hu:

—Topa te yãy yõg tikmũ'ũn xat. Kaxĩy.

Tu' pakut xop hittupmãhã'.

¹² Ha 'ãmnãy, yãy mõ'pok xop te 12 te:

—Putup te' kix tikmũ'ũn, 'ãpu mõ'pok pu mõg putpu', nãy xip tu xexka kopa hãpxop pop, nãy mÃptut 'ãm kopa nã'xok, nãnte hãm panip hah. Kaxĩy.

¹³ Pa Yeyox te:

—'Apu, 'ãxinnã', puyãy tu hi ka'ok. Kaxĩy. Ha:

—'Üxit'ax 'ãm? 'Ap xip'ah. 'Ügmü'ãte pãm xohix te 5 pip, xix mãm tix mãm, ha tikmũ'ũn xohix xexka punethok. Pi'yã' mõg putup, nãy pãm xohix pop, nãy tikmũ'ũn pu popmã', nãy tu' xinnã'? 'Ap kõmẽn xexka yãm'ah. Kaxĩy.

¹⁴ Ha tikmũ'ũn yõg tik xop xohix te 5.000, ha Yeyox te yãy yõg mõ'pok xop xat, pu tikmũ'ũn hãm tu mõ'xip, ha' yãg puxet te 50 mõ'xip, xi' nãy te 50 mõ'xip, tu mõktu xohix.

¹⁵ Ha mõ'pok xop yãpkox pip, ha tikmũ'ũn xohix te hãm tu' mãm, ¹⁶ ha Yeyox te pãm xohix te 5 pop, xix mãm 2, tu pexkox ha' pẽnãhã', tu Topa 'ãktux max, hu:

—Topa 'ãmax. Xatek mÃg hãpxop max xohix popmãhã'. Puxi'. Kaxĩy.

Tu yãy yõg mõ'pok xop pu pãm koxip, tu xe' koxip, tu nãg nãy nã' mõg tu mõktu xohix, nãy tikmũ'ũn xohix xinnã', ¹⁷ ha' xohix te' mÃhã', tu' hi ka'ok, pãyã pãm pip punethok, ha tikmũ'ũn xit tap 'ihã tik xop te pãm pop, tu manax kopa' xex, ha manax te 12 nã'xip pãm hah, xix mãm hah.

Pet te' Yeyox yā Kunnix 'āktux

18 'Āmnīy nōy 'lhā Yeyox puxehnāg xip, tu Topa pu hām'āktux, ha yāy yōg mō'pok xop nūn, tu Yeyox yīkāgnāg hā' pip, ha Yeyox te:

—Tikmū'ūn te putep 'āktux 'ā'? Kaxīy.

19 Ha tik xop te:

—'Üyāg te 'āmūn yā Yoām 'āktux, nōm tep-tox pix, ha' yāg nōy te 'āmūn yā 'Enit 'āktux, hōmā nō'ōm 'Enit te Topa pupi hām'āktux, ha' yāg nōy te: "Yeyox yā tik hittap nōy, tu Topa pupi hām'āktux, yā putpu hi nōmhā." Kaxīy.

20 Ha:

—Xix 'āxop? Putep 'āmpe'āpanōm? 'Ok pek mūn? Kaxīy.

Ha Pet te:

—'Āmūn yā Kunnix, Topa te xa yāykutnāhā'. Kaxīy.

Yeyox te' xok'ax 'āktux, xi' putpu' hi'ax 'āktux

21 Ha Yeyox te:

—Nāy, hām'āktux hok tikmū'ūn nōy pu'. Kaxīy.

22 Tu xe hām'āktux, hu:

—'Ügmūn yā Tikmū'ūn Kutok, tuk xūy xexkap-tup, ha Yoneo xexka xop tek mūn putup nōg, xix 'āmānex xexka xop, xix hāmyūmmūg xop tek mūn putup nōg, tuk putex putup, ha 'āmnīy tikoyuk nōg, 'lhā put puk hip-tup. Kaxīy.

23 Tu hāpxip kutōgnāg 'lhā xe hām'āktux, tu' xohix pu hām'āktux, hu:

—Tikmū'ūn tek mūn mūtik hāpkumep putup, puxix yāy pe'paxexk-tōgnāg, tu mōktu yāy putup'ax xaxok, nūy 'āmnīy xohix hā' yāy yōg mīpkupnix tat, nūy xūy, nūy 'ūgmūn putuk xūy, tuk

mūn mūtik hāpkumep xe'ēgnāg. ²⁴ Ha tikmū'ūn te yāy xaxok hok, puxix tu' hi xe'e 'ohnāg, pa tikmū'ūn xok 'ūgmūn hah, puxix tu hip-tup mō kuma' mōg, tu' hi kux 'ohnāg. ²⁵ Teptu hāpxexka yōg hāpxop xohix pop, pāyā' xok? 'Ūp-texop xexkah, tu' xok, tu hāpxop xohix xaxok, 'ūxok tu', puxix yā' hok xe'ēgnāg. ²⁶ Tikmū'ūn tek mūn hā yāyhāhup, xix yōgnū hām'āktux hā yāyhāhup, 'ūnōy xop pu yāyhāhup, hu: "Akmūn Yeyox yōg'ah", kaxīy, kopxix 'āte nōm tikmū'ūn hā yāyhāhup 'ūyānān tu'. 'Ātak Topa pu 'āte nōm xop hā yāyhāhup, 'īhāk nūn, hu: "'ōhōm 'ā' yōg'ah," kaxīy, 'īhāk xexka xe'ēgnāg nūn, 'Ātak Topa putuk, xix pexkox yōg nū'pok xop putuk. ²⁷ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Āxop 'āyāg xok putup hok, tu mōktu Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat xe'ēgnāg. Ta tu' kux. Kaxīy.

Yeyox xix Mōyyex xix 'Enit

²⁸ Ha 'āmnīy te 8 nōg, 'īhā Yeyox te Pet mōgāhā', xix Tiak, xix Yoām, ha yīktix tu mō'kānīn ha' mōg tu pūnāmep, nūy Topa pu hām'āktux. ²⁹ Yeyox te hām'āktux 'īhā' pa yānām putuk, ha topixxax tūmnāg, tu kuyānān putuk. ³⁰ Hāpxip 'ohnāg 'īhā tik 2 tihi', tu Yeyox pu hām'āktux hā' nōy yānān, tik puxet 'āxet'ax Mōyyex, ha' nōy 'āxet'ax 'Enit, yā Yoneo yōg tikmū'ūn hā mōnāyxop hit-tap, hōmā Topa te' mōgāhā' pexkox tu', nūy tihi' hāmyāxatamuk xohix hā, ³¹ ha Topa yōg yānām xe'ēgnāg te pexkox tu' xakot, ha tik 2 te Yeyox xok'ax 'āktux, tu' xok putup kōmēn Yenoyanēn kopa 'āktux, tu Topa tep-tup kaxīy 'āktux, ³² 'īhā Pet xi' nōy xop mō'yōn ka'ok, tu yāy koxak, tu Yeyox

xexka xe'ēgnāg pēnāhā', tu tik 2 xexka xe'ēgnāg pēnāhā', ³³ ha tik hittap 2 mōg putup, 'Ihā Pet te:

—Yāyā', yā' max nūntek mūg pip. 'Āpu, yūmū mīptut kumex tikoyuk mīy, yāpxet 'ā pu', xix nōy Mōyyex pu', xix' nōy 'Enit pu'. Kaxīy.

Pāyā hāmyūmmūg 'ohnāg. ³⁴ Tu hām'āktux, 'Ihā hāmgōy xexka nūn, tu tik 2 xaxogāhā', tu mō'nīy, ha tik xop kuxānōg, 'Ihā hāmgōy kopa' xip, hāmpēnā 'ohnāg hah, ³⁵ ha Topa yīy, tute hāmgōy xexka kopa hām'āktux, hu:

—Nūhū 'Ūgkutok pit xe'ēgnāg. 'Āte nōm yāykutnāhā'. 'Ūxupax!. Kaxīy.

³⁶ Tu hām'āktux kux, ha Yeyox puxehnāg xip, ha yāy yōg mūtik hāpkumep xop yīy 'ohnāg, 'ap hām'āktux'ah, tu hāpxopmā 'ūm pēnā'ax 'āktux 'ohnāg 'ūnōy xop pu nōmhā.

Yeyox te kakxop pit hittupmāhā'

³⁷ Hāptup 'Ihā yīktix tu 'ūyīxohoh, ha tikmū'ūn xohix punethok pip, tu Yeyox hip, ³⁸ ha tik xip, tu' yīy ka'ok tu:

—Notot, mā'! 'Ūgkutok pit puxehnāg pakut. ³⁹ Yāmīy kummuk te' pakutnāhā', ha' yīy ka'ok, tu hām tu' nāhā', tu yāy pu xu'ux, ha yīkonnop te yīkox tu' xu pep, 'ūyīy xax tu' xu pep. Yā yāmīy te' xūygāhā', tu' nīm 'ohnāg. ⁴⁰ 'Āte 'ōg tik te 'āmutik hāpkumep xop tu' xak, tu nōm xop tu' xak, pu yāmīy xit pu mōg, pāyā 'ap xit yūmmūg'ah. Kaxīy.

⁴¹ Ha Yeyox te:

—Tikmū'ūn kuxa mām 'ohnāg, tu' kummuk 'āmnīy xohix hā, 'āte 'āxop nōā'tot. Hām 'ūm hā' kux'ax? Kaxīy.

Tu' tak pu hām'āktux, hu:
—'Āk-tok putnū'. Kaxīy.

⁴² Ha' putnūn, 'īhā yāmīy kummuk 'ūkopa
nuhukgāhā', tu hām tu' putxok, ha Yeyox te yāmīy
xat pu mōg, yī' mōg, ha kakxop hittup, ha Yeyox
te' tak ha' mōgāhā'. ⁴³ Ha tikmū'ūn xohix kuxānōg,
Topa mūn xe'ēgnēg ka'ok hah, tu' yēy,

'Yeyox te' xok'ax 'āktux 'ūxeheh'

Tikmū'ūn kuxa te' yēy, 'īhā Yeyox te yāy yōg
mūtik hāpkumep xop pu hām'āktux, hu:

⁴⁴ —'Ūg'āpax, 'ūxaxok hok! 'Āte xa hāpxe'e 'āktux:
'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok, ha tik puxet te gāy xop
mōgāp-tup 'Ūghah, 'ūkoit'ax hāk mōgāp-tup, pu tuk
putex. Kaxīy.

⁴⁵ Ha' xupak, pāyā nōm hām'āktux ka'ok, yīy tik
xop kuxa yūm 'ohnāg, hu' yūmmūg'ah, 'ap yīkopit
putup'ah.

'Ū 'ūm xexkah?

⁴⁶ Tik xop te yāy mūtik hām'āktux hā' nōy yānān,
nūy pi'yā tīk yāy xexka yūmmūg, nūy pi'yāk-tōgnāg
yūmmūg, hu: —'Ūgmūn yāk xexkah, kaxiy, ha'
nōy te: —'Ap 'ūxexka'ah, yāk-tōgnāg, pāyā' nōy yā'
xexkah. Kaxīy. ⁴⁷ Ha Yeyox te' yūmmūg, ha kakxop
te' yīka' xip, yī' put, ⁴⁸ tu:

—Tikmū'ūn tek putup, ha 'āte kakxop putup,
nōm yīpkox pip, puxix nōm tikmū'ūn yā kakxop
putup kamah. Tikmū'ūn tek putup, puxix 'Ātak
Topa putup kamah, nōm te nūgkutnāhā'. 'Ūk-
tōgnāg xop yīpkox pip, nōm xop te yāyhāp-tup
xexkah xop, 'āxop mūtik. Kaxīy.

Tikmū'ūn te 'āxop tukmīy hok, puxix 'āxop mūtik tu hāpxopmā'

⁴⁹ Ha Yoām te:

—Yāyā', 'ūgmū'āte tik pēnāhā', tu yāmīy kummuk xit, tu xa' xuktux, tu 'āxuxet'ax 'āktux hā' xut, hak mū'āte' tux hok pu mīy hok, hamūn tek mūk mūtik hāpxopmā 'ohnāg hah. Kaxīy. ⁵⁰ Ha Yeyox te hām'āktux Yoām pu', xix yāy yōg mūtik hāpkumep xop pu hām'āktux, hu:

—'Ūtux hok pu mīy. Tik te 'āxop mūtik yāy tu yānān hok, puxix tu 'āmūtik hāpxopmā'. Kaxīy.

Xāmānit yōg tikmū'ūn te Yeyox putup nōg

⁵¹ Hāpxip kutōgnāg 'īhā 'ūxexka xop te Yeyox putex putup, yā' xok'ax hūmnāg, ha' yūmmūg, hu kōmēn Yenoyanēn ha' mōg putup, ⁵² tu tik xop mō'pok hāmāxap, ha' mōg, tu mōktu hāpxexka Xāmānit tu' mōxaha', nūy pip'ax xax, tu' mōg, nūy 'āmuk xax, ⁵³ pāyā hāpxexka yōg tikmū'ūn tep-tup nōg, tu kōmēn Yenoyanēn ha' mōg pēnāhā', huptup nōg. ⁵⁴ Ha Tiak xix Yoām gāy, tu:

—'Ok xatep-tup 'ūgmū'āte' xat, pu kuxap pexkox tu nū'yōn, nūy tikmū'ūn kummuk kix? Kaxīy.

⁵⁵ Pa Yeyox te' mānōg, tu' yokānām, ⁵⁶ tu' kep ha' mōg, tu xip tu xexka, nōy ha' mōg, ha yāy mūtik hāpkumep xop mōg kamah.

Tikmū'ūn te Yeyox pe' mōg putup

⁵⁷ Tu' mōg, 'īhā tik te Yeyox pu hām'āktux hu:

—'Āte 'āmūtik hāpkumep putup, yā' hām 'ūm tu 'āmōg'ax 'ūgmōg kamah. Kaxīy.

⁵⁸ Ha Yeyox te:

Kokexmax hex pet, xix putuxnāg xohix pet, pak mūn yā Tikmū'ūn Kutok, 'āk pet 'ūm pip'ah 'ū kopak pihi'. Kaxīy.

59 Tu tik nōy xānāhā', hu:

—'Ūgmūtik hāpkumep, kaxīy.

Pa' nōy te:

—Nāy. Yāy pet hak mōg tap nūy 'ātak nō hāpkot, nūy 'āmūtik hāpkumep kūnāy tu'. Kaxīy.

60 Ha:

—Pūyā xakix xop 'ūnōy xop nō hāpkot, pa nū', nūy 'ūgmūtik hāpkumep, nūy Topa yāy yōg tikmū'ūn xat 'āktux. Kaxīy.

61 Ha tik nōy te:

—'Ūgmōg 'āpehe, pak tux hok 'ū xape xop pu 'āneo, nūy hāpkumep'ax 'āktux. Kaxīy.

62 Ha:

—Tik hām, tu ta' taxutnak nīm, nūy hām kumāgnāg mōg, puxix Topa nōm xe homip xat putup 'ohnāg. Kaxīy.

10

Yeyox te tik te 72 mō'pok

1 Hāpxip kutōgnāg 'lhā Yeyox te tikmū'ūn pēnāhā', tu tik nōy yīmōgātux, ha tik xohix te 72 yīmōgātux, tu tik 2 mō'pok, xix tik 2 nōy mō'pok, xix tik 2 nōy gā hu mō'pok, tu mōktu xohix, nūy 'ūkeppa' mōg kōmēn xohix hah, xix xip'ax xohix hah, **2** 'lhā' xat, hu:

—Hāpxop xohix ta', xix yīmpa', pa kāmānat pip'ah pu hāpxop nūnnā'. 'Āpu, Topa tu' xax, pu tikmū'ūn nū'pok, pu hāpxop nūnnā'. 'Āpu, Topa tu' xax, pu tikmū'ūn nū'pok, pu hām'āpak max 'āktux. **3** Mōg.

'Äxop yä' gäy hok xop, kahnëñ putuk, ha 'äte mō'äpok hämägäy xop kopah, nõm gäy xop te kokex gäy putuk. ⁴ Tayümak paxmõg hok, xix tuhut, xix pataxax tat hok. Putat kopa' hip hok, nüy häm'äktux hä' nöy yänän. ⁵ Mïptut 'üm tu 'ämõxap-tup, hu ta häm'äktux hämäxap, hu: "Püyä' kuxa mäm nü mïptut kopah," kaxïy, tuknäy tu' mõxa'ax. ⁶ Tikmü'ün max te mïptut kopa tihi', puxi' kuxa mäm, pa tikmü'ün kummuk tihi', puxi' kuxa mäm 'ohnäg, pa 'äkuxa mäm pax putup.

⁷ —Mǐptut kopa' nox pihi', hu ta' mōg hok mǐptut nōy tu', pāyā pi', nūy' xit, nūy xo'op. Mǐptut yōg tikmū'ūn te 'āp-tup, pu pihi', hu ta pi'. Yā' max tikmū'ūn hām punethok, tu' xit max kamah.
⁸ Tikmū'ūn te 'āp-tup, tu xa' hōm xit'ax, 'āpu, 'ūpa', nūy mā', 'īhā kōmēn tu' pip. ⁹ Kōmēn yōg pakut xop hittupmā', tu hām'āktux, hu: "Hōnhā Topa te 'āxop xat nūnte'. 'Āpu 'āyīpkox pi', " kaxīy.

10—Pa kõmēn tu mõxaha, ha nõm tikmū'ūn te 'āptup nõg, 'āpu kõmēn kotit hã mõg, nüy hãm'āktux, hu: **11** “Ap max'ah kõmēn, tu Topa yõg hãm'āktux putup nõg, yïy kõmēn yõg hãpkõnõn tek mûk pata tu' mõy, nüy Topa gãy 'āktux. Pãyã' xaxok hok. Hõnhã Topa te 'ãxop xat nûnte, ha 'ãxop tep-tup nõg, tu yïpkox 'ohnâg.” Kaxiÿ.

Tu xe hām'āktux, hu:

12 —'Ãte xa hãpxe'e 'ãktux: Hãptup xe'e mõ'nãptup, 'ihã Topa te kõmẽn kummuk yõg tikmũ'ñnkopit putup, tu' kummukgãp-tup 'üyänän tu', tu kõmẽn kummuk yõg tikmũ'ñnkuxa kak-tõgnãg, ha kõmẽn hittap Xonõm yõg tikmũ'ñnkuxa ka xexka putup. Kaxîy.

Kōmēn xexka yōg tikmū'ūn kuxa mām 'ohnāg

13 Tu xe:

—Kōmēn Konāy yōg tikmū'ūn xūy putup, xix kōmēn Metxax yōg tikmū'ūn xūy kamah. Topa te hāpxopmā xe'ēgnāg kōmēn kopah, pāyā hāpkummuk hā yāyhāhup 'ohnāg, hu hāpkummuk mīy pax. Paxpu Topa hāpxopmā xe'ēgnāg kōmēn hittap Tinok yōg tikmū'ūn keppah, xix kōmēn hittap Xinōm yōg tikmū'ūn keppah, puxix yāyhāhup xexkah, nūy tu kummuk mīy kux, tu xagok hā mō'tat'ax, tu putok hā yāy mō'nīy, pu tikmū'ūn xohix yā yāyhāhup pēnā'. **14** Hāptup mō'nāp-tup 'Ihā Topa te hāpxopmā'ax xohix kopit putup, tu kōmēn Metxax yōg tikmū'ūn kuxa kak-tōgnāg, xix kōmēn Konay yōg tikmū'ūn kuxa kak-tōgnāg, pāyā kōmēn Tinok yōg tikmū'ūn kuxa ka xexkah, xix kōmēn Xinōm yōg tikmū'ūn kuxa ka xexkah. **15** Ha kōmēn Kapānān yōg tikmū'ūn kummuk te pexkox ha' mōg putup, pāyā yāyhāhup 'ohnāg, nūy tu kummuk mīy kux, yīy Topa te mō'pok putup Hāmgāyāgnāg pet hah. Kaxīy.

16 Tu yāy yōg mūtik hāpkumep xop pu hām'āktux, hu:

—Tikmū'ūn te 'ōg hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox pip, puxik mūn pu yīpkox pip kamah, yāy putuk yīnmūn. Tikmū'ūn te 'āp-tup nōg, puxik mūn putup nōg kamah. Tikmū'ūn tek mūn putup nōg, puxix Topap-tup nōg kamah, nōm tek mūn nūgkutnāhā'. Ta tu' kux. Kaxīy.

Tik te 72 nūn putpu'

17 'Āmnīy 'ūm 'ihā tik xop put pu' nūn nām, tik xop te 72 nūn, tu' kuxa hittup xexkah, tu:

—Yāyā! Xate 'āxuxet'ax 'ā' hōm, 'ūyīy yāmīy kum-muk xop xit, hak mūk'āte' xit, pu mōg xupaha! Kaxīy.

¹⁸ Ha Yeyox te:

—Hamūn. 'Āte Hāmgāyāgnāg pēnāhā'. Tex yānām te hām tu' xakot mō'ka'ok, hā kaxīy Hāmgāyāgnāg te pexkox tu' nāhā', tex yānām putuk. ¹⁹ 'Ūg'āpax, 'āte yāy 'āxet'ax xa' hōm, xa nō kāyā gāy tonnok, nūy tup-tex, xi' xok pata kuhmīy tonnok nūy tup-tex, nūy Hāmgāyāgnāg yōg hāpxomā'ax kuxyā', pu 'āxūygā hok, ²⁰ pa 'ākuxa hittup hok, 'āxop ka'ok tu'. 'Āmhok. Topa te 'āxuxet'ax mō'kupix pexkox kopah, yā' xip'ax max xa' popmāhā' pexkox tu', pu 'āhittup. Kaxīy.

Yeyox kuxa hittup xexkah

²¹ Hāpxip 'ohnāg īhā Topa Koxuk te Yeyox kuxa hittupmāhā', ha Topa pu hām'āktux, hu:

—Ātak, 'āmūn yā pexkox hā 'āxuxyā', xix hām xexka hā 'āxuxyā'. 'Āmax, xate tikmū'ūn 'ūk-tōgnāg xop pu hāmyūmmūgāhā', tu tikmū'ūn xexka xop pu' xaptop, puyīy tu yūmmūg hok. Hamūn. Kaxīy xatep-tup. Kaxīy.

²² Tu xe:

—Yōg 'Ātak te 'ā' popmāhā hāpxop xohix, 'ū pux-ehnāg 'ātak yūmmūg, xix tik xop 'āte hāmyūmmūgā xop te 'Ātak Topa yūmmūg. Kaxīy.

²³ Tu yāy yōg xop xānāhā', nūy tup-xehnāg pu hām'āktux, hu:

—Ākuxa hittup, hāpxomā pēnā nūy, ha tikmū'ūn kuxa hittup te nōm pēnāhā kamah. ²⁴ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Hōmā, hāmyāxatamuk xohix īhā tik

te Topa pupi hām'āktux, nūy tikmū'ūn pu' xuktux, tu nōm hāpxopmā'ax xe'ēgnāg xak, nūy pēnā', ha' xat'ax xop hittap te' pēnāp-tup kamah, pāyā' pēnā'ah, tu hām'āktux 'āpak putup, pāyā' xupak'ah, ha'āxop te' xupak nōmhā. Kaxīy.

Xāmānit yōg tik max

²⁵ Tik te hāmyūmmūg xip, tu Yeyox yīkopit putup, tu ta' nūn, nūy Yeyox yīkopit, tu:

—Notot, 'ātep-tep mūn mīy'ax nūy Topa mūtik 'ūghi xe'ēgnāg mōg kumak mōg, ha' kux 'ohnāg? Kaxīy.

²⁶ Ha:

—Tep-te 'ūmāgāhā Topa yōg tappet hā? Topa tep-tep xat xa'? 'Ok xate' yūmmūg? Kaxīy.

²⁷ Ha tik te:

—Yamūn. Topa tappet te Topap-tup pax xat hāmāxap, tu tikmū'ūn te Topap-tup pax xat, tu' kuxa hāp-tup pax xat, tup-tup pax ka'ok xat, tup-tox hāp-tup pax xat, tu yā' nōy putup pax xat, yāy putup pax putuk. Kaxīy.

²⁸ Ha:

—Yamūn. 'Āpu mīy, tu hip-tup 'ap nōg'ah Topa mūtik. Kaxīy.

²⁹ Ha' nōy te yāy pe'paxex max, hu:

—'U 'ūm tek mūn hāk nōy? Kaxīy.

³⁰ Ha Yeyox te hām'āktux hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy 'ūnōy pu hāmmaxnā'ax 'āktux, hu:

—Kōmēn Yenoyanēn te yīktix yīmū' yūm, ha ta Yoneo yōg tik te kōmēn tu kekpa' mōg, tu kōmēn Yenikot ha' mōg putup, 'ihā tik kummuk xop te' mūg, tu' yōg topixxax hā' xupxet, tu' kix kakixnāg,

tu' nñm, ha' xok putñmnäg. ³¹ Ha 'ämänex puxet tep-tat hã' nñn, tu Yenikot ha' mõg, tu tik pëñähã', pãyã nõä'yẽn, tu' mõg, ³² ha Nemix xop yõg tik kama' nñn, tu tu' pëñähã', tu nõä'yẽn, tu' mõg. ³³ Pa hãpxexka Xämänit yõg puknõg te putat hã' nñn, tu nüktu xupep, tu tik pëñähã', tu tik kayax punethok ha' kuxa ka', ³⁴ tu hümnäg tu' xip, tu heptox hã kayax ku'uk, tu topixxax ponrok hã' kãy, tu kämänok yimü tu yãy keppa' yüm, tu' mõg, tu mõktu pip'ax tu' xupep, tu 'ämuk ha' mõg, nüy ti ka'ok, tu tik pakut pëñämax. ³⁵ Hãptup nøy 'ihã' puknõg te' pip'ax tu tu pagok, tu tayümak hõm, tu: "Üpẽnä max, xa tik hãpxop xex, nüy ta' xinnä'. Putpuk nñn putup, tu xa' hõm'ax tayümak nøy." Ta tu' kux. Kaxïy.

³⁶ Tu tik te hãmyümmüg pu' yïkopit, hu:

—Putep 'ämpe'äpaxex? 'Ü 'üñ te tik hã' xape', nõm hãpxupxet xop te' kix kakixnäg? Kaxïy.

³⁷ Ha:

—Tik puknõg te nõm tik kuxa ka', hu' nøy hã' xape'. Kaxïy.

Ha:

—Hamün. Mõg, nüy kaxïy 'änöy pu hãpxopmä'. Kaxïy.

Yeyox te Mä'at xix Mänix pet ha' mõg

³⁸ Yeyox mõg, tu ta' mõg, xix yãy yõg mütik hãpkumep xop, tu ta' mõg, tu mõktu xip tu xexka tu' mõxaha', ha' ûn xip, 'ûxuxet'ax Mä'at, tu' xänähã', pu nü', ha' nñn, tu ta tu' pip, ³⁹ ha 'ûn tutnøy 'äxet'ax Mänix, tu Yeyox nüktu keppa' yüm, nüy yõg hãm'äktux 'äpak, ⁴⁰ 'ihã Mä'at te 'ämuk xexka,

tup-xehnāg te 'āmuk, tu hāpxop kutet, hu Yeyox yīkāgnāg ha' nūn, tu:

—Yāyā', putep 'āpe'āpaxex: 'ok max yāk puxet te 'āmuk? 'Āpu, 'ūktutnōy xat, pu nū', nūy hāk tehet. Kaxīy. ⁴¹ Ha Yeyox te:

—Mā'at, Mā'at 'āyāy kuxop punethok, ⁴² pa hāpxop puxet 'ūmax, ha 'ātutnōy te nōm hāpxop max xe'ēgnāg yāykutnāhā', tu Topa yōg hām'āktux 'āpak hāmāxap, ha tik 'ūm te' kuxa kopa' xut 'ohnāg. Kaxīy.

11

Yeyox te Topa pu hām'āktux'ax yūmmūgāhā'

¹ 'Āmnīy puxet 'īhā Yeyox xip, tu yāy yōg xop mūtik 'āti', tu Topa pu hām'āktux, ha' yōg tik puxet te:

—Yāyā', 'ūgmūk yūmmūgā kamah, 'ūyīy Topa pu hām'āktux. Hōmā Yoām te yāy yōg tik xop yūmmūgāhā'. Kaxīy.

² Ha Yeyox te:

—'Āpu Topa pu hām'āktux kaxīy, hu:

“Ātak,

pūyā tīkmū'ūn xohix kuxa' yēy 'ākeppa, nūy 'āmax xe'ēgnāg 'āktux.

Pūyā hāpxexka xohix yōg tīkmū'ūn 'ōg xat'ax pu' yīpkox pi'.

³ 'Āmnīy xohix 'īhāk mūk 'ā hāpxop 'ūm nū'kutnā, puyīy' mā',

⁴ hak mū yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux.

Tīkmū'ūn nōy tek mū'ā kummugāhā', hak mū 'āte nōm mīy'ax xaxogāhā kamah,
tu xa tu' xak, xak mūg kopitnā hok. 'Ūkux.' Kaxīy.

5 Tu xe hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy tikmū'ūn kuxa teknōg hok 'āktux, hu:

—'Āmnīy kote 'Ihā 'āmōg'ax 'āxape pet hah, tu mōktu xupep, nūy ta tu' xak, hu: "Hāpxop hak nūn, 'ōgnū 'Ihā tu' hōm, **6** 'ūkxape nūn, tu' xit pip 'ohnāg." Kaxīy.

7 —'Ok 'āxape te xa hām'āktux'ax kummuk? Hu: "Mōg, 'āpep, 'āmnīy koxtap hah, hak kuto tek mūn mūtik nōm, xa' xōn putup'ah 'āte', tu hāpxop xit'ax xa' hōm putup'ah." Kaxīy. 'Ok 'āxape te xa' xuktux'ax kaxīy? 'Āmhok.

8 —'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Āxape yok putup hok, pāyā xate tu' xak, tu xe' xak, tu xe' xak, puxix 'āxape tu' yok'ax, tuknīha' xip, tu' pa'ax hāpxop nūy xa' hōm, 'āmōg xak tu'. Ta tu' kux. **9** Yā 'āte xa hāpxe'e 'āktux, hu: 'Āpu Topa tu' xax, ha xa' hōm putup, 'ūxa' mōg, tu' xipihi'. Hāptopa tu xip, tu' xānā', puxix xa hāpxōn. **10** Tikmū'ūn xohix te tu' xak, tu' xipihi', ha mō'yīnnīn'ax xōn putup, 'Ihā tikmū'ūn 'ūm te hāptopa' xip tu' xānāhā'. **11** 'Āk-tok 'ūm te xa tu' xak hu: 'Ām mām 'ūm hōm. Kaxīy. Xate nōm pu kāyā gāy hōm 'ohnāg 'ūyānān tu'. 'Āmhok. **12** 'Āk-tok te xa tu' xak'ax puyīy xok xu'uk tu' hōm. Xate nōm pu' hōm xok pata kuhmīy 'ohnāg 'ūyānān tu'. 'Āmhok. **13** 'Āxop kummuk, tu hāpxopmā kummuk, pāyā 'āk-tok pu hāpxop max popmāhā', ha 'Ātak Topa te pexkox kopa' xip, tu' max xe'ēgnāg, tu xa yāy Koxuk nū'kutnāp-tup, nōm xop te ta tu' xak ha nū'kutnāp-tup, tikmū'ūn xop te 'Ātak Topa ta tu' xak, puyīy nū'kutnā'. Ta tu' kux. Kaxīy.

Yeyox xix Meyemo

¹⁴ Hāpxip kutōgnāg 'lhā Yeyox te yāmīy kummuk xit, tu yāmīy yīy hok xit pu mōg, tu' mōg, 'lhā tik te hām'āktux max, ha tikmū'ūn kuxa te' yēy. ¹⁵ Pa' yāg te:

—Meyemo te yāmīy xit, hu' yōg xat'ax, tu Yeyox xat pu yāmīy xit tikmū'ūn kopah, pu tu hittupmā'. Kaxīy.

¹⁶ Ha' yāg te' yīkopit putup, tu Yeyox tu' xak, hu:

—'Āpu, yī' mā' hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, 'ūgmū'ā' pēnā, nūy 'ūgmū'ā yūmmūg, 'ūyīy Topa te 'āp-tup pax yūmmūg. Kaxīy. ¹⁷ Pa Yeyox te tikmū'ūn yōg hāmpe'paxex yūmmūg, tu:

—Hāpxexka yōg tikmū'ūn yāykix, puxi' nōg. 'Ūxape xop yāykix yāy mūtik, puxix hāpxummānām.

¹⁸ Pax pu Hāmgāyāgnāg yōg yāmīy yāykix, puxix 'ūnōg kamah. 'Āxop tek mūn 'āktux, tu Meyemo tek xat 'āktux, 'ū xit yāmīy kummuk. ¹⁹ Xate yā koit. 'Ōgnē tik xop te yāmīy kummuk xit kamah. 'Ū 'ūm te 'āxop ka'ōgāhā', xa mōy? 'Ap Hāmgāyāgnāg'ah. Topa te 'āka'ogā hok'ah. Ha kaxīy 'ūxohix te 'āxop te koit'ax yūmmūg. ²⁰ Topa tek mūn ka'ogāhā 'ū yāmīy xupepmā', ha kaxīy 'ūxohix te' yūmmūg, tu Topa ka'ok yūmmūg, tu yāy yōg tikmū'ūn xat kamah yūmmūg, nūnte 'āxop te' pēnāhā'.

²¹ —Tik ka'ok xup mīkax xexkah, tu yāyhā pēnānā' xip, ha' nūn 'ohnāg kummuk xop, nūy xupxet, ²² pa tik ka'ok xexka nūn, nōm ta tut, tu' nōy yāyhā topoh, tu yāy mūg, tu mīkax xexka xut, 'ūxexka tu', tu' nōy yōg hāpxop xohix hā' xupxet, tu' pop, tu yāy yōg tik xop pu' koxip.

²³ —Tikmū'ũn tek mūn mūtik hāpxopmā hok, puxik mūtik yāy tukmīy. Tikmū'ũn tek mūn mō'nīynām hok pu hāpxop nūnnā', puxix hāpxummāhā'. Kaxīy.

Yāmīy kummuk te put pu' nūn

²⁴ Tu xe hām'āktux, hu:

—Yāmīy kummuk te tikmū'ũn kopa' xip, tu' mōg, nūy 'ññim, tu hāmnak tu hāpkumep, tu' xip'ax nōy xak, nūy xihip. 'Uxipihok, puxix yāy pu hām'āktux, hu: Put puk mōg putup nōm tikmū'ũn hah, nūy xihip. Kaxīy. ²⁵ Tu' nūn tu nūktu xupep, pa tik te yāy kopa' xit, ha' max nōmhā, ²⁶ yīy yāmīy mōg, tu yāy nōy xop te 7 xānāhā' pu nū mūtik nūn, ha yāmīy kummuk xe'e, tu tikmū'ũn ha' mōxaha', tu kopa' pip, ha tikmū'ũn kuxa te' yēy. Hōmā 'ñkopa' xūy kutōgnāg, pāyā hōnhā' xūy xexkah. Ta tu' kux. Kaxīy.

Tikmū'ũn kuxa hittup xe'e'

²⁷ Hāpxip kutōgnāg 'lhā tikmū'ũn xohix xexka pip, ha' ũn xip kamah, tu' yīy ka'ok, hu:

—'Un kuxa te 'āput hittup, xix xa pu yāy xo'opmāhā', tu' kuxa hittup. Kaxīy.

²⁸ Ha Yeyox te:

—Hamūn, pāyā hittup'ax xexka tikmū'ũn kuxa te Topa yōg hām'āktux 'āpak, tu' yīpcox pip. Kaxīy.

Tikmū'ũn te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg xak

²⁹ Ha tikmū'ũn te yāy tu nū'nāhā', tu Yeyox 'ñxakot ha' pip, tu' xak pu tikmū'ũn pu hāpxopmā ka'ok, puyīy' pēnā', nūy Topa tep-tup yūmmūg, yīy Yeyox te:

—Hõnhã' pip tikmū'ũn kummuk, tu Topa tu' xak pu nõm pu hãpxopmã ka'ok xe'ëgnãg, pãyã 'ap hãpxopmãp-tup'ah, ha mõnãyxop hittap Yõn yõg hãpxopmã ka'ok puxehnãg pẽnãp-tup. ³⁰ Hõmã Yõn te kõmẽn xexka Nõn yõg tikmū'ũn pu hãm'ãktux, tu Topa ta tu' gãy 'ãktux. Yã hõnhã 'ügmûn, Tikmū'ũn Kutok te tikmū'ũn pu hãm'ãktux nõmhã, tu Topa te ta tu' gãy 'ãktux kamah. ³¹ 'Amnãy mõ'nãp-tup 'lhã Topa te 'Iyaet yõg tikmū'ũn yõg hãpxopmã'ax kopit, tu' xüygãp-tup, ha 'ũn hittap te hãpxexka Xamah yõg tikmū'ũn xat, tu hõnhã' pip tikmū'ũn kummuk 'ãktux'ax. Hõmã, yã hittap, tu' nõn, nüy Xanomãm yõg hãm'ãktux 'ãpak, ha 'Iyaet yõg tikmū'ũn xat, tu hãmyümmüg xexkah. Pãyã nõntek xip, tuk mûn hãmyümmüg yïn koxuk xe'ëgnãg. ³² 'Amnãy mõ'nãp-tup 'lhã Topa te hõnhã' pip tikmū'ũn yõg hãpxopmã'ax kopit, tu' xüygãp-tup, ha Nõn yõg tikmū'ũn te hõnhã' pip tikmū'ũn kummuk 'ãktux'ax, yãyhãhup 'ohnãg hah. Hõmã Yõn te Topa pupi hãm'ãktux, nüy ta tikmū'ũn pu' xuktux, tu Topa te Nõn yõg tikmū'ũn tu' gãy 'ãktux, ha nõm tikmū'ũn te yãyhãhup, tu hãpkummugã'ax kux, pa hõnhã' pip tikmū'ũn te yãyhãhup 'ohnãg, tu hãpkummuk mîy pax, ha Yõn xexka kutõgnãg, yãk mûn xexka xe'ëgnãg. Ta tu' kux. Kaxi.

Yeyox te Topa yõg kûyãnãm 'ãktux

³³ Tu xe hãm'ãktux, nüy Topa yõg hãpxopmã'ax yûmmügã', hu:

—Tikmū'ũn te kûyãnãm tat'ax paha', tu mîmpe yîmû' xix, nüy hãptupmã max, yîy tikmû'ũn te mîptut ha mõxakux, tu hãmpẽnãm max, pa nax kopa' xuk 'ohnãg kûyãnãm tat'ax, ka mõ'nîy. Yã

kūyānām max te hāptupmāhā', ha tikmū'ūn xohix tep-tup pax. ³⁴ 'Üpa te kūyānām putuk. 'Üpa tup te' kuxa hittupmāhā', pāyā' pa ku'uk te' kuxa hittupmā 'ohnāg, tu yāyhā hāpkoxtap. ³⁵ 'Ög pa 'āti', 'ög kūyānām tat'ax xaxok hok, ka yāyhā hāpkoxtap, kaxīy Topa yōg hāmyūmmūg xaxok hok kamah, xayīy Topa yōg putat hā mōg kuma mōg. ³⁶ Kūyānām te mīptut kopa' xakot, tu hāptupmāhā', ha kaxīy 'āte hām'āktux'ax hā xa hāmyūmmūgāhā', pūyīy hāmyūmmūg, nūy yōgnū hām'āktux pu' yīpkox pi', nūy 'ākuxa tu hittup. 'Ükux. Kaxīy.

Yeyox te' xexka xop pu hām'āktux

³⁷ Tu hām'āktux kux, 'īhā Paniye xop yōg tik te' xānāhā', pu' xit, ha ta' mōg tik pet hah, tu' xit, ³⁸ ha Paniye yōg tik te:

—Pute 'ūm? Teptu 'āxit, pāyā' ap yāy yīm 'ūm pix'ah? Kaxīy.

³⁹ Ha:

—'Āte xa hāmyūmmūgāhā'. 'Āxop te kānēy xām pix, xix kānēy xo'op'ax xām pix, pa 'āxop kuxa kopa tupmā 'ohnāg, ha yāy 'īgā, yā 'ākopa kummuk xix yāykix yāy tukmīy pax. ⁴⁰ 'Āp-tox kummuk xop, tu hāmyūmmūg 'ohnāg. Topa te 'ākuxa mīy xix 'āyīn xax mīy, pūyīy 'ākuxa tup, xix 'āxax, pu tu' max. ⁴¹ 'Āpu, 'ög hāpxop hōm 'ūhok xop pu', nōm hāpxop xate kānēy kopa' xex, tu tu' hok hōm, nūy 'ākuxa tupmā'.

⁴² —'Ākuxānōg, 'āxop Paniye xop! Xate mīxux xuxpex te 100 pop, 'ūmā yīmū putup, tu Topa pu popmāhā te 10, pa xate hāmyok mīy'ax xaxok, xix

Topap-tup pax xate' xaxok. Yã' max hãmmay xohix mÃy, tu' xaxok 'ohnÃg.

⁴³ —'ÃkuxÃnõg 'ãxop Paniye xop! 'Ãxop te mÃmpe yÃm'ax max xak, Topa pet kopa tu' xup, tu' yÃm, tup-tup pu tikmÃ'ün 'ÃxÃnÃ', hu: Notot. KaxÃy. NÃy 'Ãxexka 'Ãktux kÃmÃn tu'.

⁴⁴ —'ÃkuxÃnõg, 'ãxop te xukpot putuk, ha tikmÃ'ün te 'ÃyÃmÃ hÃpkumep, tu' xukpot pÃnÃ'ah. 'Ãkux. KaxÃy.

⁴⁵ Ha hÃmyÃmmÃg xop yÃg tik te:

—NÃy, xatek mÃg mÃnõg kamah! KaxÃy.

⁴⁶ Ha:

—'ÃkuxÃnõg, 'ãxop hÃmyÃmmÃg xop! 'Ãxop te tikmÃ'ün xat, tu hÃpxop putux tatnÃhÃ, ha 'Ãm hÃ' tot 'ohnÃg, pa 'ãxop te nÃm mÃ'nÃynÃm 'ohnÃg. ⁴⁷ 'ÃkuxÃnõg! HÃmÃ tikmÃ'ün hittap te Topa pupi hÃm'Ãktux, nÃy tikmÃ'ün pu' xuktux, ha 'Ãg mÃnÃyxop hittap te' kix, ha 'ãxop te nÃm hÃm'Ãktux xop pu xukpot maxnÃhÃ', ⁴⁸ pu tikmÃ'ün xohix yÃmmÃg, yÃ 'ãxop te 'Ãg mÃnÃyxop kummuk putuk. MÃnÃyxop te' kix, ha 'ãxop te' yÃg xukpot maxnÃhÃ', ⁴⁹ yÃy Topa te hÃmyÃmmÃg, tu hÃm'Ãktux, hu: "Ãte yÃy pupi hÃm'Ãktux'ax xop mÃ'pok putup, pu tikmÃ'ün pu hÃm'Ãktux, ha tikmÃ'ün te' yÃg kix putup, xi' yÃg xÃygÃp-tup." KaxÃy. ⁵⁰ YÃy Topa te hÃnhÃ' pip tikmÃ'ün xÃygÃp-tup, 'ÃyÃnÃn tu' xÃygÃp-tup, yÃ hÃmyÃxatamuk xohix xexka hÃ tikmÃ'ün kummuk te Topa yÃg tik xop kix. ⁵¹ TikmÃ'ün hittap te 'Ameo putex hÃm'Ãxap, yÃ 'AnÃo kutok 'Ameo putex, tu Topa yÃg xop xohix kix, tu mÃktu Yakanit putex, nÃm Topa pet kopa' xip, nÃy nÃm pu xokxop mÃ'hap nÃy haxyÃ',

pāyā tik kummuk te Topa pet kopap-tex. 'Āte xa hāpxe'e'āktux, yā hōnhā Topa te tīkmū'ūn xūygāp-tup, hāpkummuk xohix mīy ha' xūygāp-tup, nūy hāpkummugā'ax hā pago.

⁵² —'Ākuxānōg, 'āxop hāmyūmmūg xop! Topa te xa' hōm pipcup mō'hāmyīnnīn'ax, nūy hāmyūmmūg'ax xōn, pāyā 'āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg, tu' xat hok pu tīkmū'ūn yūmmūgā hok kamah. 'Ūkux. Kaxīy.

⁵³ Tu' mōg, ha hāmyūmmūg xop xix Paniye xop gāy, tu Yeyox 'āktux kummuk, tu' xupmāhīy, tu' yīkopit, ⁵⁴ tu Yeyox yōg hām'āktux'ax hā' kopit, tu' xupak, pūyīy hām'āktux kummuk.

12

Yeyox te Mō'āmā'ax 'Āktux

¹ —'Ōg pa 'āti! Paniye xop mō'āmā', yā' pa mūn max, pāyā' kuxa kummuk, tu' koit pax, tu pām yōg tokatogā'ax putuk, ha pām kopa' xip, tu' mōmmāhā tu mōktu xexkah, ha kaxīy Paniye xop mō'āmā tīkmū'ūn kopah, tu mō'āmā mūn mīy. ² Tīkmū'ūn kummuk te yāy yōg hāpkummuk mīy'ax xaptop, tu mō'nīy, pa Topa te tīkmū'ūn xohix tu' mūg putup, pu tīkmū'ūn xohix' pēnā'. ³ Tīkmū'ūn yīy pu'ūgnāg 'āmnīy koxtap hā, pa Topa te tīkmū'ūn xohix pu' xupakgāp-tup, ha hām'āktux'ax pu'uk mīptut kopah, pa tīkmū'ūn xohix te' xuktux'ax ka'ok, tu hām'āktux'ax ka'ok hā' xupak putup. Kaxīy.

Tep-te' yīpkutuk?

⁴ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Āxop tek mūn hā'āxape'. Tik xop kummuk yīpkutuk hok. Nōm te 'āyīn xe'ep-tex, pa 'ākoxuk

putex 'ohnāg, ⁵ pa Topa mūn ka'ok xe'ēgnāg, yīy nōm yīpkutuk, nō'ōm te 'āp-tex'ax, tu mō'ākutnā'ax Hāmgāyāgnāg Pet ha, pu' xihip. Hamūn. Topa mūn yīpkutuk.

⁶ —Putuxnāg xop 'a' takat'ah, tu tayūmak kutōgnāg hā' nōy yānān, pāyā Topa te nōm xop xaxok 'ohnāg, ⁷ tu 'āxe mō'kupix, tu' xohix te xīy yūmmūg. Ākuxānōg hok. Topa te putuxnāg xop xohip-tup kutōgnāg, tu 'āxop mūn putup xexkah. Kaxīy.

Yā' max Kunnix 'āktux 'ānōy pu'

⁸ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Ūgmūn ya Tikmū'ūn Kutok, tu xa hām'āktux nām. Tikmū'ūn te' xohix pu hām'āktux, hu: 'Ūgmūn yā Yeyox yōg, kaxīy, kopxix 'āte hām'āktux putup, tu pexkox yōg nū'pok xop pu' xuktux putup, hu: Hamūn yā yōgnū'. Kaxīy.

⁹ Pa tikmū'ūn te' xohix pu hām'āktux, hu: 'Ak mūn yā Yeyox yōg'ah, kaxīy, tuk mūn hā yāyhāhup tu' xuktux, kopxix 'āte hām'āktux putup, tu pexkox yōg nū'pok xop pu hām'āktux putup, hu: "Hāmūn 'ap yōgnū'ah." Kaxīy.

¹⁰ —Tikmū'ūn tek mūn 'āktux kummuk, puxix Topa xaxogāp-tup, pa tikmū'ūn te Topa Koxuk 'āktux kummuk, puxix Topa xaxogāp-tup 'ohnāg.

¹¹ —Yūmū yōg tik te tikmū'ūn xat'ax te 'āxop mōgāp-tup Topa pet hah, nūy 'āyīkopit, tu go-henanok keppa 'āyīkopit, xix 'ūxexka xop keppa 'āyīkopit, pa kuxānōg hok, tu xutigāhok, hu: "Pute 'ūm 'āte 'āktux putup, 'āte 'ūggā'?" Kaxīy. ¹² Yā Topa Koxuk te xa hāmyūmmūgāp-tup, tu hām'āktux'ax xa hāmyūmmūgāp-tup. Kaxīy.

'Üptexop xexka pa te hāmyūmmūg 'ohnāg

13 Ha tik te tikmū'ūn mūtik tihi', tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Notot, 'āpu, 'ūktaknōy mānōg, nūy hāmyūmmūgā'. Hōmāk mūg tak xok, hak taknōy te 'ātak yōg hāpxop xohix pop, tu' yāgnāg 'a' hōm putup'ah. 'Āpu, tu' xat, pu hāpxop koxip. Kaxīy.

14 Ha Yeyox te:

—'Ak pa te hāmyūmmūg'ah, nūy hāpxop koxip. Kaxīy.

15 Tu xe hām'āktux, hu:

—'Üg'āpax max. 'Āxupkūmīy hok. 'Ānōy yōg hāpxop putup hok. Tíkmū'ūn hi xe'e', puxix 'ūptexop xi' hok xop te yāy putuk, yīy 'āxupkūmīy hok, xa' hi xe'e'. Kaxīy.

16 Tu tikmū'ūn yūmmūgāhā', hām'āktux'ax hā' hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy xupkūmīy hok 'āktux, hu:

—'Üptexop yōg hahām xexkah, ha hāpxop ta xohix xexkah, tu ta hāpxop nūnāhā', tu mīptut kutōgnāg kopa nū'xok hā' xohix, ha nū'xip, **17** yīy hāmpe'paxex, hu: "Yōgnū hāpxop punethok 'āte nūnnāhā', pi'yā' xex putup 'āte'? 'Īntu'. **18** Nāy. 'Āte mīptut kutōgnāg koxyōy'ax, nūy 'nōy xexka mīy, nūy yōgnū hāpxop xohix nū'xok, **19** tu yāy pu hām'āktux'ax, hu: 'Üghittup xexkah, tuk mūn 'ūptexop xexkah, yā hōnhā puxi', 'ak hām putup'ah 'ūxeheh. 'Ūkux. 'Ūkteknōg, huk xit'ax punethok, xix' xo'op'ax punethok, tuk kuxa hittup." Kaxīy. **20** Pa Topa te: "'Āp-tox kummuk, tu hāmyūmmūg 'ohnāg. Hōnhā, 'āmnīy hā, 'āxok putup, ha 'ū 'ūm te' pop'ax

'õgnū hăpxop, 'õg hăpxop xate nōm nū'xok?" Ta tu' kux. Kaxīy.

²¹ Tu xe:

—Kaxīy 'üptexop xohix xakix, nōm xop te Topa keppa 'ühok xop. Kaxīy.

Tikmū'ün kuxa yūm ka'ok Topa kopah

²² Tu yāy yōg tik xop pu hām'äktux, hu:

—Yīy 'äte xa hām'äktux, hu: 'Āxutigāhok, yīy: "Putep mūn 'äte' mā'ax?" Kaxīy, xix: 'Āte pi'ya' mūn tat'ax topixxax?" Kaxīy. ²³ 'Āhi'ax mūn max xexkah, ha 'äxit'ax max kutōgnāg, xix 'āyīn max xexkah, ha topixxax max kutōgnāg. ²⁴ Putuxnāg katāmnāg pēnā'. Yā hăpxop xap xok 'ohnāg, tu hăpxop ta'ax nūnnā 'ohnāg, nūy pet kopa nū'xok, pa Topa te nōm pu hăpxop hōm, pūyī' mā'. 'Ūyūmmūg hok, xate'? Topa te putuxnāg xop putup pax kutōgnāg, pa 'äxop putup pax xexkah. ²⁵ Tik te: "'Ūkxok putup, pāyā 'ūghi'ax tox xak, nūy hāmyāxatamuk kutōgnāg nōy hi.'" Kaxīy. Pa' xutigā'ax hā tik hi tox 'ohnāg. ²⁶ Tikmū'ün te hāxopmā kutōgnāg 'a' yūmmūg'ah, nūy tu hi tox, hu hăpxomā xexka yūmmūg 'ohnāg, hu xutigā hok. ²⁷ 'Āpu mīnnut pēnā'. 'Ūtuk max, tu' hām 'ohnāg, tu topixxax xap 'ohnāg yāy pu', ha' xax max. Hōmā mōnāyxop hittap Xanomām yāp-texop xexkah, tu topixxax max mō'tat mōg kuma', pa Xanomām xax 'ānuk kutōgnāg, ha mīnnut xax 'ānuk xe'e'. ²⁸ Topa mūn te xax max hōm mīnnut xop pu', pu mō'tat, tu hōnhā' xip, pa hăptup 'lhā' tu tap, ha kuxap kopa mō'yōn. Yūmmūg hok xate'? Topa te xa' hōm putup topixxax max kamah, xa mō'tat. 'Ākuxa yūm pu'uk

Topa kopah. ²⁹ 'Ākuxānōg hok, tu yāy yōg hāpxop xak hok, nūy xit, nūy xo'op. ³⁰ 'Āmhok. Tikmū'ūn te Topa yūmūg'ah, hu ta' xak, pāyā Topa yā 'Ātak xe'e', tu pexkox tu' xip, tu 'āpēnā max, tu 'āxix ka'ok, ³¹ tu yāy yōg tikmū'ūn xat, yīy 'īpkox pi' Topa pu hāmāxap, ha ta xa' popmāp-tup hāpxop xohix. Kaxīy.

Pexkox yōg hāpxop xohix

³² Tu xe:

—'Ākuxānōg hok. 'Āxop yā 'Ātak Topak-tok xop, ha mō'āyāy xe'ēgnāg, hu 'āxat xe'ēgnāg kamah. ³³ Ög hāpxop xohix hāmenax, nūy tayūmak pop, nūy hok xop pu' nīm. 'Āpu 'āxap tuhut nūy tayūmak tat, nūy mō'xuk ponnox, ha hāmyāxatamuk nōg putup, 'īhā' tut ponnox tup, yīy 'ōg tayūmak xeh, nūy mō'xuk pexkox kopah, ha tik kummuk te nō' xupxet 'ohnāg, ha' kut te' mā 'ohnāg. ³⁴ 'Ākuxa te yāy yōg hāpxop xak, yīy xeh pexkox kopah, nūy yāy mūn mōg putup pexkox ha kamah, 'Ūkux. Kaxīy.

Kāmānat xop te' pēnānā' pip

³⁵ Tu xe hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy tikmū'ūn mō'ōn hok 'āktux, hu:

—'Āyok, mōg 'āxax tat, nūy hām, tu 'ōg kūyānām mō'tat. ³⁶ Kāmānat hām 'īhā yāy xuxyā' hip, yā' xuxyā xape yāytaha', yīy 'āmuk xexka ha' mōg, tu putpu' nūn tu nūktu yāy pet ha' nūn, tu hāptopa ha' xānāhā', ha kāmānat xop te hāpxōn, tu hāpxōn mō'ka'ok. ³⁷ Kāmānet xop hām max yāy xuxyā pu', puxix yāy kuxa hittup, ha nōm xuxyā kuxa hittup pax, hu kāmānat xop pu hāpxop popmāp-tup, tu' xat pu' xit'ax puk, ha kāmānat xop pu' hōm, ³⁸ yīy

kuxa hittup, 'ūyōg hāpxop pēnā max hah, tu mō'yōn 'okpa 'āmnīy koxtap, 'ihā' xuxyā xu pep. ³⁹ 'Ūxaxok hok. Paxpu mǐptut xuxyā hāmyūmmūg, tu hām 'ūm hā tik te hāpxupxet nūn yūmmūg, puxi' xuxyā yāy pet pēnā max, puyītik tu nō hāpxop hā xupxet hok. ⁴⁰ 'Āxop kamah mō'ōn hok, nūy 'āmnīy xohix hā pēnāmax. 'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kuto, tuk nūn putup putpu', ha hām 'ūm hāk nūn putup, 'ap 'āxop tek yūmmūg'ah 'ūgnūn'ax, hu 'ōg pa 'āti'! Tu ta tu' kux. Kaxīy.

Kāmānat max

⁴¹ Ha Pet te:

—Yāyā', 'ok xatek mūg puxehnāg pu' hāmyūmmūgāhā', tu hām'āktux hā hāmyūmmūgāhā', pe tikmū'ūn xohix pu hāmyūmmūgāhā'? Kaxīy.

⁴² Ha hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', hu:

—Tik te hāmyūmmūg, tu hām max yāy xuxyā pu', ha' xuxyā kuxa yūm ka'ok nō'ōm kopah, tu' xat, puyītik kāmānat xop hā māxap, nūy hāpxop xohix pēnā max, tu 'āmnīy xohix 'ihā tikmū'ūn kāmānat xop xīnnā max. ⁴³ Ha' xuxyā nūn putpu', tu kāmānat pēnāhā', ha' hām max, hu' kuxa hit-tup xexkah. ⁴⁴ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Ūxuxyā te kāmānat pu hām'āktux putup, hu: "Hōmā xate yōgnū hāpxop pēnā max. Hōnhā yōg hāpxop xohix pēnā'ax, nūy xeh max, tu yōgnū kāmānat xop xohix xat'ax kamah." Kaxīy. ⁴⁵ Paxpu kāmānat hāmpe'paxex, hu: "Yāk xuxyā mōg, tu putpu' nūn 'ohnāg," kaxīy, tu' pit xop kute'ex kummuk, xi' hex xop kute'ex kummuk, xix kenmuk xo'op

xexka tu mōktu' paptux, tu' xit xexkah, tu' hām 'ohnāg,⁴⁶ puxi' xuxyā nūn mō'ka'ok, 'ap kāmānat te' yūmmūg'ah, ha' gāy, tu: Mōg, mōg, nūy 'āpep! Kaxīy. Tu' kix hā' yānān putup, 'ūyłpcox 'ohnāg hah.

⁴⁷ —Kāmānat te yāy xuxyā pu' hām, tu hāmyūmmūg, tu' xuxyāp-tup'ax yūmmūg, ha' yīpkox 'ohnāg, puxi' xuxyā te' kix kakixnāg, 'ūp-tox ka'ōgnāg hā' kix putup. ⁴⁸ Pa kāmānat nōy te yāy xuxyā pu' hām, tu' nōm tep-tup'ax yūmmūg 'ohnāg, hu 'ūhām kummuk, puxi' xuxyā te' kix kutōgnāg putup. Topa te tikmū'ūn hōm punethok, puxi' xat pu tu' hām punethok 'ūyānān tu'.

Tikmū'ūn te Yeyox hā yāy tukmīy

⁴⁹ Tu xe:

—'Ūgnūn nūy Topa gāy 'āktux, ha Topa gāy tikmū'ūn kummuk tu'. Kuxap te hāmpuk, hā kaxīy Topa te nōm tikmū'ūn xūygāp-tup. Paxpu hāmpuk nōmhā, kopxik hittup. ⁵⁰ Tikmū'ūn te kōnāg kox hā' mōxakux pup-tox pix, ha kaxīy tikmū'ūn tek xūygāp-tup, tu mōktu' xūy xexkah, yīk kuxa teknōg. ⁵¹ 'Ok 'āmpe'āpaxex, hu: "Yeyox nūn pu hāpxexka xohix yōg kuxa māmmā", kaxīy? 'Āmhok. 'Ap hamūn'ah. 'Ūgnūn pu tikmū'ūn te yāytuk-mīy, ⁵² 'Ūxape xop te 5 te yāytuk-mīy putup, ha 3 yāytuk-mīy putup 2 nōy mūtik, ha 2 yāytuk-mīy putup 3 mūtik. ⁵³ Yā 'ātak xop tek-tok pit xop mūtik yāytuk-mīy putup, hak-tok pit xop te' tak xop mūtik tuk-mīy putup yāy tu', 'ūtut xop tek-tok hex xop mūtik yāytuk-mīy putup, hak-tok hex xop te' tut xop mūtik tuk-mīy putup yāy tu', ha' yīpxox mūk tut xop te' xetut xop mūtik yāytuk-mīy putup, ha' xetut

xop te' yīpxox mūk tut xop mūtik kūmīy putup.
Kaxīy.

⁵⁴ Tu tikmū'ūn pu hām'āktux kamah, hu:

—'Āxop te texgōy pēnāhā', tu: "Tex tip-tup." Kaxīy. Yā tehex xe'ēgnāg. Yamūn. ⁵⁵ Ha 'āmuuh xexka mō'ko'uk, ha: "Hāmpukpex mīy putup." Kaxīy. Yā' pukpex. Yamūn. ⁵⁶ 'Ok hāmyūmmūg hok xate'? Yā 'āpa hitop tu max, pāyā 'ākuxa kummuk! Tu hām yōg hāpxop yūmmūg, xix hāmnōgnōy yōg, pa hōnhā Topa te hāpxopmā ka'ok, ha xate' yūmmūg 'ohnāg. Kaxīy.

'Ūgāy kuxyāhā'

⁵⁷ Tu hām'āktux kux putup, hu:

—Teptu 'āxop te yāy yīkopit hok, nūy hāpxopmā'ax yūmmūg hāmāxap, pe' kummuk, pe' max? ⁵⁸ Tik te 'ākupex, tu pa te hāmyūmmūg xop ha 'āmōgāp-tup, 'āpu, nūmūtik mōg, 'īhā yāykix kuxyāhā', ka hāmyūmmūg xop xa' hōm xonat xop pu, pu mōg 'ātat hah, nūy xip ka'ok. ⁵⁹ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Xate 'ā xupap-tup hok, 'īhā xate pago hok tayūmak xexka hā. Kaxīy.

13

'Āpu, hāpkummuk mīy kux, ka 'āxok

¹ Ha' nūn tikmū'ūn, tu hām'āktux Yeyox pu', tu hāpxexka yōg tikmū'ūn xat'ax Pinat 'āktux, ha hōmā' xat pu xonat xop tik xop kix, ha hāpxexka Gанинет yōg tik xop xakix, 'īhā hāpxop mō'hap, nūy Topa pu' haxyā'. ² Ha Yeyox te:

—Gанинет yōg tik xop xakix. Putep hāmpe'āpaxex? 'Ok tik xop kummuk xe'e 'ōhōm?

'Ok Ganinet yõg tikmū'ũn nõy max? ³ 'Āmhok. Xate yāyhāhup hok, nūy 'õg hāpkummukgā kux hok, hu ta xakix putup kamah, tik xop putuk. ⁴ 'Ok xate xip'ax Xino'e yõg tik te 18 yūmmūg? Míptut tox te yāy koxyōy, tu tik yīmū' koxyōy tu tu' nāhā', tu' kix. 'Ok tik kummuk xe'e nõ'õm? 'Ok kõmēn Yenoyanēn yõg tikmū'ũn nõy max? ⁵ 'Āmhok. Xate yāyhāhup hok, nūy 'õg hāpkummukgā hup hok, hu ta xakix putup kamah, tik xop te 18 putuk. Kaxīy.

⁶ Tu hām'āktux'ax hā' hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yõg hāpxopmā'ax yūmmūgā, nūy tikmū'ũn yāyhāhup 'āktux, pu tu hāpkummuk mīy kux, hu:

—Tik te hāpxa'ax tu' xip, ha nanūy kup xip, pa mīnta 'um xip 'ohnāg, ⁷ ha kāmānat te hāpxop pēnāhā', ha' xuxyā te: “Pēnā! Hāmyāxatamuk tikoyuk hā 'āte mīnta ta xak, pa' xip 'ohnāg. Mōg, tu' kup xak, 'ūkummuk hah, pu mīnta kup nõy xok hām kopah.” Kaxīy. ⁸ Pa kāmānat te: “Nāy, 'ūxup nõg, tu hāmyāxatamuk nõy hip. 'Āte' kup yīmap kot putup, tu 'anop hāpkox kopa' xuk putup, ⁹ ha hāmyāxatamuk nõy nõg, kopxix tu ta' pēnā', pe tut max, tu mīnta punethok 'ūta xu pep. 'Ūkup kummuk, tu mīnta 'ohnāg tu ta panipnāg, kopxi' xak.” Ta tu' kux. Kaxīy.

Yeyox te 'ūn hittupmāhā 'īhā nit xap

¹⁰ Hāpxip kutōgnāg 'īhā, nit xap 'īhā, Yeyox te Topa pet kopa hāmyūmmūgāhā', ¹¹ ha 'ūn xip, tu hāmyāxatamuk xohix te 18 hā xām xok, ha yāmīy kummuk te' pakutnāhā', ha' xām yok 'ohnāg, ¹² ha Yeyox te' pēnāhā', tu' xānāhā', hu:

—Mā', yā hāg, Kaxīy.

Tu xe':

—Topa te 'āhittupmāhā! Kaxīy.

¹³ Tu 'ün yīmū' yīm xex, ha' yok, tu Topa max 'āktux. ¹⁴ Pa tik te Topa pet kopa' xat, tu' gāy, Yeyox te nit xap hā' tikmū'ün hittupmā', ha' gāy, tup-tup nōg, hu tikmū'ün pu hām'āktux, hu:

—'Āmnīy te 6 hā tikmū'ün hām, tu' nūn, pūyīy hittupmā', pa 'ap nit xap'ah. Kaxīy. Nō'ōm Yoneo xop yōg hāptup xe'e', ha Yoneo yōg tikmū'ün hām 'ohnāg nit xap 'ihā'.

¹⁵ Ha Yeyox te:

—Xate mō'āmā'. 'Āpa mūn max, pāyā 'ākuxa mūn kummuk! Tikmū'ün te mūnūytut tak xip, 'ok pe yohmēn xip, tu' hīy tu' xix hāmpak'ax kopah, tu nit xap 'ihā koah, nūy mōgā kōnāg hah, pu' xo'op, yā' max, ¹⁶ pa 'ün xip, tu mōnāyxop hittap 'Amanām hā' mōkputox, ha Hāmgāyāgnāg te' xām hīy ka'ok, tu hāmyāxatamuk xohix te 18 hā' hīy. Teptu 'āxop tek tux hok pu' xut hok pu mōg? Kaxīy.

¹⁷ Ha' gāy xop te yāyhāhup, tu' yīy 'ohnāg, 'ihā tikmū'ün te Yeyox yōg hāpxopmā'ax xohix putup pax, tu' kuxa hittup.

Mōytat xap

¹⁸ Ha Yeyox te hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā',

—Topa te tikmū'ün xat te xīy? 'Ok xate' yūmmūg? 'Āte xa hāmyūmmūgā'ax, hu: ¹⁹ Tik te mīpkup mōytat xap paha', tu hāpkot, ha' kopa' xok, ha xokax, tu' tuk, tu mōktu mōytat kup xupax, ha putuxnāg te yāy pet mīy mīmmāg kopah. Kaxīy tikmū'ün kutōgnāg te Topa pu' yīpkox pip hāmāxap, hak-nāy tu tikmū'ün nōy yīpkox pip, ha tikmū'ün

nōy xohix nōg nōy nā' mōgāhā', tu mōktu xohix. Ta tu' kux. Kaxīy.

Tokatogā'ax

²⁰ Tu xe' yīkosit, hu:

—Topa te tikmū'ūn xat te xīy? 'Āte xa hāmyūmmūgā'ax, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax xa hāmyūmmūgā' hu: ²¹ 'Ūn te pām yōg tokatogā'ax paha', tu' xap xoxtix tinik kōnōn kopa' kanop, tu mōktu 'ūpohot, ha pām mōmmāhā'. Kaxīy tikmū'ūn kutōgnāg yīpkox pip hāmāxap, ha' nāg nōy nā' mōgāhā', tu mōktu xohix yīpkox pip. Tu ta tu' kux. Kaxīy.

Hāmyīkox kutōgnāg

²² Yeyox te hāpkumep xix yāy yōg tik xop, tu ta kōmēn tu' mōg, xix xip tu xexka tu' mōg, tu hāmyūmmūgāhā', tu kōmēn xexka Yenoyanēn ha' mōg, ²³ ha tikmū'ūn 'ūm te' yīkosit, hu:

—Yāyā', 'ok tikmū'ūn kutōgnāg te' kuxa kum-muk xit, nūy tu kuxa max 'ūyānān tu' tat? Kaxīy.

²⁴ Yīy Yeyox te:

—'Āpu, hāpxopmā punethok, nūy hāmyīkox kutōgnāg hā' mōxakux. Tikmū'ūn punethok mōxakux putup, pa' mōxakux 'ohnāg, tu ta yā 'ātihi'.

²⁵ —Ha mīptut xuxyā yok putup, tu mō'yīnnīn'ax hā mō'yīnnīn, 'Ihā 'āxop tihi' hāptopa, tu' xānātup, hu: "Hāpxōn, hāpxōn," kaxīy, pa' xuxyā te: "Kōmēn 'ūm yōg 'āxop? 'Āte 'āyūmmūg'ah, 'apxōn putup'ah, xayīy pexkox ha mōxakux hok." ²⁶ Ha 'āxop te hām'āktux putup, hu: "'Ūgmū'āte hāpxop māhā 'āmūtik, nūy ta xo'op. Xate yōg kōmēn kopak hāmyūmmūgāhā'." Kaxīy. ²⁷ Ha' yānān tu hām'āktux

putup, hu: "A 'āte 'āxop yūmmūg'ah. Mōg, mōy, nūy 'āpep, yā 'āxop te hāpkummuk mīy pax!" Kaxīy. ²⁸ Ha Topa te' xat yāy yōg tikmū'ūn pexkox tu', ha 'āxop te pēnāp-tup hāptox tu', tu mōnāyxop pēnāp-tup, ha pexkox kopa' pip, ha mōnāyxop hittap 'Āmanām pēnāp-tup, xix mōnāyxop 'Iyak, xix mōnāyxop Yako pēnāp-tup pax xix Topa pupi hām'āktux xop pēnāp-tup, 'īhā hāptopa 'ātihi', ha mō'āxakux putup, pa mō'āxakux 'ohnāg, tu potap-tup, hu 'āxox kāyāhā', 'āxūy xexka tu'. ²⁹ Ha hāpxexka xohix yōg tikmū'ūn nūn putup, hāptox tu' nūn putup, nūy 'āmuk xexka mīy, tu' mām putup, nūy tu' xit, tu Topa pu' yīpkox pip. ³⁰ Pa nōm xop mōxa tap xop hā' ka'ax putup, ha nōm ka'ax hā nōm nūn, tu' māxap putup. Ta tu' kux. Kaxīy.

³¹ Hāpxip 'ohnāg 'īhā Paniye yōg tikmū'ūn nūn, tu:

—Mōy, mōg. 'Ūxat'ax 'Enot te 'āp-tex putup! Kaxīy.

³² Ha Yeyox te:

—Mōg, 'āte mō'āpok, xa nōm mō'āmā'ax pu hām'āktux, hu: 'Āte' xupepmāhā yāmīy kummuk, tu tikmū'ūn hittupmāhā', 'āte' hōnhā' mīy, xix hāptup hā, nūy hāptup nōy, kopxix hāpxopmā'ax kux. ³³ 'Ūgmōg putup kōmēn Yenoyanēn hah, yā hōnhā' 'āte hāpkumep putup, xix hāptup, xix hāptup nōy hāpkumep putup, nūy Yenoyanēn tuk xupep, pu tikmū'ūn tek putex, tu Topa pupi hām'āktux xop kix, yā hōmā nōm xop xohix kix Yenoyanēn kopah.

³⁴ —'Ūg'āpax, kōmēn Yenoyanēn yōg tikmū'ūn! 'Āxop te Topa pupi hām'āktux xop punethok kix, Topa te kōmēn ha nū' pok tik xop, ha xate mīkaxxap

xexka tux hā' kix. Xokakkak tek-tok xānāhā', nūy mō'tat yāy kaka, hā kaxīy 'āte kōmēn yōg tikmū'ūn xānāhā', pāyā 'ūgha 'ānūn putup 'ohnāg. ³⁵ Yīy 'āpet 'ūhok yūm putup, ha xatek pēnāp-tup 'ūxeheh, 'ihā 'ā 'āktux, hu: "Topa te yāy 'āxet'ax hōm xa', pu nū'. Pūyā xa hāmmax nā'." Tu ta tu' kux. Kaxīy.

14

Yeyox te tik hittupmāhā'

¹ Ha nit xap nōy 'ihā Yeyox te Paniye yōg tik ha' mōg, tu' pet ha' mōg, ha yā' xexkah, ha tikmū'ūn te' pēnā ka'ok Yeyox, ² ha tik nūn, 'ūyīpkup mōm, xix patakup, tu Yeyox ha' nūn, ³ ha Yeyox te hāmyūmmūg xop pu hām'āktux, xix Paniye xop pu hām'āktux, hu:

—Mōnāyxop hittap Mōyyex te Topa yōg xat'ax kax'āmi'. 'Ok xat hok pu tikmū'ūn hittupmā hok nit xap hā? Kaxīy.

⁴ Ha' yīy 'ohnāg, yīy Yeyox te tik pakut mūg, tu' hittupmāhā', tu' pet ha mō'kutnāhā', ⁵ tu' xexka xop pu hām'āktux, hu:

—Pe 'āk-tok te hāpkox kopa mō'nāhā', pe 'ōg mūnūytut tak te hāpkox kopa mō'nāhā' nit xap hā, 'ok hāpxip 'ohnāg 'ihā xate' xut'ax pu mōg? Yā' xut'ax mō'ka'ok. Yā kaxīy 'āte tikmū'ūn hittupmāhā nit xap 'ihā. Kaxīy.

⁶ Ha' xutigāhā', tu hām'āktux yūmmūg 'ohnāg.

Yeyox te 'āmuk xexka hā' mōg'ax 'āktux

⁷ 'Uyūm Yeyox, tu' xexka xop pēnāhā', ha' yūm'ax max yāykutnāhā yāy pu', ha tikmū'ūn te' mūtik mām yūmmūgāhā', tu hām'āktux'ax

hā hāmyūmmūgāhā, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā, hu:

⁸ —Tikmū'ūn yāytaha', ha' nōy te 'āxānāhā pu 'āmuk xexka ha mōg, 'āpu mōg, pa' yūm'ax max xak hok yāy pu'. 'Āmhok. Peyā tik xexka mōg kamah, ha 'āk-tōgnāg, ⁹ puxix mīptut xuxyā xa hām'āktux, hu: “Āpu, yūm'ax nōy xax nūy tu yūm. Tik xexka te nū yūm'ax max putup, nūy tu yūm.” Kaxīy. Ha xate yāyhāhup, tu' yūm'ax nōy xak. ¹⁰ Kaxīy mīy hok. Pa tik te 'āxānāhā pu mōg 'ūpet hah, 'āpu, mōg, pa' yūm'ax kummuk yāykutnā', nūy yūm, ha tikmū'ūn te xa hām'āktux'ax hu: “Āmūn tek mūn hā 'āxape', mā', nūy 'ūyūm'ax max yīmū' yūm.” Kaxīy. Ha 'āhittup xexkah, yā tikmū'ūn xohix te' pēnāhā', tu 'āxape te' āp-tup pax pēnāhā, ha 'āhittup. ¹¹ Kaxīy Topa te' hupmāp-tup tikmū'ūn te yāy xexka pe' paxex, ha tikmū'ūn te yāy pe'paxexk-tōgnāg te yāyhāp-tup xexkah. Ūkux. Kaxīy.

¹² Tu Paniye yōg tik pu hām'āktux, tu tik te' xānāhā pu hām'āktux hu:

—Xate 'āmuk xexka mīy, 'āpu 'āxape xop xānā hok pu tu' xit, xix 'ānōy xop xānā hok, xip-texop xexka te 'āyīmap pip xānā hok, yā' xohix xānā hok, ka nōm xop te' yānān tu 'āxānā', nūy pago. ¹³ Pa 'āmuk xexka xate' mīy, 'āpu hāpxop hok xop xānā', xix hāpkumep hok xop xānā', xi' pa hok xop xānā'. ¹⁴ Hamūn. Ha Topa te xa hāmmaxnāp-tup, 'ūhok xop te xa pago 'ohnāg hah, yā Topa mūn te xa pago putup, 'īhā tikmū'ūn te hāmyok mīy xop hi' putpu'. Ūkux. Kaxīy.

'Āmuk xexkah

¹⁵ Tik te mīmpe xit'ax tu' yūm, tu' xupak, tu hām'āktux Yeyox pu', hu:

—Tikmū'ūn kuxa hittup, nōm te Topa yōg 'āmuk xexka māp-tup. Kaxīy.

¹⁶ Ha Yeyox te hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy Topa te tikmū'ūn xānā'āktux, hu:

—Tik te 'āmuk xexka mīy, tu tikmū'ūn punethok xānāhā', pu' pet ha' nū', nūy xit, ¹⁷ tu 'āmuk xexka mīy, ha' puk, ha kāmānat xat, pu tikmū'ūn yūmmūgā', hu: "Yā' puk, mā', nūy xit." Kaxīy.

¹⁸ —Pa tikmū'ūn tep-tup nōg, yīy tik puxet te: "Āte hām max nōmenax, tu tayūmak 'ūyānān tu' hōm, nūy pop. 'Ūgmōg putup, nūy pēnā', 'a' māp-tup'ah." Kaxīy.

¹⁹ —Ha' nōy te: "Āte mox te 10 pop. 'Ūgmōg putup nūy pēnā', 'ak xit putup'ah." Kaxīy.

²⁰ —Ha nōy te: "Āte yāytaha, huk mōg putup'ah." Kaxīy.

²¹ —Ha kāmānat nūn put pu', tu yāy xuxyā pu' xuktux, ha' gāy, tu: "Mōg, 'āmō'ka'ok, kōmēn kotit ha mōg, nūy kōmēn yōg tikmū'ūn hok xop nūnnā', 'ūk pet tu nūnnā'." Kaxīy.

²² —Ha' mīy, tu hāpxip kutōgnāg 'īhā putpu' nūn, tu: "Xate' xat, ha 'āte' mīy, pa 'āmuk xexka punethok." Kaxīy.

²³ —Ha' nōy xe mō'kutnāhā', hu: "Mōg, putat xexka hā mōg, xix putat kutōgnāg hā mōg, nūy tikmū'ūn xapit, tu nūnnā', pu 'āmuk xexka xohix mā'. ²⁴ Āte hāpxe'e 'āktux xa', hu: 'Ūxexka xop 'āte' xānāhā', hap-tup nōg, hu' yōg 'āmuk xexka māp-tup 'ohnāg." Ta tu' kux. Kaxīy.

Tikmū'ün te Yeyox mütik hāpkumep'ax

25 'Āmnīy nōy tu ta hāpkumep, ha tikmū'ün punethok te' mütik hāpkumep, ha' yōkānām, tu hām'āktux, hu:

26 —Tikmū'ün tek mūn mütik hāpkumep putup, pūyāk putup pax xexkah, tu yāy yōg xape xop putup kutōgnāg. Tikmū'ün tek mūn mütik hāpkumep, pūyā yāy tak putup kutōgnāg, xi' mūg tut, xi' xetut, xik-tok, xi' tutnōy xop, xi' pit xop, xi' hex xop putup kutōgnāg, xix yāy pe'paxex kutōgnāg, nūy 'ūkputup xexkah. **27** Tikmū'ün te yāy yōg mīpkupnix tat hok, tu' xūy hok 'ūgmūn putuk, puxix yōgnū tikmū'ün mütik hāpkumep hok. **28** Xate mīptut tox mīy'ax, hu 'āyūm hāmāxap, nūy yāy yīkopit, hu: Tayūmak xohix te xīy yōgnū'? Kaxīy. Tu 'ōg tayūmak mō'kupix. Paxpu 'ōg tayūmak punethok, 'āpu, mīptut mīy. **29** Paxpu mīptut hām tu' xup, pa 'ōg tayūmak kutōgnāg, puxix mīptut kuxyā hok, ha' nōy te xa 'āktux'ax kummuk, hu: **30** “"Ūpa te hāmyūmmūg 'ohnāg 'ōhōm. 'Uyōg tayūmak xohiktōgnāg, pāyā mō'kupix yūmmūg 'ohnāg kamah." Kaxīy. Ta tu' kux.

31 Tu xe hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', hu:

—Hāpxexka yōg tik te' 'xat'ax, tu xonat xop xohix te 10,000 mō'pok, nūy hāpxexka nōy yōg xonat xop mütik yāykix, pa xonat xop nōy xohix te 20,000, yī tik te tikmū'ün 'xat'ax yūm, nūy yāy yīkopit hāmāxap, hu: "Ok yōgnū xonat xop ka'ok, pe xonat nōy xop ka'ok?" Kaxīy. **32** Xonat xop nōy ka'ok, puxix tik xop mō'pok hāpxexka nōy hah, pu ta'

xexka xop tu' xax, pu yāykix kuxyā', ha hāptox tu mō'pok'ax, nūy gāy kuxyā'.

³³—Kaxīy 'āxop te yāy yōg hāpxop xohix nīm hok, hu 'ūgmūn mūtik xate hāpkumep hok kamah. Kaxīy.

'Āmot Xuxpex

³⁴ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Āmot xuxpex mūn max, pa yāy xuxpex nōg, puxix max'ah 'ehe', ³⁵ ha tikmū'ūn tep-tup nōg, hu hāptopa mō'yōn. 'Ūg'āpax, nūy 'āyīpkox pi'. Kaxīy.

15

Kahnēn te yāy xaxok

¹ Hāpxip kutōgnāg 'ihā tik xop nūn, nūy Yeyox yīy 'āpax, tu gohet pupi tikmū'ūn yōg tayūmak pop, ha Yoneo yōg tikmū'ūn te nōm tik xop putup nōg, ² ha Paniye xop xix hāmyūmmūg xop te Yeyox 'āktux kummuk, hu:

Nū tik te tik kummuk hā' xape, tu nōm mūtik xit. Yā kummuk Yeyox. Kaxīy.

³ Ha Yeyox te hāmyūmmūgāhā', tu Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', tu kahnēn 'āktux hā hāmyūmmūgāhā', nūy tu Topa te tikmū'ūn kummuk xak 'āktux, hu:

⁴ —Tikmū'ūn yōg kahnēn te 100, tu kahnēn puxet xaxok, hu' mōg, tu' xip'ax kox, tu kahnēn xop te 99 nīm, nūy kahnēn puxet xak, tu' xak, tu mōktu xipihi', ⁵ tu xipihi', tu ta' kuxa hittup xexkah, tu' nūn putpu', tu kahnēn te' yīpak hā' tat, ⁶ tu' nūn tu nūktu xutep yāy pet tu', tu' xape xop xānāhā', xix hām yīmap ha' pip xop xānāhā', tu: “Ākuxa hittup 'ūgmūtik! Yā 'āte yāy yōg kahnēn xipihi!” Kaxīy. Ta tu' kux.

⁷ —Kaxīy pexkox kopa' pip xop kuxa hittup xexkah, tik kummuk yāyhāhup ha' hittup xexkah, pa' kuxa hittup kutōgnāg 'lhā tik xop te yāy pe'paxex, hu: “Ügmax.” Kaxīy.

⁸ Ha Yeyox te tayūmak hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy Topa te tikmū'ūn kummuk xak 'āktux, hu:

—'Ūn puxet te tayūmak 'ānuk te 10 pip, tup-xet xaxok, tu' xak, tu kuyānām hā' xak, tu' pet kunut xit max, tu' xak, ⁹ tu' xipihi', tu' paha', tu' kuxa hittup, tu' xape xop xānāhā', xix hāmhūmnāg ha' pip xop, tu: 'Ākuxa hittup 'ūgmūtik, 'āxop. 'Āte yāy yōg tayūmak 'ānuk xipihi'!” Kaxīy. Ta tu' kux.

¹⁰ —Kaxīy pexkox yōg mō'pok xop kuxa hittup, tik kummuk ta yāyhāhup ha' kuxa hittup. Kaxīy.

Tik kutok xupaha'

¹¹ Tu xe hām'āktux nūy hāmyūmmūgā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy Topa te tikmū'ūn kummuk putup 'āktux, pu tu yāyhāhup, xix hāpkummuk mīy kux. Tu hām'āktux, hu:

—Tik tek-tok pit 2, yā' xip tap, ¹² hak-tok te' nōy hā' kuhmōy te yāy tak pu hām'āktux, hu: “Ātak, 'āxok, kopxix 'āte 'ōg hāpxop pop, 'ūyāg pop'ax, pa hōnhā 'āte' yāg putup, yā tayūmak putup tek putex. 'Āte' hip putup'ah, xa 'āxok. 'Ā' hōm nōmhā, 'ūyī nōmenax, nūy tayūmak pop, nūyk mōg hāptox tu'.” Kaxīy.

—Ha' tak te hāpxop xohix koxip, tuk-tok te kuhmōy tu tu' yāg popmāhā'. ¹³ Hāpxip kutōgnāg 'lhāk-tok te 'ūyāg tayūmak pop, tu' mōg hāptox tu', tu mōktu hāpxexka puknōg tu' xutep, tu hāpkummuk mīy pax, tu tayūmak xexka xaxogānāg, ha' nōg.

¹⁴ —Ha' hok, 'ūyōg tayūmak hoknāg, ha hāmhōgnāg hāpxexka xohix tu', yīy putup tep-tex, xix hāpxexka yōg tikmū'ūn xohix kix, ¹⁵ ha hāpxop 'ūm xak, nūy mā', tu: 'Ūm hōm. 'Ūgmā', kaxīy, ha' nōy te yāy yōg hām tu mō'kutnāhā', pu xapup pēnā', ¹⁶ ha putup tep-tex, hu xapup xit'ax xak, pa' hōm 'ohnāg tik te', ¹⁷ yīy yāy koxak, tu yāy mūtik hām'āktux, hu: “Ātak yōg kāmānat xop xit punethok, tu tu' hix ka'ok, ha putup tek putex. ¹⁸ Put puk mōg 'ātak hah, yāy 'Ātak pet hak mōg'ax, tu hām'āktux'ax, hu: “Ātak, 'āte hāpkummuk mīy pax, tu yāyhāhup Topa tu', xix xa tu', ¹⁹ 'Āmax, hak mūn kummuk, tu xa' hupmāhā', puk mūn yā 'āk-tok 'āktux. 'Ūktux hok puk hām 'ōg kāmānat xop mūtik.” Kaxīy. ²⁰ Tu putpu' mōg yāy tak pet hah.

—Tu mōktu' pet tu' xu pep, hak-tok te hāptox tu' xip, 'īhā' tak te' pēnāhā', tuk-tok te' nōy hā kuhmōy kuxa ka', tu' mōg mō'ka'ok, tuk-tok mūg yāy kep hah, nūy tu 'āneo, ta tu' kuxa hittup tu 'āneo, ²¹ hak-tok te: “Ātak, 'āte hāpkummuk mīy pax, tu Topa pu hāpkummugāhā', xix 'āmūn pu', tu xa hupmāhā puk mūn yā 'āk-tok 'āktux.” Kaxīy.

²² —Pāyā' tak te kāmānat xat, tu: “Mō'ka'ok, mōg, tu topixxax max popnū', pu xōnnū tat, ha hāpxop 'ūm yānām paxnū pu xōnnū tu yīpkutok ha mō'tat, ha pata xax max popnū', pu' tat, ²³ ha mūnūytut kutok tuktup max nūnnā', tup-tex. 'Āpu yūmū nō 'āmuk xexka mīy 'ūghittup tu'. ²⁴ Xōnnē nūn, ha yūmūg kuxa hittup. Hōmā' xok putuk, tu' hittup nōmhā, hōmā' xupaha, tu' putpu' nūn nōmhā.” Kaxīy.

—Tu 'āmuk xexka mīy!

²⁵ —Hak-tok te māxap xip, hāpxa xexka tu' xip, tu putpu' nūn yāy pet hah, tu kāyā 'āpak, xix hāmyā 'āpak, ²⁶ yīy: “Pute 'ūm nūhū'? Tep tu tikmū'ūn kāyāhā yīy hāmyā'?” Kaxīy.

²⁷ —Ha: “Ātaknōy nūn, ha 'ātak xat pu mūnūytut kutok putex, 'ūkuxa hittup tu', 'ūk-tok putpu' nūn ha' kuxa hittup.” Kaxīy.

²⁸ —Pak-tok te māxap gāy, tu' mō'nāp-tup'ah mīptut hā', ha' tak nūn, tu ta tu' xapit, pu mōnāy, ²⁹ pak-tok te: “Hāmyāxatamuk xohix hā xatek-xat, hāk yīpkox xip, tu' mīy, pāyā xate hāpxop 'ūm 'a' hōm'ah, xate mot kutok kutōgnāg 'a' hōm 'ohnāg, puk xape xop mūtik 'āmuk xexka mīy, ³⁰ pa 'āktok nōy nūn, tu' xotit xop punethok pēnāhā', tu 'ōg tayūmak hā' pagok, ha tayūmak nōg, ha 'āha' nūn putpu', ha xate 'āmuk xexka mīy!” Kaxīy.

³¹ Ha' tak te: “Xōnnū! Hāmyāxatamuk xohix hā 'ūgmūtik 'āxip, ha 'āte yāy yōg hāpxop xohix popmāp-tup xa'. ³² Yā' max yūmūg kuxa hittup, nūy 'āmuk xexka mīy, 'ātaknōy put pu' nūn, ha yūmūg kuxa hittup. Yā' xok putuk, pāyā' hi', tu' xupaha', pāyā' putpu' nūn.” Kaxīy. Tu ta tu' kux. Kaxīy Yeyox te tikmū'ūn yūmmūgāhā', tu Topa te tikmū'ūn kummuk xak 'āktux, puyīy yāyhāhup, xix hāpkummuk mīy kux, nūy tu kuxa hittup.

16

Kāmānat te māxap te hāpkohē' mīy

¹ Yeyox te xe hām'āktux yāy yōg tik xop pu', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', hu:

—'Üptexop xexka xip, ha tik te nō pēnānā' xip, yā kāmānat te māxap, ha tik nōy nūn, tup-texop xexka pu hām'āktux, hu: "Nōm kāmānat te māxap te 'ōg hāpxop xohix pēnāhā, tu hāmyūmmūg 'ohnāg, tu' kmū'ūn kummuk xak 'āktux, puyīy yāyhāhup, xix hāpkummuk mīy kux, nūy tu kuxa hittup.

Kāmānat te xaxogānāg 'ōg hāpxop." Kaxīy.

² Hap-texop te yāy yōg kāmānat ha' xānāhā', tu: "Xatep-te' mūn mīy? Tikmū'ūn te 'ākummuk 'āktux. Hōnhā xate nō pēnā kux. Puxi'." Kaxīy.

³ —Ha kāmānat te yāy pu hām'āktux, hu: "Ātep-te mūn mīy'ax? 'Ükxuxyā tek mūn putup nōg. 'Ak mūn ka'ok'ah, 'ūyīy mū' hāpxa'. Hāpxop 'ūhok tu' kax 'ātep-tup'ah, 'āte yāyhāhup tu'. ⁴ Nāy. 'Āte' yūmmūg. 'Ükxape xe'e xop max, ha 'āte nōm xop pu hām'āktux hā hāmmaxnā'ax, puk mūn pu hāmmax hā yānān, 'ū pet kopak xihip, 'ihāk xuxyā tek xat pu mōg." Kaxīy.

⁵ —Hu' xuxyā yōg kāmānat nōy ha' xānāhā', xix kāmānat nōy ha' xānāhā', tu mōktu xohix, tu 'ōm te māxap pu hām'āktux, hu: "Hāpxop xohix te xīy xate ta nemēn yūmmūg xuxyā pu'?" Kaxīy.

⁶ —Ha' nōy te: "Hep tox yōg kānēy te 100 'āte ta nemēn." Kaxīy.

—Ha: "Ta nemēn yōg pa' tappet, tu mō'kupix, hu: 50 'ūyānān tu', nūy 'ōg hāpxop yāggā xate ta nemēn." Kaxīy.

⁷ —Tu tik tek-nāy tu' xānāhā', tu: "Xate ta nemēn hā xīy hāpxop?" Kaxīy.

—Ha: "Āte ta nemēn xuxnāg yōg panat xohix te 1.000." Kaxīy.

—Ha xe': “‘Ognū ta nemēn yōg pa' tappet, nūy mō'kupix ha' yūm, hu: 800 nūy 'ōg 'uyānān tu'.” Kaxīy.

⁸ —Ha' xuxyā te hāmyūmmūg, tu' yōg kāmānat te hāpkohe mīy yūmmūg, tu hāmyūmmūg 'āktux kamah. Ta tu' kux.

—Kaxīy Topa hā' puknōg xop te hāmyūmmūg xexkah, pāyā Topa yōg tikmū'ūn te hāmyok mīy, tu hāmyūmmūg kutōgnāg, ⁹ yīy 'āte xa hām'āktux: Yā' max tikmū'ūn te tayūmak hā hāmmaxnā', nūy' xape xop pu hāpxopmā max, puyīy nōm xop mō'ānīynām 'uyānān tu', 'lhā 'ōg tayūmak nōg, puxix 'āmōgā pexkox hah, xa xihip ka'ok. ¹⁰ Tik te hāmyok mīy, tu hāpxop kutōgnāg pēnā max, puxix hāpxop xexka pēnā max kamah. Kaxīy tik kummuk te hāpxop kutōgnāg pēnā kummuk, puxix hāpxop xexka pēnā kummuk kamah. ¹¹ Tik te hāpkohe' mīy, tu tayūmak hā' pēnā kummuk, puxix kamah Topa yōg hāpxopmā max pēnā kummuk. ¹² Xate 'ānōy yōg hāpxop pēnā kummuk, puxix tikmū'ūn kuxa 'ākopa yūm 'ohnāg, tu hāpxop max xa' hōm putup 'ohnāg kamah. 'Āmhok.

¹³ —Tikmū'ūn te yāy xuxyā 2 pu' hām hok, ka xuxyāp-xet putup pax, 'lhā' nōy putup nōg. Ha tikmū'ūn xupkūmīy, puxix tayūmak tu' hām, pa tikmū'ūn te Topa xak, puxix Topa tu' hām. 'Ūkux. Kaxīy.

Yeyox te hām'āktux

¹⁴ Ha Paniye yōg xop te' xupak, tu Yeyox hah yīxix kummuk, hu' xox yīxix, tu tayūmak hā kūmīy, hu' gāy, tu' yīxix kummuk. ¹⁵ Pa Yeyox te:

—Tikmū'ũn te 'ãpẽnãhã', tu: 'Ũmax, kaxĩy, 'ãhã, pãyã Topa te 'ãkuxa kopa pẽnãhã', tup-tup nõg, 'ãkuxa kummuk hah.

¹⁶ —Hõmã mõnãyxop hittap Mõyyex te Topa yõg xat'ax kax'ãmi, ha' nõy xop te Topa pupi hãm'ãktux, nûy tikmū'ũn pu' xuktux, tu hãmyãxatamuk xohix hã hãmyümmügãhã', tu mõktu Yoãm xip, nõm tep-tox pix, ha hõnhã Topa te yãy yõg tikmū'ũn xat, ha hãm'ãpak max 'ãktux, ha' xohix yïpkox pip, puyiý Topa yõg putat ha' mõg.

¹⁷ —Ha pexkox te yãy xagogãp-tup, xix hahãm, pãyã Topa yõg hãmãktux xip ka'ok, ha' xaxogã 'ohnãg.

¹⁸ —Tikmū'ũn te' xetut nõm, tu 'ũn nõy mõg, yã hãpxopmã kummuk, ha tik nõy te' nõy xetut mõg, nûy yãytax, yã hãpxopmã kumuk kamah, tu' nõy hã' xupxet. Kaxĩy.

'Ũptexop xexka xix Nay

¹⁹ Tu xe hãm'ãktux, nûy hãmyümmügã', nûy Topa yõg hãpxopmã'ax yümmügã', puyiý Topa yõg hãm'ãktux pu' yïpkox pip, hu:

—'Ũptexop xip, tu topixxax max tat, tu ta' mõy pax 'ãmuk xexkah, ²⁰ ha tik hok xip, tu' pakut, tu' pip 'Ũptexop yõg hãmyïkox tu', 'Ũxuxet'ax Nay, 'Ũkayax punethok tu' pip, ²¹ tu' xit'ax 'õm xak, putup tep-tex hah, ha kokex xop te tik kayax xup, tu' yõyxõg hã' xup. ²² Hãpxip kutõgnãg tik hok 'ãxet'ax Nay xok, ha pexkox yõg nû'pok xop te' put, tu' tat, tu pexkox ha mõ'tat, ha mõnãyxop hittap 'Amanãm mõtik tihi pexkox kopah, tu' hittup, 'Ihã 'õp-texop xok kamah, ha nõ hãpkot, ²³ ha' xakix xop yõg pip'ax tu' mõg, tu' xüy xexkah, tu mõnãyxop

hittap 'Amanām pēnāhā', ha hāptox tu' xip pepi', pa Nay te 'Amanām mutik pepi' tihi', ²⁴yīp-texop te' xānā ka'ok, hu: "Yā 'āmāxap 'Amanām!'" kaxīy, ha: "Putep mūn putup xate??" Kaxīy. Ha' nōy te: "'Üg 'ūm kuxa ka', 'ūkxūy hah. 'Āpu, Nay nū'kutnā', nūy yīpkutok hā 'ūgyōyxōg 'ūm pix, kōnāg hā' pix. Yāk xūy xexka kuxap kopah." Kaxīy.

²⁵ —Pa 'Amanām te: "Xōnnū', Topa te xa hāmmaxnāhā hām tu', 'lhā Nay ha hāpkummugāhā', yā hōnhā' hittup pax 'lhā 'āxūy, ²⁶ha hāpkanet xexka xip, ka mōnāy 'ūghah, ha kamak mōg 'ohnāg 'āha ku'u mōnāy." Kaxīy.

²⁷ —Hap-texop te: "Nay nū'kutnā 'ūktak pet hah. ²⁸'Ūktaknōy xohix te 5 tihi', yīy mō'kutnā hām tu', ka nū pip'ax ha' nūn, hu' xūy." Kaxīy.

²⁹ —Pa 'Amanām te: "'Āmhok. 'A mō'kutnāp-tup'ah 'ātaknōy xop hah. Yā' xip Topa tappet, nūy mō'kupix, nūy yīpkox pi'. Yā' puxi'." Kaxīy.

³⁰ —Ha' nōy te: Yāk-tōgnāg, 'ap punet'ah. 'Ūktaknōy xop kuxa mām 'ohnāg Topa yōg tappet kopah. 'Āpu, mō Nay kutnā', nūy taknōy xop ha' mōg. Pax pu tik xok xe'e', tu put pu hi', tuk taknōy xop pu hām'āktux, puxi' kuxa mām ka'ok hām'āktux'ax kopah, tu yāyhāhup, nūy hāpkummuk mīy kux." Kaxīy.

³¹ —Pa 'Amanām te: "'Ūkuxa mām 'ohnāg Topa yōg tappet kopah, hu' mām hok tikmū'ūn hām'āktux'ax kopa kamah, tu tik xop tu putpu hi' āpak'ax, 'lhā' kuxa mām 'ohnāg." Ta tu' kux.

17

Hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', pu tu' kux

1 Yeyox te yāy yōg mūtik hāpkumep xop pu hām'āktux, hu:

—'Āmnīy xohix 'īhā hāpxomā'ax kummuk te' kummukgā'ax, pa tikmū'ūn te hāpkummuk mīy, nūy nōy kummukgā', puxix Topa nōm xūygā xexka.

2 Yā' max nōm tik te' kummukgā mūg, nūy mīkax xexka hīy 'ūmāykox tu', tu kōnāg xexka kopa tu' xok, ha' kummuk nōm te tikmū'ūn kutōgnāg pu hāpkummuk mīy'ax yūmmūgāhā'. **3** 'Ōg pa 'āti'! 'Ānōy te hāpkummukgāhā'. 'Āpu' mānōg, pu yāyhāhup, ha ta xaxogā'. **4** 'Ānōy te xa hāpkummukgā pax, tu xe' mīy pu tu 7, 'īhā xa tu' xak pu kummugā'ax xaxogā'. 'Āpu 'ānōy kuxa ka', nūy hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux. Kaxīy.

'Ūkuxayūm ka'ok

5 Ha yāy yōg xop te:

—'Ūgmū kuxa mām kutōgnāg. 'Āpuk mū kuxa māmmā', pu tu mām ka'ok. Kaxīy.

6 Ha Yeyox te:

—'Ok 'ākuxa mām kutīgnāg? Pēnā mīm xexka kup 'āxet'ax mōytat, ha mīm xap kutīgnāg. Pax xa kuxa mām kutīgnāg kaxīy, hu ta mīm xexka kup nōy piget pu' xat, hu: "Hām tu yāy xut, nūy kōnāg xexka kopa 'āxip, nūy kōnāg kaka yōg hām kopa 'āxok," kaxīy, puxix mīm xexka kup yīpkox pi', nūy' mīy. Kaxīy.

Kāmānat hām'ax

Tu xe:

⁷ —'Ög kāmānat te hāpxa', pe mūnūytut pēnā', tu 'āmnīy hā putpu' nūn 'āpet tu', pāyā xate' xapit hok pu yūhūm, nūy xit. ⁸ 'Āmhok, pāyā' xat, hu: "Hāpxop 'ūm puk, tu mōktu max, tu hāpxop ke'et, tu kānēy yīmū' xak-nāy 'ūkxit. 'Ūkxit kux yīy ta 'āxit 'ūk-nāy tu xix xo'op." Kaxīy. ⁹ Tu 'ög kāmānat pu hām'āktux hok, nūy: "Puxi", 'āhām max," kaxīy. 'Āmhok. ¹⁰ Kaxīy 'āxop yā Topa hā kāmānat xop. Topa xat'ax xohix pu 'āyīpkox pip, xapix tu hām'āktux, hu: "'Ūgmūg hām kummuk Topa pu', 'ūxat'ax mīy puxehnāg tu'." Kaxīy.

Yeyox te tikmū'ūn xax kunut xop hittupmāhā'

¹¹ Tu ta hāpkumep, tu kōmēn Yenoyanēn ha' mōg, ha hāpxexka Xāmānit te' keppa' yūm, xix hāpxexka nōy Ganinet te' xām pa' yūm. ¹² Tu' mōg tu mōktu' xupep xip tu xexka tu', ha tik te 10 pip, tu pakut, tu yāy xax kunutnām, kayax punethok tu', hāptox tu' pip xip'ax tu', ¹³ tu' xānāhā', hu:

—Yeyox, Notot! 'Ūgmūg kuxa ka'! Kaxīy.

¹⁴ Ha' pēnāhā', tu:

—Mōg, 'āmānex xop ha mōg pu 'āpēnā'. Kaxīy.

Ha' mōg. 'Ūmōg, 'ihā' hittup, ha' xax tap tup xupep tu max, ¹⁵ Ha tik puxet yā hāpxexka Xāmānit yōg, yā' puknōg, tu yāy xax tap max pēnāhā', yī' putpu' nūn, tu' yīy ka'ok, tu Topa max 'āktux, 'ūhittup tu', ¹⁶ tu' kopaxux ha' nāhā', tu Yeyox pu hām'āktux, hu: 'Āmax xe'ēgnāg! Kaxīy.

¹⁷ Ha:

—Tik xohix te 10 hittup. Pi'yā' pip nōm tix xohix te 9? ¹⁸ Tu putpu' nūn 'ohnāg, tu Topa max

'ãktux 'ohnäg, pâyä' puknõg puxehnäg te Topa max
'ãktux. Kaxïy.

¹⁹ Tu' puknõg pu:

—'Äyok, nüy mõg, 'ãkuxa yñm ka'ok, yïy Topa te
'ãhittupmähä'. Kaxïy.

Topa te yäy yõg tikmû'ün xat putup

²⁰ Häpxip kutõgnäg 'ihä Yeyox te
hämymmmügähä', yïy Paniye yõg xop te' yïkopit,
hu:

—Häm 'üm 'ihä Topa te häm xexka xohix yõg
tikmû'ün xat putup häm tu'? Kaxïy.

Ha:

Tikmû'ün te' xak, tu' pënäp-tup, ²¹ 'A häm'ãktux
putup'ah, hu: "Hëñä", 'üxip nünte', kaxïy. 'Ämhok.
Xix 'ap häm'ãktux putup'ah, hu: "Pëñä", 'õnte' xip,"
kaxïy. 'Ämhok. Tikmû'ün te' pënä 'ohnäg 'ihä Topa
te yäy yõg tikmû'ün xat. 'Ämhok. Yä Topa te
tikmû'ün kuxa kopa' xat. Kaxïy.

²² Tu yäy yõg müistik mõg xop pu häm'ãktux, hu:

—'Ügmün yä Tikmû'ün Kutok, ha 'ämnÿ
punethok nõg putup, 'ihä xe 'äxop tek mün
pënäp-tup, pâyä 'ak pënä'ah, ²³ ha tikmû'ün te
xa häm'ãktux putup, hu: "Hëñä", Yeyox xip," kaxïy.
Ha' nöy te: "Pëñä", 'õnte' xip," kaxïy. Pak xip
putup'ah. 'Ämõg hok nüy pënä'. 'Ak xip putup'ah.
²⁴ 'Ügmün yä Tikmû'ün Kutok, huk nün putup
mõ'ka'ok, 'ügnün putup tex yänäm xexka putuk, ha
häpxexka xohix yõg tikmû'ün tek pënäp-tup, ²⁵ pa
hõnhäk xüy näm putup hämäxap, ha tikmû'ün tek
putup nõg. ²⁶ Hõmä tikmû'ün hittap te mõnäyxop
Nõe putup nõg kamah, ²⁷ tu' xit, tu' xo'op, tu

yāytaha', tu hāmyāxatamuk xohix hā' yīpkox pip 'ohnāg Topa yōg hām'āktux pu', tu mōktu Nōe te mīptut xexka hā mō'nāhā', nōm mīptut te kōnāg hā' mōg ha mō'nāhā', ha tex xexkah, ha kōnāg kox xohix nū'xip, tu' hāmnak hā' xupep nām, ha mōktu tikmū'ūn xohix xakix kōnāg kopah. ²⁸ Ha tikmū'ūn hittap te mōnāyxp No putup nōg kamah, tu' xit, tu' xo'op, tu hāpxop hāmenax, tu' hām, tu' pet punethok, tu hāmyāxatamuk xohix hā' yīpkox pip 'ohnāg Topa yōg hām'āktux pu', ²⁹ tu mōktu No te kōmēn Xonōm nīm, ha hāpxip 'ohnāg 'īhā kuxap te pexkox tu' xakot, xix mīkax xap pukpex te pexkox tu' nāhā', tu tikmū'ūn koxyōy, 'ūpuk ha' nōa'. ³⁰ Kaxīy tikmū'ūn te hāpxopmāp-tup 'īhāk nūn, hak mūn yā Tikmū'ūn Kutok, ³¹ tuk nūn 'īhā xupmān mō'ka'ok, pe yā mīptut kopa' pip, pe yā hām tu tīhi'. 'Uhip hok, 'ōg hāpxop nīm, pūyā' pi', pāyā 'āxupmān mō'ka'ok, ka 'āxok. ³² Mōnāyxp te xa No xetut'āktux, tu' yōkānām hu' xok, 'ūxaxok hok nō'ōm! ³³ Tikmū'ūn xak, pūyīy hi, puxix tu' xok, pa tikmū'ūn xok puxix hi xe'ēgnāg. ³⁴ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux, 'ūgnūn putup, 'īhā tikmū'ūn 2 mō'yōn, ha yā mōgāp-tup 'ūpxet, tu' nōy nīm putup, ³⁵ ha 'ūn 2 te xuxnāg xetox xap koxyōy putup, nūy nō pām mīy, hā mōgāp-tup 'ūn puxet, tu' nōy nīm putup, ³⁶ ha tik 2 hām putup, hā mōgāp-tup tik puxet, tu' nōy nīm putup. Kaxīy.

³⁷ Ha' yōg xop te Yeyox yīy'ax 'āpak, hu' yīkopit, hu:

—Yāyā', pi'ya' xip nūhū'? Kaxīy.

Ha:

—Kuptap xop te yāy tu nū' nāhā' nūy xokxax tu hāmhūmnāg pip. Kaxīy.

18

Tik pa te hāmyūmmūg xix 'ūn hok yūm

¹ Yeyox te hāmyūmmūgāhā hām'āktux'ax hā, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', pūyīy tikmū'ūn Topa pu hām'āktux pax, nūy kuxa teknōg hok, tu:

² —Tik pa te hāmyūmmūg, tu' xip kōmēn kopah, tu' kuxānōg 'ohnāg, hu Topa yīpkutuk hok, xix tikmū'ūn yīpkutuk 'ohnāg. ³ Ha kōmēn kopa' xip 'ūhūn, tu' hok yūm, tu 'āmnīy xohix hā tik pa te hāmyūmmūg ha' mōg, nūy ta tu' xak, hu: “Āpu, mōknīynām. Tikmū'ūn kummuk hupmā, pu tu 'ā hāpkummugā kux,” kaxīy. Pa tik te hāpkohe' mīy, tu' kuxyā 'ohnāg.

⁴ —Ha 'āmnīy xohix hā tik te' kuxyā 'ohnāg, pa 'āmnīy xohix hā 'ūn nūn, nūy ta tu' xax, pu hāpkummuk mīy kuxyā', hu 'āmnīy xohix hā' mīy, tu mōktu tik te yāy pu hām'āktux, hu: “Āte Topa yīpkutuk 'ohnāg, tu tikmū'ūn puk yīpkox 'ohnāg kamah, ⁵ pa 'ūn te 'a' xak pu' kummuk mīy xop kuxyā', tuk kuxa teknōg, 'ūn nūn kux 'ohnāg hah. Puxi'. Āte 'ūn mō'nīynām putup, puk putox kummugā hok.” Kaxīy. Ta tu' kux.

⁶ Tu xe:

—Tik pa te hāmyūmmūg, pāyā hāpkohe' mīy, ha 'ūn te ta tu' xak, tu xe tu' xak, tu' hup 'ohnāg, tu mōktu tik te mō'nīynām. ⁷ 'Ok Topa te yāy yōg tikmū'ūn mō'nīynām hok, mō nōm yāy xe'ēgnāg tu'? Hamūn. Yā' yīmōgatux, tu mō'nīynām xe'ēgnāg, nōm xop te 'āmnīy xohix hā ta tu' xak, xix hāptup xohix hā, pu tu mō'nīynām. ⁸ Āte xa hāpxe'e 'āktux: Topa te hāpkummuk mīy xop kuxyāhā', nūy yāy yōg tikmū'ūn mō'nīynām mō'ka'ok. 'Ūgmūn

yā Tikmū'ūn Kutok, tuk nūn putup putpu'. 'Ok tikmū'ūn kuxa mām putup 'ūgkopa 'īhāk nūn? 'Īntu'! Kaxīy.

Paniye yōg tihik, xix tik te gohet pupi tāyūmak pop

⁹ Tu hām'āktux nōy hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', pu tikmū'ūn yāy pe'paxex max hok, nūy nōy pe'paxexk-tōgnāg hok kamah, tu:

¹⁰ —Tik 2 mōg, tu Topa pet xexka ha' mōg, nūy Topa pu hām'āktux, ha tik puxet Paniye xop yōg, xi' nōy te gohet pupi tāyūmak pop, ¹¹ ha Paniye yōg tik te yāy pe'paxex max, tu Topa pu hām'āktux, tu yāy pu' xuktux, hu: "Topah, 'ūgmūn max. Tikmū'ūn xohix kummuk pax, tu hāpxop hā' xupxet, xi' nōy hā' xupxet, tu hāpkummuk mīy, nū tik kummuk putuk, tik te gohet pupi tāyūmak pop putuk, yā' kummuk, ha tak mūn max. ¹² 'Ūkxit hok xegōn pet xohix 'īhā', xix kīn pet xohix 'īhāk xit hok, nūy ta Topa pu hām'āktux, tu yōg tāyūmak yāg 'āte Topa pu' hōm, yā tāyūmak xohix te 10 yōgnū', hu Topa pup-xet hōm. Puxi. 'Ūkux." Kaxīy. Pa Topa te nōm pe'paxex kummuk.

¹³ —Ha tik te gohet pupi tāyūmak pop, tu yāyhāhup, tu hāptopa tu' xip 'ūgnīha', tu Topa yīpkutuk, hu pexkox pēnāp-tup 'ohnāg, tu nū' xup, tu yāy kep to'ok, tu: "Topa, 'ūg 'ūm kuxa ka', 'āte hāpkummugā pax hah." Kaxīy. Ta tu' kux.

¹⁴ Tu xe:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Tik te gohet pupi tāyūmak pop, tu te yāy pet ha' mōg putpu', ha Topa te' kuxa yūmmāhā', pa Paniye yōg tik kuxa yūm

'ohnāg, Topa te' kuxa yūmmā 'ohnāg hah. Tik te yāy xexka pe'paxex, puxix Topa' hupmā', ha tik te yāk-tōgnāg pe'paxex, puxix tu yāyhā' xexkah. Kaxīy.

Yeyox xix kakxop

¹⁵ Ha 'ūn xop tek-tok tat Yeyox hah, pu' xupit, pūyīy kakxop pu hām 'ūm maxnā', ha yāy yōg mūtik hāpkumep xop te' pēnāhā', tu 'ūn xop mānōg, ¹⁶ pa Yeyox te' xānāhā', hu:

—Mā'. Pūyā kakxop nū 'ūghah, tu' tux hok pūyīy nū', yā Topa te' xat putup kakxop kuxa tu'. ¹⁷ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux, 'ūxaxok hok: Kakxop yīpkox pip Topa yōg xat'ax pu', ha Topa tep-tup pu tīkmū'ūn yīpkox pip kamah, kakxop putuk, nūy Topa yōg tīkmū'ūn kopa' pi'. Kaxīy.

'Ūp-texop xexka

¹⁸ Ha Yoneo yōg tik te' xat'ax, tu' nūn, tu Yeyox yīkosit, hu:

—Notot, xate yūmmūgā'ax, yā 'āmax. 'Ātep-tep mūn mīy'ax nūy 'ūghi xe'ēgnāg mō'kumak mōg? Kaxīy.

¹⁹ Ha:

—Tep tu xatek mūn 'āxet'ax max? 'Ap xip'ah tīkmū'ūn kuxa max. Topa mūn puxehnāg max.

²⁰ Xate Topa yōg xat'ax xohix yūmmūg, hu: “'Ānōy' hā' xupxet hok, xip-tex hok, xix 'ānōy yōg hāpxop hā' xupxet hok, xi' koit hok, xix 'ōg 'ātak pu 'āyīpkox pi', xix 'ātut pu 'āyīpkox pi'.” Kaxīy.

²¹ Ha tik te:

—'A' yūmmūg. Hāmyāxatamuk xohix hā 'āte' xat'ax yūmmūg, tuk yīpkox xip. Kaxīy.

²² Ha' xupak, tu:

—Pāyā hāpxopmā'ax puxet xate' xaxok, 'ap mīy'ah. Mōy, nōmenax 'ōg hāpxop xohix, nūy tayūmak pop, tu' nīm 'ūhok xop pu', ha Topa te pexkox yōg hāpxop xa' xex putup pexkox kopa, ha nūn tu nūktu 'Ūkpe mōg. Kaxīy.

²³ Ha tik te hām'āpak, tu' kuxa hittup 'ohnāg, 'ūp-texop xexka tu', tu Yeyox nīm. ²⁴ Ha Yeyox te' pēnāhā', tu:

—'Ūp-texop te yōg hāpxop nīm putup hok, puxix Topa yōg xat'ax pu' yīpkox hok kamah. ²⁵ Ha xoktut kāmēn te 'āmuxnāg ta kup kox hā mō'tat 'ohnāg, yā hāpxopmā ka'ok miax, pāyā 'ūp-texop te Topa pu' yīpkox xip, yā hāpxopmā hok xe'ēgnāg. Kaxīy.

²⁶ Ha yāy yōg xop te' xupak, tu:

—'Ū 'ūm mūn te Topa pu' yīpkox xip'ax? Yā hāpxopmā ka'ok xexkah. Kaxīy.

²⁷ Pa Yeyox te:

—Tikmū'ūn 'a' ka'ok'ah, pa Topa mūn ka'ok xexkah, nūy tu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg. Kaxīy.

²⁸ Ha Pet te:

—Pēnā', 'ūgmūg yāy pet nīm, nūy 'āpek mōg. Kaxīy.

²⁹ Ha:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Tikmū'ūn te yāy pet nīm, tu' xetut nīm, tu' tak yīmot nīm, tu' tut nīm, tuk-tok nīm, tu' nīm nūy yāyhā Topa yōg tikmū'ūn, puyīy Topa nōm xat, ³⁰ puxix Topa nōm pu hāmmāx hā' yānān putup hām tu', ha' hi xe'ēgnāg putup pexkox tu', ha' kux 'ohnāg. Kaxīy

Yeyox te' xok'ax 'āktux, xi' putpu hi'ax

³¹ Ha' mōg, ha Yeyox te yāy yōg tik xop xapit, tu:

—Pēnā', pūm, yūmū mōg kōmēn Yenoyanēn tu', pu tik kummuk 'ükputex. Hōmā tik xop te Topa pupi hām'āktux, tu kax'āmi tappet tu', tuk mūn Tikmū'ūn Kutok 'āktux. Yā Topa yōg hām'āktux hittap hāk kummugāp-tup, ³² ha puknōg xop hak mōgāp-tup, pu 'ā tu yāyhāhupmā', tu' yīy hep nū'xok putup, ³³ tu 'ā' kix kakixnāg putup, tuk putex putup, 'ūtik xok xe'e', ha 'āmnīy tikoyuk nōg 'ihā putpuk hip-tup. Kaxīy.

³⁴ Pa yāy yōg tik xop te hāmyūmmūg 'ohnāg. Hām'āpak, tup-tox ka'ok.

Yeyox te tik pa hok pu' pa nāhā'

³⁵ Ha ta' mōg, tu mōktu mōxa kōmēn Yenikot hāmhūmnāg tu', ha tik pa hok yūm, tu putat yīka te tu' yūm, nūy hāpxop hok xak, ³⁶ tu hām'āpak nīm 'ihā tikmū'ūn xohix xexka nūn, tu' yīkopit, hu:

—Tep ha' mōg tikmū'ūn xohix? Kaxīy.

³⁷ Ha:

—Kōmēn Nāyane yōg Yeyox te putat ha' nūn. Kaxīy.

³⁸ Ha tik pa hok te' xānāhā', hu:

—Yeyox, 'āmūn yā mōnāyxop hittap Namix hā 'āmōkputox, 'ūg 'ūm kuxa ka'. Kaxīy.

³⁹ Ha tikmū'ūn nōy te' keppa' pip, tu:

—Puxi', 'āyīy hok. Kaxīy.

Pa' yīy nōy ka'ok, hu:

—'Āmūn yā mōnāyxop hittap Namix hā 'āmōkputox. 'Ūg 'ūm kuxa ka'. Kaxīy.

⁴⁰ Ha Yeyox tu tu' hup, tu' xat, pu nūnnā', hu nūnnāhā', ha' yīka' xip, ha Yeyox te:

⁴¹ —Xatep-tek putup 'āte xa' mīy? Kaxīy.

Ha:

—Notot, 'Ãte hãm 'ǖm pẽnãp-tup. Kaxãy.

⁴² Ha Yeyox te:

—'Ãpu, hãmpẽnã'. 'Ãkuxa yãm ka'ok 'ǖgkopah, yãy Topa te 'ãpa maxnãhã'. Kaxãy.

⁴³ Hãpxip 'ohnãg 'ihã hãmpenã max, tu' kuxa hittup xexkah, tu Topa max 'ãktux, xix Topa ka'ok 'ãktux, ha tikmũ'ün te' pẽnãhã', hu Topa max 'ãktux kamah.

19

Yeyox xix Yakeo

¹ Yeyox te kõmẽn Yenikot tu' xu pep, tu' kotit ha' mõg, ² ha tik 'ãxet'ax Yakeo xip. Hamãn te puknõg yõg gohet pupi tayãmak pop, tu tikmũ'ün yõg tayãmak pop, tup-texop xexkah, ³ tu Yeyox pẽnãp-tup, nãy tu' yãmmüg, pãyãk-tõgnãg, 'a' tox'ah, ha tikmũ'ün xexka punethok, yãy' pẽnã 'ohnãg. ⁴ Tikmũ'ün xop mõg 'ihã tik yokoma' mõg, tu mõktu' nãy hip, tu' kup xexka piget pepi' mõg, tu' xip ha mõkahmãg, nãy Yeyox pẽnã', putat ha' nãn hah, ⁵ tu' xu pep, tu mõkahmãg tu' penãhã', tu Yakeo pu hãm'ãktux, hu:

—Yakeo, hãm tu 'ãnã mõ'ka'ok, Hõnhã 'ǖkxip'ax 'ãpet kopah. Kaxãy.

⁶ Ha' kuxa hittup, tu hãm tu' nãhã', tu hãm ton-nok, tu yãy pet ha' mõgãhã', 'ǖkuxa hittup tu'. ⁷ Ha tikmũ'ün te' pẽnãhã', tup-tup nõg, hu:

—Yeyox te tik kummuk hã' xape', tu tik te hãpxop hã' xupxet mõtik mõg, nãy xihip, nãy tu xit. Kaxãy.

⁸ Ha' xit kux 'ihã Yakeo yok, tu hãm'ãktux Yeyox pu, nãy tikmũ'ün xupax, tu:

—Yōgnū hāpxop xohix 'āte' koxip putup, nūy xahix nīm 'ūhok xop pu'. Hōmā 'āte' nōy yōg tayūmak puxet hā' xupxet, kopxix hōnhā nōm pu tayūmak tehomí te 4 popmāp-tup, 'ūnōy yānān tu'. Kaxīy.

⁹ Ha Yeyox te:

—Hōnhā Topa te 'ākuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'ūyānān tu', xix 'āxape kuxa kummuk xit kamah, 'āxape te 'āpet kopa tihi'. 'Āmūn yā mōnāyxop hittap 'Amanām hā' 'āmōkputox kamah.
¹⁰ 'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok, tuk nūn, nūy tikmū'ūn xax, nūy xaxnām, nōm tikmū'ūn te Topa yōg putat xak, 'ū mōgā, puyīy Topa yōg putat ha' mōg 'ūxeheh. Kaxīy.

Tayūmak 'ānuk te

¹¹ Ha hām'āpak tikmū'ūn te', 'īhā Yeyox te hām'āktux'ax hā' hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', pūyīy Topa pu hāpxopmā max, ha kōmēn Yenoyanēn hāmhūmnāg tu Yeyox xip, tu yāy yōg xop yūmmūgāhā', ka' pe'paxex, hu: "Topa te tikmū'ūn xop xohix xat putup nōmhā," pāyā 'ap xohix xat'ah nōmhā, ¹² yīy Yeyox te:

—Tik te' xat'ax yāy kutox mōg hāpxexka nōy tu', hāptox tu' mōg, nūy yāyhā hāpxexka yōg tik te tikmū'ūn xohix xat, nūy hāmyāxatamuk kutōgnāg nōg, puxix putpu nū'. ¹³ Tu kāmānat te 10 xānāhā', tup-xet pu tayūmak puxet hōm, xix kāmānat tuk-nāy tu' hōm tayūmak puxet, tu mōktu xohix pu tayūmak puxet hōm, tu: "Hāpxop hāmenax nūy tayūmak punethok pop, tu mōktu 'ūkxutep put pu'." Kaxīy.

14—Tu' mõg, pãyã 'üyõg tikmũ'ün tep-tup nõg, tu tik xop mõ'pok hãptox tu', 'õm xat'ax ha mõ'pok, nûy nõ: “Ügmû'äte 'äp-tup nõg. 'Äpu, xihip hãptox tu'. Putpu 'änün hok, nûy mû'ä xat.” Kaxîy.

15—Pa hãmyâxatamuk kutõgnâg nõg 'ihâ' xu pep putpu', tu kãmãnat te 10 xânâhâ', nõm xop te' yõg tayûmak pop, tu hãpxop hãmenax xi' nõ' nõy yânâñ nûy tayûmak xexka pop, ha' xat'ax te tik xop te 10 xânâhâ' nûy' yïkopit, nûy tayûmak xohix te xîy tik xop te' pop yûmmûg. **16** Ha kãmãnat hãmãxap nûn, tu: “Äte 'õg tayûmak hã tayûmak nõy te 10 pop,” kaxîy.

17 Ha' xat'ax te:

—Yâ' max, 'âhäm max. 'Äte mõ'äkutnäp-tup kõmën xohix te 10 hah, xa pënâñâ' xip. Kaxîy.

18—Ha kãmãnat tuk-nây tu' nûn, tu: “'õg tayûmak hã 'äte tayûmak nõy te 5 pop.” Kaxîy.

19—Ha: “'Äte mõ'äkutnäp-tup kõmën xohix te 5 hah, xa pënâhâ' xip.” Kaxîy.

20—Ha kãmãnat te ka'ax tu' xip, tu' nûn, tu: “Nõ pa 'õg tayûmak. 'Äte topixxax hâ' kîy, tu' xaptop, **21** 'ügkuxânõg tu'. 'Äte 'âyïpkutuk, 'ämûn xupkûmîy hah. Xate 'änõy yõg tayûmak paha', ha tik nõy te hãpxop xap xok, ha 'ämûn te nõ nûnnâhâ'.” Kaxîy.

22—Ha' xat'ax te: “'âhäm kummuk. 'Äte 'äkopit'ax, 'õg hâm'äktux'ax hâ' 'äte 'âhäm kummuk yûmmûg. Xatek xupkûmîy 'äktux, tu 'ätu hãpxop nûnnâ 'äktux. **23** Pax xa yõgnû tayûmak ma'äg kopa' xex, pu tikmû'ün nõy hãpxop hãmenax, puxix tayûmak tu xohix punethok nõmhâ.” Kaxîy.

²⁴ —Tu tikmū'ũn te' yīmmap tu 'õm pip pu hām'āktux, hu: “Tayūmak xut tik tu', tu tik nōy pu' hōm, tik te tayūmak te 10 pop pu' hōm.” Kaxīy.

²⁵ —Ha tikmū'ũn te: “Yā' pip tayūmak punethok, yā' pip tayūmak te 10.” Kaxīy.

²⁶ —Ha: “Āte xa hāpxe'e 'āktux: Tikmū'ũn te hāpxop punethok pip ha hāpxop nōy nā' mōg'ax tu mōktu yā' xohix, ha hāpxop xohix xut'ax, tu' hok tu'. ²⁷ Tik xop nūnnā nōmhā, tik xop tek putup nōg, tuk mūn te' xat putup nōg. 'Āpu, 'ūnūnnā', nūy 'ūgkeppa' kix.” Ta tu' kux.

Yeyox te kōmēn Yenoyanēn tu' xuper

²⁸ Tu hām'āktux kux, 'īhā' mōg, tu kōmēn Yenoyanēn ha' mōg, ha' yōg mūtik hāpkumep xop te' pe' mōg, ²⁹ tu' mōg, tu' xip'ax Metpaye te hāmhūmnāg tu' pip, xi' xip'ax Metān te hāmhūmnāg tu' pip, tu yīktix 'Onimet yīka' pip, ha yāy yōg tik 2 mō'pok, pu mōg nū peheh, tu:

³⁰ —'Āmōg xip tu xexka tu', tu yohmēnnāg tuk tup pēnāp-tup, ha tikmū'ũn 'ūm te' yīmū' yūm hok. 'Ūxut, nūy nūnnā'. ³¹ Tik te 'āyīkopit, 'āpu, tu hām'āktux, hu: “'Ūgmūg xuxyā tep-tup, puyīy nō yīmu' yūm.” Kaxīy.

³² Ha' mōg, tu Yeyox te' xat'ax hā' mīy. ³³ Tu yohmēnnāg xut, 'īhā yohmēn xuxyā nūn, tu:

—Tep tu' xut 'āxop te nū yohmēn? Kaxīy. ³⁴ Ha:

—'Ūgmūg xuxyā tep-tup, 'ūg mūg xut, yīk tux hok 'ū xut. Kaxīy. Ha' tux hok, ha' hīy'ax koah.

³⁵ Tu Yeyox ha' nūnnāhā', tu topixxax te yohmēn yīmū' yūm, tu' yūm, ³⁶ tu' mōg, ha tikmū'ũn te nū yāy xex topixxax putat kopah, ha Yeyox te nūktu

yīmū' mōg, ³⁷ tu yīktux 'Onimet tu hāmhūmnāg tu' xip, ha tixmū'ūn xohix xexka te Yeyox mūtik hāpkumep, tu' kuxa hittup xexkah, tu Topa max 'āktux, xix Topa ka'ok 'āktux, tu' yīy ka'ok hāpxopmā max xe'ēgnāg pēnāhā tu', ³⁸ tu hām'āktux, hu:

—Pūyā Topa tik te' xat'ax pu hāmmax nā'. Yā yāy 'āxet'ax tu hōm pu nū', ha pexkox kopa' pip xop kuxa mām, yā Topa xexka xe'ēgnāg. Kaxīy.

³⁹ Ha Paniye yōg xop te tikmū'ūn mūtik pip, tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Notot, 'āpu 'ōg tik xop mānōg, pu yīy hok. Kaxīy.

⁴⁰ Ha:

—'Āte xa hām'āktux: Pax pu tik xop yīy hok, puxix mīkaxxap yīy ka'ok, 'ūhittup tu'. Kaxīy.

Yeyox te Kōmēn Yenoyanēn ha' potaha'

⁴¹ Tu' mōg, tu kōmēn Yenoyanēn te hāmhūmnāg tu' xip, tu kōmēn pēnāhā', hu' potaha', ⁴² tu kōmēn yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

—Pax xa hāmyūmmūg, tu hāmmax xak, nūy tu kuxa mām, puxix Topa xa hāmmaxnā', pāyā hāmyūmmūg 'ohnāg xate', ⁴³ ha hāmyāxatamuk 'ūm nōg 'īhā' puknōg gāy xop te kōmēn yīmmap tu' pip putup, ha 'ānū'pap-tup, pāyā 'ānū'pa 'ohnāg, ⁴⁴ ha kōmēn koxyōy putup, xix tikmū'ūn te kōmēn kopa' pip kix putup, xix kakxop, tu mīptut yōg tiyot xohix koxyōy putup, 'āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg hah. Topa te 'āha' nūn, pāyā 'āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg. Kaxīy.

Yeyox xip Topa pet xexka kopah

⁴⁵ Hāpxip 'ohnāg 'īhā Yeyox te Topa pet xexka ha' mō'nāhā', tu tikmū'ūn te' kopa' pip xop papuk,

nōm xop te hāpxop hāmenax Topa pet xexka kopa' papuk,⁴⁶ tu:

—Hōmā tik te Topa tappet hā' kax'āmi, hu: “Tikmū'ūn te Topa pet xexka hā' mōxakux nūy Topa pu hām'āktux,” kaxīy, pāyā 'āxop tep-tūynāg, ha yāyhā hāpxupxet pet. Kaxīy.

⁴⁷ 'Āmnīy xohix hā Yeyox te tikmū'ūn yūmmūgāhā' Topa pet kopah, ha Yoneo yōg 'āmānex xop, xix hāmyūmmūg xop, xix tikmū'ūn xexka xop te Yeyox putup nōg, tup-tex putup, ⁴⁸ 'ihā tikmū'ūn xohix kuxa mām ka'ok Yeyox yōg hām'āktux'ax kopah, yī' xexka xop te' xaptop, tu' gāy.

20

Topa te Yeyox tu' hōm yāy 'āxet'ax

¹ 'Āmnīy puxet 'ihā Yeyox xip Topa pet xexka kopah, tu tikmū'ūn yūmmūgāhā', xix hām'āktux max 'āktūx, ha Yoneo xexka xop nūn, xix 'āmānex xexka xop nūn, xix hāmyūmmūg xop nūn, xix tikmū'ūn xat'ax xop nūn, ² tu Yeyox yīkopit, hu:

—'U 'ūm te xa' hōm yāy 'āxet'ax, xa hāmyūmmūgā tikmū'ūn? Kaxīy.

³ Ha' nōy yānān tu' yīkopit, hu:

—'Āpu 'ā' hām'āktux: ⁴ 'U 'ūm te Yoām nū'kutnāhā', pup-tox pix tikmū'ūn? 'Ok Topa te nū'kutnāhā', pe tikmū'ūn te nū'kutnāhā'? 'Āyīy. Kaxīy.

⁵ Ha' xexka xop te yāy pu hām'āktux hā' nōy yānān, tu:

—Yūmū'ātep-putep mūn 'āktux'ax? Pe yūmū'āte Topa te' xat 'āktux, puxix tu hām'āktux, hu: “Putep-te xīy 'ākuxa yūm 'ohnāg 'ūp-tox pix'ax kopah?”

Kaxīy. ⁶ Pe yūmū'āte tikmū'ūn te' xat'ax 'āktux, puxix tikmū'ūn mīkaxxap pop, nūy nō' yūmūg kix. Yoām putup pax tu', yā' xohix te hāmpe' paxex, hu: "Yoām te Topa pupi hām'āktux." Kaxīy.

⁷ Hu' xexka xop te hāmyūmmūg, pa hām'āktux 'ūm putup'ah, hu:

—'Īntu', 'ap yūmmūg'ah. Kaxīy.

⁸ Ha Yeyox te:

—A 'āte xa hām'āktux putup'ah kamah, tu 'ū 'ūm te 'ā' xat 'āktux putup 'ohnāg. Kaxīy.

Kāmānat xop Kummuk

⁹ Tu hām'āktux hā tikmū'ūn yūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxomā'ax yūmmūgā', nūy yāy xok'ax 'āktux, 'īhā' xuxyāk-tok 'āktux, hu:

—Tikmū'ūn 'ūm te mīnta 'op xap xok punethok, tu yāy yōg hāpxa'ax hōm tikmū'ūn nōy pu', ha tik te pupi pagok, ha' nōy yōg hahām, ha ta hāpxexka nōy ha' mōg, tu mōktu mōxaha', tu hāmyāxatamuk xohix hā' nox xip, ¹⁰ ha hāmyāxatamuk xohix nōg, 'īhā hāpxa'ax xuxyā te mīnta 'op yōg tayūmak xak, hu yāy yōg hām tu kāmānat nū'kutnāhā', tu nū'kutnāhā', pūyīy mīnta 'op yōg tayūmak pop, ha' nūn tu nūktu xupep, pāyā tikmū'ūn xop te' kix kakixnāg, tu yā' hok mō'kutnāhā yāy pet hah.

¹¹ Ha nōm xuxyā te xe nū'kutnāhā', tu kāmānat nōy nū'kutnāhā' nūy tayūmak pop, ha' nūn tu nūktu xupep, pāyā tikmū'ūn xop te' kix kakixnāg kamah, tu' hupmāhā', tu yā' hok mō'kutnāhā yāy pet hah.

¹² Ha hāpxa'ax xuxyā te xe nū'kutnāhā, ha tikmū'ūn te' kix kamah, xix mō'kutnāhā'. ¹³ Yī' xuxyā te: "Āte putep mūn mīy'ax? Tikmū'ūn te kāmānat xop putup nōg, tu' yīpkox 'ohnāg. Nāy, 'āte 'ūgkutok

pit mō'kutnā'ax, nōm te māxap mō'kutnā'ax, pūyīy tikmū'ūn nōm tu' yīpkox pi'. 'Ūxexka pe'paxex tu'." Kaxīy. Tu nū'kutnāhā', ha' nūn, tu nūktu xupep 'ūtak yōg hahām tu'.

¹⁴ —Ha tikmū'ūn te hām pupi pagok, tu' kum-muk, tu hāpxa'ax xuxyāk-tok xe'e pēnāhā', tu yāy pu hām'āktux, hu: "Ōhōm 'ūxuxyāk-tok te māxap. 'Āpu, yūmūp-tex, pūyīy yūmū yōg yāyhā hāpxa'ax." Kaxīy.

¹⁵ —Tu hāpxa'ax tu hāptopa mōgāhā', tup-tex, ha' xok. Putep mūn pe'āpaxex, putep mūn mīy putup mīnta xuxyā te'? ¹⁶ 'Ūnūn putup tikmū'ūn kummuk hah, tu' kix'ax, pu tu xakix xe'ēgnāg, tu mīnta yōg hāpxa'ax hōm putup tikmū'ūn nōy pu'. Ta tu' kux. Kaxīy.

Ha tikmū'ūn te' xupak, tu:

—'Āmhok! Pūyā Topa tux hok pu' hōm hok!
Kaxīy.

¹⁷ Pa Yeyox te' pēnā ka'ok, tu:

—Hōmā tik te Topa pupi hām'āktux, tu tappet hā kax'āmi', hu: "Tikmū'ūn te mīptut xexka mīy'ax, tu mīm xexkap-tup nōg, pa Topa te' mīy mīptut māykup xix mīptut koxuk, yīy mīm xexka xe'ēgnāg." Kaxīy. ¹⁸ Tikmū'ūn te nōm mīm xexka tu' nāhā', tu yāy putex, pa mīm xexka te tikmū'ūn yīmū' nāhā', tu' koxyōy'ax tu mōktu' xok xe'e'. Kaxīy.

Gohet puknōg pu tayūmak hōm

¹⁹ Ha tik te hāmyūmmūg xop gāy, xix 'āmānex xexka xop gāy, tu Yeyox te' xuktux kummuk yūmmūg, tu' mūg putup nōmhā, nūy 'ūp-tex, pāyā tikmū'ūn yīpkutuk, ²⁰ yī' xexka xop te' hip, tu Yeyox pēnānā' pip, tu tik xop mō'pok, pu tu' pēnā max, yā' pa max, pāyā' kuxa kummuk, tu Yeyox yōg

hām'āktux 'āpak, nūy yāy xexka xop pu' xuktux, xaptop hā hām'āktux'ax, pūyī' xexka xop Yeyox kupex, nūy mūg, nūy gohet yōg xonat pupi' mūg, ²¹ ha' pēnā'ax xop te Yeyox ha' mōg, tu:

—Notot, xate tikmū'ūn yūmmūgā'ax, tu' yūmmūgā max, hak mū'āte' yūmmūg, ha xatep-tup tikmū'ūn xohix, tu hāpxe' 'āktux pax, hu tikmū'ūn xohix mōgāhā, hāmyok mīy hā nō mōgāhā'. ²² Āyīy. 'Ok Topa yōg xat'ax te' xat hok, 'ū puknōg yōg gohet pu tayūmak hōm hok, 'ok pe' xat 'ū tu' hōm? Kaxīy.

²³ Pa Yeyox te nōm tik xop yā mō'āmā'ax yūmmūg, tu nōm pēnā'ax yōg hāmpe'paxex yūmmūg, 'ap max'ah, yīy hām'āktux, hu:

²⁴ —'Ā' mūg tayūmak 'ānuk. Putep koxuk nūhū'? Kaxīy.

Ha:

—Gohet yōg tik te' xat'ax koxuk. Kaxīy.

²⁵ Yīy:

—Gohet pu' hōm gohet yōg hāpxop, xix Topa pu' hōm Topa yōg hāpxop. Kaxīy.

²⁶ Ha tik pēnā'ax xop te' yēy, tu' yīy 'ohnāg, Yeyox te hāmyūmmūg, yīy yīy 'ohnāg.

Yeyox te putpu hi'ax 'āktux

²⁷ Ha Xanoxeo yōg tik xop nūn, ha nōm xop te putpu tikmū'ūn hi 'ohnāg 'āktux, tu Yeyox yīkopolit, hu:

²⁸ —Notot, xate tikmū'ūn yūmmūgā'ax. Hōmā mōnāyxop hittap Mōyyex te' xat'ax kax'āmi', tu: "Tik te yāytaha", tu' xok, tuk-tok 'ohnāg, pūyā yāy taknōy 'ūxetut mūy, nūy yāy taknōy nōm xok pupik-tok put." 'Ūkux. Kaxīy. ²⁹ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Ũtaknōy xop xohix te 7 tihi' 'ãxa', ha 'õm te mäxap te yãytaha', tu' xok, pãyãk-tok xip 'ohnãg, ³⁰ ha' taknōy tek-nãy tu' yãytaha', tu' taknōy nõm xok xetut mûg, tu' xok kamah, tuk-tok xip 'ohnãg. ³¹ Ha' taknōy tek-nãy tu', tu' taknōy nõm xok yõg xetut mûg, tu' xok, tuk-tok 'ohnãg, tu mõktu taknōy xop xohix te 7 te 'ün mûg, tu' xok, tuk-tok 'ohnãg, ³² ha' taknōy xop xetut puxet xok, 'üka'ax hã' xok 'ãxa'. ³³ Hâptup mõ'nãp-tup, 'lhã Topa te putpu' hînnãp-tup tikmû'ün xakix xop. Tep te' xetut mûg'ax? Yã' taknōy xop xohix te 7 te 'ün puxet hã' yïpxox. Kaxïy.

³⁴ Ha Yeyox te:

—Hõnhã tikmû'ün te yãytaha', ³⁵ pa Topa te yãy yõg tikmû'ün xexkänãp-tup, pu tu hi 'ap kux'ah, hu yãytap-tup 'ohnãg, ³⁶ tu pexkox yõg nû 'pok xop putuk, yã Topa hãk-tok xop xe'e', 'ühi putpu hah, tu xakip-tup 'ohnãg, ³⁷ ha mõnãyxop hittap Mõyyex te putpu hi'ax 'ãktux, 'lhã Topa yã mõnãyxop yõg Topa 'ãktux, tu 'Amanãm yõg Topa 'ãktux, xix 'Iyak yõg Topa 'ãktux, xix Yako yõg Topa 'ãktux, ³⁸ yïy Topa te tikmû'ün hi'ax xop yõg Topa, 'ap xakix xop yõg Topa'ah, yã 'üxohix te Topa tu' hi xe'e". Kaxïy.

³⁹ Ha hãmyümmûg xop te:

—Xate hãm'ãktux max, xate yã hãmyümmûgã max. Kaxïy.

⁴⁰ Ha' yëy, hu xe' yïkopit 'ohnãg.

Topa yõg hãmyãykutnã'ax 'ãktux

⁴¹ Yïy Yeyox te' yãnãn tu' yïkopit, hu:

—Tep te xïy Topa tappet te: "Topa yõg hãmyãykutnã'ax te mõnãyxop hittap Namix hã' mõkputox?" ⁴² Namix mûn tek-tex'ax yõg tappet

tu kax'āmi, hu: “Topa xe'ēgnāg tek xuxyā pu hām'āktux, hu: “Ügyip xe'e ha 'āyūm,⁴³ tu mōktu 'āte tik xop te 'āha gāy nōa', ” kaxīy.⁴⁴ Yūmmūg. Namix te yāy xuxyā 'āktux, tu kama yāy mōkputox 'āktux. Tep tu Namix te' mōkputox'ax yā' xuxyā 'āktux? Kaxīy.

Yeyox te tik te hāmyūmmūg xop 'āktux

⁴⁵ Ha tikmū'ūn xip, 'īhā Yexox te yāy yōg xop pu hām'āktux, tu:

⁴⁶ —'Ōg pa mōxip! Hāmyūmmūg xop te top-ixxax tox mō'tat, tup-tup, pu tikmū'ūn 'āneo kōmēn kopah, ha' yūm'ax max xak, tu Yoneo xop yōg Topa pet kopa mīmpe max xak, nūy māhām, tu 'āmuk xexka ha' mōg pax, ha tikmū'ūn te: “Üxexka 'ōhōm.” Kaxīy. ⁴⁷ Ha Topa pu hām'āktux kumaknāg, pu tikmū'ūn pēnā', tu 'ūn hok mām xop tu' mōy tayūmak xexkah, tu mō'āmā hā Topa pu hām'āktux. Pa Topa te hāmyūmmūg, tup-tup nōg, hu' xūygāp-tup, Topa te mō'āmā'ax xop xūygāp-tup xexka. Kaxīy.

21

'Ūn hokyūm te Topa pu tayūmak hōm

¹ Ha Yeyox te Topa pet xexka kopa' xip, tu tikmū'ūn pēnāhā', ha 'ūp-texop xexka nūn, tu tayūmak punethok mō'tat Topa pet yōg mīpkox kopah, ² ha Yeyox te 'ūn pēnāhā kamah, 'ūn hok yūm ha' pēnāhā', ha tayūmak ka'ok 2 hōm. ³ Yīy:

—'Ãte xa hãpxe'e 'aktux: Nûhû 'ûn te tayûmak kutõgnãg hõm, pãyã' xexkah, 'ûxohix tu', ⁴ ha 'üp-texop xexka xop te tayûmak xexka hõm, pãyâk-tõgnãg, 'ûyãg tu', ha 'ûn 'ûhok te yãy yõg tayûmak xohix hõm. Kaxîy.

⁵ Ha tikmû'ûn te Topa pet xexka 'ãktux, tu mîkaxxap max hã' pet 'ãktux, hõmã tikmû'ûn hittap te' xap popmâhã, ha nõ' pet, ha Yeyox te:

⁶ —Hãmyâxatamuk mõ'nâp-tup, 'ihã' puknõg gãy xop te Topa pet koxyôy putup, ha' yõg mîkaxxap max xohix putyõn putup. Kaxîy.

Hãpkummugã'ax 'ãktux

⁷ Ha tikmû'ûn te' yïkopit, hu:

—Yãyã', hãm 'ûm hã' mîy'ax? 'Ok hãpxopmã'ax pênâp-tup, nûy tu hãm 'ûm hã' yûmmûg? Kaxîy.

⁸ Ha Yeyox te:

—'Og pa 'âti', ka tikmû'ûn kummuk xop putat kummuk hã 'ämõgã', yã mõ'ämã'ax hã 'ämõgã'ax, tu: "Ügmûn yã Topa yõg hãmyâykutnã'ax 'ãxet'ax Kunnix" kaxîy, xix: "Hõnhâk nûn," kaxîy. 'Og pa 'âti'! Nõm tikmû'ûn pe 'ämõg hok! ⁹ Ha xa hãm'âktux'ax, tu tikmû'ûn xop xohix yãykix'ax 'ãktux, pa 'ãkuxãnõg hok. Yã yãykix punethok putup, pãyã 'ap 'ämñy mõg putõynâg'ah. Kaxîy.

¹⁰ Tu xe:

—Hãpxexka yõg tikmû'ûn te yãy nõy yõg tikmû'ûn gãyã'ax, xix gohet te yãy nõy gãyã'ax.

¹¹ Ha hãmyâynuhuk xexka putup, xix hãmhõgnãg, ha tikmû'ûn te' xit'ax xak putup, pãyã hãmhõgnãg, xix hãmpakut xexka pip putup, ha tikmû'ûn te hãpxopmã'ax pênâp-tup, ha pexkox tu yîmû nâp-tup, ha tikmû'ûn xohix kuxãnõg putup.

¹² —Ha' gāy xop te 'āmūg putup hāmāxap, tu 'āxūygāp-tup, xix yāy tu nū'nā'ax pet ha 'āmōgāp-tup, nūy 'āyīkōpit, tu' xat'ax xop ha 'āmōgāp-tup, 'ūgmūn hāh, ¹³ yīy 'āxop te hām'āpak max 'āktux'ax, ¹⁴ hu xutigāhok, 'ākuxānōg hok, nūy: "Putep mūn 'āktux'ax 'āte'?" Kaxīy. 'Āmhok. ¹⁵ Hāpxip 'ohnāg 'īhā 'āte 'āyūmmūgāp-tup, ha hām'āktux max'ax, pu tu 'ākupex xop yēy. ¹⁶ Ha yāy 'atak te 'āmūg putup, xix 'ātaknōy xop, xix 'āxape xop, tu 'āmūg putup, tu kanet ha mōgāp-tup, pūyīy 'āp-tex, tu 'āxop yāg putex putup, ¹⁷ ha tikmū'ūn xohix te 'āp-tup nōg, 'āxop yā yōgnū tikmū'ūn hah, ¹⁸ pa Topa te 'āpēnā max, tu 'āpēnānā' xip, yīy 'āxe te 'āp-tox tu 'ap nāp-tup'ah, nūy tu yāyxaxok hok, ¹⁹ yīy Topa yōy putat xak hok, nūy 'āhi xe'ēgnāg. Kaxīy.

Gāy xop te Yenoyanēn koxyōy putup

²⁰ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Āxop te kōmēn Yenoyanēn pēnāp-tup, ha' puknōg yōg xonat xop te kōmēn Yenoyanēn xakot putup, nūy kōmēn koxyōy, tu' koxyōy putup, hōnhā xate' yūmmūg. ²¹ Pūyā hāpxexka Yonex kopa' pip tikmū'ūn nū'mān, tu yīktix tu' mōg nū'paha', pūyā kōmēn kopa' pip tikmū'ūn yāy papuk, pūyā kōmēn tu hāptopa' pip tikmū'ūn kōmēn tu mō'xakux hok. ²² Ha Topa gāy Yoneo yōg tikmū'ūn mūtik, tu' xūygāp-tup. Hōmā tik te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu' kax'āmi', yā Topa yōg hām'āktux hittap hā' pēnāp-tup nōmhā. ²³ Pa 'ūn tek-tok xuk yāy kopah, tu' xūy xexkap-tup, xix 'ūn tek-tok pu yāy xo'opmāhā', tu' xūy xexkap-tup. Nū tikmū'ūn xohix potap-tup, ha hāpxexka xohix yōg tikmū'ūn xūy putup, yā Topa te' xūygāp-tup xexka, ²⁴ ha' kix'ax

mīkax xexka hā, yī' yāg'ax tikmū'ūn 'ūyāg, tu' yāg nōy mūg putup, tu hāpxexka puknōg ha' mōgāptup. Hāmpuknōg xop te kōmēn Yenoyanēn tonnok putup, nōm xop te Topa yūmmūg 'ohnāg, tu mōktu Topa te puknōg xop pu hām'āktux, hu: "Puxi." Kaxīy.

²⁵ Tu xe hām'āktux, hu:

—Tikmū'ūn te hāpxopmā'ax ka'ok pēnāp-tup, māyōn tu hāpxopmā'ax pēnāp-tup, xix māyōn hex tu', xix māyōnnāg tu', ha hāpxexka yōg tikmū'ūn xohix kuxa teknōg, tu kōnāg xexka yo'ok xexka 'āpak'ax, hu' kuxānōg. ²⁶ Tik xop kuxa teknōg putup, 'ūkuxānōg tu', ha hāpxop te hāmnōgnōy tu' pip xop te yāy nuhuk putup, ²⁷ hak mūn yā Tikmū'ūn Kutok, tuk nūn putup put pu', 'īhā tikmū'ūn tek pēnāhā', hāmgōy xexka kopak nūn putup, 'ūgka'ok xe'ēgnāg tu', tuk xexka xe'ēgnāg nūn putup. ²⁸ 'Āxop te nōm hāpxopmā'ax ka'ok pēnā', 'āpu pexkox yokomak pēnā'. Yā 'āxuxyā' nūn, pu 'āmōy, nūy 'āxūy kuxyā'. Ta tu' kux. Kaxīy.

Tute piget kup 'āktux

²⁹ Yeyox te hām'āktux nōy hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', hu:

—Mīm kup piget pēnā', xix mīm kup xohix pēnā', ³⁰ 'ūmīxux xutep, 'ūxokax puk tup, 'īhā xate' yūmmūg, yā hām pukpex xutep. ³¹ Kaxīy 'āxop te hāpxopmā'ax ka'ok pēnāhā', 'īhā hāmyūmmūg, tu Topa nūn yūmmūg, ha' nūn, pu yāy yōg tikmū'ūn xat, yā' hāmhūmnāg.

³² —'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Hōnhā' pip tikmū'ūn yāg te hāpxopmā'ax xohix pēnāp-tup. ³³ Pax pu yōgnū hām'āktux'ax nōg, puxix pexkox xix hahām

nōg hāmāxap, hām'āktux'ax ka'ok xe'ēgnāg hah. Kaxīy.

Pu tikmū'ūn yā' pēnānā' pip

³⁴ Tu hām'āktux kux, tu:

—'Ōg pa mōxip! Yāy pupi' pēnā max, pu yāy yōg hāpxop xak'ax 'āhīy hok, pu 'āmuk xexka xix ken-muk xo'op xexka 'āhīy hok, ka 'āxop hāmyūmmūg 'ohnāg, 'īhā Topa yōg hāptup xe'e mō'nāhā'. ³⁵ Yā mō'nāp-tup hāpxexka xohix tu', xix tikmū'ūn xop xohix tu', ha pāmāg te xokxop mūg, 'ūxaptop ha' mūg, kaxīy Topa yōg 'āmnīy mō'nāp-tup, 'īhā tikmū'ūn pa pip 'ohnāg. ³⁶ 'Ōg pa mōxip, xix yāy pupi' pēnā max. Topa pu hām'āktux, pūyīy 'āka'ogā', pu hāpxopmā kummuk tu hāpxupmā', nūy 'ūgmūn keppa' pi', 'ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok hah. Ta tu' kux. Kaxīy.

³⁷ 'Āmnīy xohix hā Yeyox te Topa pet xexka kopa hāmyūmmūgāhā', tu 'āmāxak xohix 'īhā' mōg, tu yīktix 'Onimet yīmū' mōg, nūy yīmū' pi', ³⁸ ha māyōn kūynāg xut xohix, 'īhā' putpu' nūn, tu Topa pet xexka ha' nūn, nūy hāmyūmmūgā', ha tikmū'ūn xohix xexka nūn, māyōn xupep 'īhā' nūn, nūy Yeyox te hām'āktux 'āpax.

22

Yoneo xexka xop te Yeyox putex putup

¹ Ha Yoneo yōg tikmū'ūn te 'āmuk xexka mīy putup, 'ūxuxet'ax pām tokatok hok, ha' xuxet'ax nōy te Nōa'yēn, ² ha 'āmānex xexka xop xix hāmyūmmūg xop te Yeyox putex putup, tu' xaptop hāp-tex putup, tikmū'ūn yīpkutuk tu'. Yā tikmū'ūn te Yeyox putup pax.

Yot pa mūn max, pāyā' kuxa kummuk

³ Ha Hāmgāyāgnāg te Yot kuxa kummugāhā, ha Yeyox yōg tik xop mūtik hāpkumep. ⁴ Pāyā' mōg, tu 'āmānex xexka xop mūtik hām'āktux, ha yāy yānān, ha Yot te:

—'Āte 'āxop mō'nīynām'ax, xayīy Yeyox mūy. Kaxīy.

⁵ Ha' hittup, tu tu' hōm'ax tayūmak, ⁶ ha Yot te tayūmak putup, hu hāmpe'paxex punethok, nūy xexka xop mō'nīynām, pu' xaptop hah Yeyox mūy, pūyīy tikmū'ūn yūmmūg hok.

'Āmuk xexka Nōa'yēn mīy

⁷ Ha 'āmnīy punethok nōg, 'īhā Yoneo xop te 'āmuk xexka Nōa'yēn mīy, tu pām tokatok hok māhā', tu kahnēn kutox putex, tu mō'hap, pu tikmū'ūn xohix' mā', ⁸ ha Yeyox te Pet xix Yoām mō'pok, tu:

—Mōg, nūy yūmū'ā 'āmuk xexka mīy, nūy yūmūg mā'. Kaxīy.

⁹ Ha:

—Pi'yā' mīy'ax? Kaxīy.

¹⁰ Ha:

—'Ūg'āpax. Kōmēn xexka tu mōnāy, tu tikmū'ūn 'ūm pēnāp-tup, ha nax tox hā kōnāg tat, tu 'āha' nūn putup. 'Ūpe mōg, tu mōktu mōxaha mīptut tu', tu' mōxakux, ¹¹ tu mīptut xuxyā pu hām'āktux, hu: "Ūgmūg xuxyā tek mūg xat, pu 'āyīkopit, hu: Pi'a' xip mīptut 'ūm kox, pu 'āte 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa'yēn mīy yāy yōg tik xop mūtik?" Kaxīy. ¹² Ha xa' mūg putup hāpkox xexkah, yā mīmpe yūm'ax punethok, xix mīmpe xit'ax punethok mām, ha

mǐptut mōkānīn yīmū' yūm. 'Õnte 'āmuk xexka mīy, 'ūxuxet'ax Nōā'yēn. Kaxīy.

¹³ Ha Yeyox te' xat kux, 'Ihā Pet mōg, xix Yoām, tu' xat'ax xohi' mīy, yā Yeyox yōg hām'āktux'ax hā hāpxopmāhā', tu 'āmuk xexka mīy nōm mǐptut kopah.

Yūmūg xuxyā yōg xit'ax

¹⁴ Tu' mīy kux, ha Yeyox yūm, tu mīmpe xit'ax yīmū' yūm, ha yāy yōg mō'pok xop te nū mūtik mām, ¹⁵ ha:

—'Āte' xak, 'ūxit 'āxop mūtik, nūy 'āxop mūtik 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōā'yēn mīy hāmāxap, tuk-nāy tuk xūy putup, ¹⁶ tu xa hām'āktux, hu: 'Ak 'ūm xit 'āmuk xexka 'ūxeheh nūnte, pāyā tikmū'ūn te Nōā'yēn xe'e yūmmūg, kopxik xit putup, 'Ihā Topa yōg tikmū'ūn xohix yīpkox pip. Kaxīy.

¹⁷ Tu kānēy paha', tu Topa pu:

—'Āmax! Kaxīy.

Tu xe:

—'Ūpa kānēy, xayīy 'āxop xohi xo'op. ¹⁸ 'Āte xa hām'āktux: 'A 'āte mīnta hep xupyāg xe xo'op putup'ah, pa Topa yōg tikmū'ūn xohix yīpkox pip, kopxi' xo'op putup 'ūxeheh. Kaxīy.

¹⁹ Tu pām paha', tu' koxip, tu Topa pu: 'Āmax! Kaxīy. Tu yāy yōg tik xop pu' popmāhā', tu:

—Nūhū 'ūgyīn, yāk xok 'āxop pupi', 'ūkoxip, nūy tak xaxok hok. Kaxīy.

²⁰ Ha' xit kux, 'Ihā Yeyox te:

—Nū kānēy pa kamah, yā' hep te' kopa' xup. Topa te pa'ax tup mīy tikmū'ūn mūtik, hak hep 'āta nū'nāhā 'āxop pu', pu pa'ax tup mīy. ²¹ Pa tik

mõ'ãmã'ax te yõmõk mõtik xit, tu gãyxop mõgãptup 'Üghah. ²² 'Ügmõn yã Tikmõ'ün Kutox, tuk xok putup, pa Topa gãynãm, tu tik mõ'ãmã'ax hã' gãy. Kaxõy.

²³ Yeyox yõg tik xop te yãy yõkopit, hu:
—Pi'yã' nõõ te' kummugã'? Kaxõy.

Pi'yã' tik te' xohix xat'ax

²⁴ Tu kamah hãm'ãktux hã' nõõ yãnãn, nõõ tik 'õm 'Üxohix xat'ax yõmmõg, ²⁵ yõy Yeyox te:

—Hãmpuknõg xop yõg tik te' xat, ha' yõg tikmõ'ün yõpkox pip, tu' yõg gohenanok 'ãxet'ax mõy, hu: Tik te tikmõ'ün hã' xape'. Kaxõy. ²⁶ Pa 'ãxop kopa 'änõy xat hok. Püyã' xat'ax hãpxopmã 'ünõy xop pu', 'ätaknõy tu' ka'ax putuk, yã yãyhã'ax kutõgnãg, nõõ tikmõ'ün xohix pu yõpkox pi'. ²⁷ Pi'yã mõõn xexka? 'Ok tik te mõmpe tu' yõm, nõõ tu xit, pe tik te hãpxop tat nõõ nõõ xõnnã'? Nõõ te' yõm yã' xexkah, pãyã 'ãxop xohix pu 'äte hãpxopmãhã'.

²⁸ 'Ãxop tek mõtik hãpkumep, tuk mõtik hãpxopmãhã' xix 'äxõy. ²⁹ Yõg 'ätaak te 'ã yãy 'ãxet'ax hõm 'ü tikmõ'ün xat, yã kaxõy 'äte yãy 'ãxet'ax xa' hõm, xa tikmõ'ün xat, ³⁰ nõõ 'Ügmõtik 'äxit xi' xo'op, yõgnõ hãpxexka tu' 'äxit'ax, xa' yõm'ax max yõmõ' yõm, nõõ 'Iyaet yõg tikmõ'ün yõg hãpxopmã'ax xohix kopit.

Yeyox te Pet pu hãm'ãktux

³¹ Tu xe:

—Xõmãm, 'Üg'ãpax max. Hãmgãyãgnãg te 'ãp-tup, nõõ 'ãnuhuk. Tikmõ'ün te xuxnãg nuhuk, põnõn hã nuhut, hã kaxõy Hãmgãyãgnãg te 'ãxut putup, ³² pa 'äte Topa pu hãm'ãktux, ta tu 'ã xak, pu 'ãka'ogã',

nūy 'ākuxa yūmmā ka'ok. 'Ũg ha 'ānūn'ax putpu', 'āpu 'ānōy xop ka'ogā'. Kaxīy.

³³ Ha Xīmām Pet te:

—'Āte 'āmūtik 'ūgmōg, tu kanet hak mōg'ax 'āmūtik nōmhā, nūy xok 'āmūtik. Kaxīy.

³⁴ Yīy:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux, Pet: Xate tikmū'ūn yīpkutuk, huk nīm putup, tu hām'āktux putup, tu: "Yeyox 'ātep yūmmūg'ah." Kaxīy. Tu xe' xuktux putup, tu xe' xuktux putup. Xate koit kux, 'īhā xokakkak te xatap-xehnāg putup. Kaxīy.

Yeyox te yāy yōg tik xop yūmmūgāhā'

³⁵ Tu yāy yōg xop pu hām'āktux hu:

—Hōmā 'āte mō'āpok, 'ūhok mō'āpok, 'ap pata xax 'āptat'ah, xix tayūmak 'ap tat'ah, xix xagok 'āxop tep tat'ah. 'Ok putup te 'āp-tex 'īhā 'āmōg? Kaxīy.

Ha:

—'Āmhok, yā puxi'. Kaxīy.

³⁶ Ha:

—Pa hōnhā 'ōg tayūmak tat, xix xagok mō'tat. 'Ōg kayak hāmēnax, nūy tayūmak pa', nūy mīkax xexka 'ūm pa', tu' mō'tat. ³⁷ Hōmā tik hittap xop te Topa pupi hām'āktux, tu' yōg hām'āktux yā tappet tu kax'āmi', hu: "Tik te' kummuk xop mūtik mōg." Kaxīy. Huk mūn 'āktux, ha Topa yōg hām'āktux hittap hā tikmū'ūn kummuk te hāpxopmāp-tup nōmhā, 'ūlxok hāh hāpxopmāp-tup. Kaxīy.

³⁸ Ha' yōg tik xop te:

—Hēnā', mīkax xexka 2 tihi'. Kaxīy.

Ha: —Puxi'. Kaxīy.

Yeyox te yīktix 'Onimet tu' xip

³⁹ Tu' mõg, tu 'ãmnïy hã yïktix 'Onimet ha' mõg, tu 'ãmãxak xohix 'ihã' mõg, ha' yõg tik xop te' mütik mõg, ⁴⁰ tu yïktix yïmû' mõxaha', ha Yeyox te:

—Topa tu' xax, pu 'ãka'ogã', xa hãpkummuk mÿ hok. Kaxïy

⁴¹ Tup-xehnãg ha' mõg kutõgnãg, tu' kopaxux hã' xip, tu Topa mütik hãm'äktux, hu:

⁴² —'Ätak, 'äte xa tu' xak 'üyïk xüy hok. Ka 'äte yãy yõg putup'ax mÿ, 'üyä 'õg putup'ax mÿ hãmãxap. Kaxïy.

⁴³ Ha pexkox yõg nû'kutnã'ax xutep, tu Yeyox ka'ogâhã', ⁴⁴ ha' xüy xexka, hu hãmpukpex hep te' xax tu' nãhã', yã' hep punethok, 'ühep 'äta putuk, tu hãm tu nû' nãhã'.

⁴⁵ Ha Topa pu hãm'äktux nãm, tu' kux, tuknñhã' xip, tu yãy yõg tik xop xak, tu' pipihi', ha mõ'yõn ka'ok, 'ükuxa teknõg tu mõ'yõn, ⁴⁶ ha:

—Te xîy hu mõ'õn? 'Äyok, 'äknñhã 'ati', nûy Topa tu' xax, püyïy 'ãka'ogã', xa hãpkummuk mÿ hok. Kaxïy.

Xonat xop te Yeyox mûg, tu' kîy

⁴⁷ Yeyox te hãm'äktux, 'ihã tik xop nûn, ha Yot te' nûnnñhã', 'ãmnïy xohix hã tu Yeyox mütik mõg, hu yãy kep ha' mûg, nûy tu 'aneo. ⁴⁸ Pa Yeyox te:

—Xatep-tep mûn mÿ putup, Yot? 'Ügmûn yã Tikmû'ün Kutok. 'Ok xatek mûg yãy kep hah, mõ'ãmã'ax hak mûg, nûy gãy xõp tuk mûg? Kaxïy.

⁴⁹ Ha tik xop te' pënñhã', nõm tik te Yeyox mütik hãpkumep, tu' pënñhã', tu hãmyümmûg, hu:

—Yãyã, 'ok xatek putup 'ükix mïkax xexka hã? Kaxïy.

⁵⁰ Hu tik te mīkax xexka paha', tu 'āmānex xat'ax yōg kāmānat yīpkox xak, tu' yīpkox xaxit, 'ūyīpxe'e hā nōm xip, ⁵¹ ha:

—Hup! Kaxīy.

Tu' yīpkox 'āpit, tu' tapmāhā', ⁵² tu 'āmānex xop pu hām'āktux, xix Topa pet yōg kapitām pu' xuktux, xi' xexka xop pu hām'āktux, hu:

—'Ok 'ānūn, nūy tik te hāpxop hā' xupxet'ax mūy? Tep tu 'āxop te mīkax xexka tat, xix mīhīm? ⁵³ 'Āmnīy xohix hā 'āte tikmū'ūn yūmmūgāhā', Topa pet xexka kopa hāmyūmmūgāhā', ha 'āxop tek mūg 'ohnāg. 'Āka'ok nōmhā, xix Hāmgāyāgnāg ka'ok nōmhā, nōm te hāpkoxtap kopa' xip. Kaxīy.

Pet te Yeyox yūmmūg hok 'āktux

⁵⁴ Ha' mūg, tu' mōgāhā 'āmānex xat'ax pet hah, ha Pet te hāptox tu' pe' mōg, ⁵⁵ ha 'āmānex yōg kāmānat xop te kuxap xexka mīy hāptopa', tu kuh xexka yīmmap ha' mām, ha Pet te kāmānat xop mūtik mām, ⁵⁶ ha kāmānat hex te Pet pēnāhā', kuxap yōg kuyānām hā' pēnāhā', tu:

—Nū kāy te Yeyox mūtik hāpkumep! Kaxīy.

⁵⁷ Pa Pet te:

—'Āmhok! 'Āte nō'ōm 'ap yūmmūg'ah! Kaxīy.

⁵⁸ Hāpxip kutōgnāg 'ihā tik te' pēnāhā', tu:

—Xate Yeyox yōg tik xop mūtik ti kamah. Kaxīy.

Pa Pet te:

—'Ak mūn'ah. Kaxīy.

⁵⁹ Hāpxip kutōgnāg 'ihā yā 'ūnōy te:

—Hamūn, tute Yeyox mūtik hāpkumep! 'Ūyī'ax yā hāpxexka Ganinet yōg kamah! Kaxīy.

⁶⁰ Pa Pet te xe hām'āktux, hu:

—Pute 'ūm? Xate putep mūn xuktux? 'A 'āte' yūmmūg'ah! Kaxīy.

Ha hāpxip 'ohnāg 'ihā xokakkak tak xataha', ⁶¹ ha Yeyox te ha' yokānām, tu Pet pēnā ka'ok, ha Pet te Yeyox yōg hām'āktux pe'paxex. Yā hōmā Yeyox te hām'āktux, hu: "Xate koit tikoyuk putup, tuk mūn yūmmūg hok 'āktux, 'ihā xokakkak tak xatap-xehnāg." Kaxīy. ⁶² Ha Pet te yāyhāhup xexkah, tu hāptopa' mōg, tu' pota punethok.

Xonat xop te Yeyox kix

⁶³ Ha tik xop te Yeyox mūg, tuk-tex'ex kummuk, tu' kix, ⁶⁴ tu topixxax hā Yeyox pa mō'nīy, tu' yīkopit, hu:

—'Āpu, 'ūgmū'ā Topa pupi hām'āktux. 'Ū 'ūm nōm te 'ākix? Kaxīy.

⁶⁵ Tu hām'āktux hā Yeyox kuxa xūygāhā', 'āmnīy tox hā' xūygāhā'.

Yoneo xexka xop te Yeyox yīkopit

⁶⁶ Ha māyōn xu pep, 'ihā' Yoneo xexka xop te yāy tu nū' nāhā ta tu 'āmānex xexka xop mūtik, xix hāmyūmmūg xop mūtik yāy tu nū' nāhā', ha Yeyox mōgāhā', 'āmānex xat'ax pet ha' mōgāhā', puyī' yīkopit. ⁶⁷ Tu:

—'Ok 'āmūn yā Kunnix? 'Ok Topa te xa yāykutnāhā'? 'Āpu, 'ūgmū'ā' xuktux. Kaxīy.

Pa Yeyox te:

—'Ākuxa mām 'ohnāg yōgnū hām'āktux tu'. ⁶⁸ 'Āte 'āyīkopit, puxix 'āxop 'ap hām 'ūm 'āktux putup'ah, ⁶⁹ pak mūn yā Tikmū'ūn Kutok, yā hōnhāk yūm'ax Topa yīpxe'e hah, Topa ka'ok xe'ēgnāg yīpxe'e hak yūm'ax. Kaxīy.

70 Ha' xexka xop te:

—'Ok 'ãmũn yã Topak-tok xe'ëgnäg? Kaxïy.

Ha:

—Xate' xuktux. Kaxïy.

71 Ha' xexka xop te:

—Puxi'! Kãy yãy yãy'ax hã 'ügmü'äte' xupak!
Kaxïy.

23

Pinat te Yeyox yïkopolit

1 Ha' xexka xop xohix 'üknïha' tihi', tu Yeyox mõgähä gohenanok ha', 'üxuxet'ax Pinat, **2** ha' kupex nãm, hu:

—Kãy te tikmü'ün yümmügä kummuk, tu' xat hok pu tayümak hõm hok gohet pu', tu yãy mûn yã tik te tikmü'ün xat'ax 'äktux, tu Topa te' yãykutnä 'äktux. Kaxïy.

3 Ha Pinat te Yeyox yïkopolit, hu:

—'Ok xate Yoneo yõg tikmü'ün xat xe'ëgnäg?
Kaxïy.

Ha:

—'Ä xate' xuktux. Kaxïy.

4 Yãy Pinat te 'ãmãnex xop pu hãm'äktux, xix tikmü'ün pu hãm'äktux, hu:

—Yeyox te hãpkummugä 'ohnäg. Yã' max. Kaxïy.

5 Pãyã' xexka xop te:

—Yã' kummuk ta pax! Tute tikmü'ün gãyãhã', tu hãmyümmügä'ax hã' gãyãhã hãpxexka xohix tu', yã Yonex tu', xix Ganinet tu', xix nûnte kamah. Kaxïy.

6 Ha Pinat te' xupak, tu' yïkopolit, hu:

—'Ok kãy mûn yã Ganinet yõg? Kaxïy.

7 Ha' kupex'ax xop te:

—Hamûn. Kaxïy.

Yīy Pinat te' xat, pu 'Enot ha' mōgā', ha 'Enot te Yoneo yōg tikmū'ūn xohix xat, tu kōmēn Yenoy-anēn tu' xip. ⁸ Ha xonat xop te' mōgāhā', tu mōktu mōxaha 'Enot pet hah, ha' pēnāhā', hu' kuxa hittup, tu 'āmnīy xohix hā' pēnāp-tup, pāyā pēnā 'ohnāg, yā hōnhā pēnā'ax, ha tikmū'ūn te Yeyox 'āktux 'Enot pu', ha 'Enot xak, puyīy Yeyox hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, ⁹ hu' yīkopit, tu xe yā' yīkopit, pāyā Yeyox te' yēy. ¹⁰ Ha 'āmānex xexka xop xix hāmyūmmūg xop tihi', tu Yeyox kupex nām. ¹¹ Ha 'Enot tup-tup nōg, xix yōg xonat xop, tu' kute'ex kummuk, tu' xexka xop yōg topixxax mūn mō'tat nūy Yeyox kummukgā', tu put pu' mōgāhā Pinat hah. ¹² Hōmā 'Enot gāy Pinat hā', xix Pinat gāy 'Enot hā', pa hōnhā yāy tu' gāy xit, tu yāyhā' xape.

Pinat te' xat pu Yeyox putex

¹³ Ha Pinat te 'āmānex xop xānāhā', xi' xexka xop xānāhā', hay yāy tu nū'nāhā', ¹⁴ ha:

—'Āxop te nūktu tik nūnnāhā', tu' kupex, tu tikmū'ūn gāyā 'āktux, pa 'āte' yīkopit, ha yā' max, 'ap hāpkummuk 'ūm mīy'ah, ¹⁵ ha 'Enot te yīkopit kamah, tu' put pu nū'kutnāhā'. Hāpkummuk 'ūm mīy 'ohnāg, puyīy tu xok, ¹⁶ Yīy 'āte' xat putup pu' kix xikot hā, nūy xut pu mōg. Kaxīy.

¹⁷ Hāmyāxatamuk xohix īhā Pinat te tik kummuk xut, 'āmuk xexka Nōa'yēn īhā' xut, tu kanet kopa' xip tik xut, pu mōg, ha Yoneo yōg tikmū'ūn te yāykutnā tik puxet, pu mōg, ha Pinat te Yeyox xut putup pu mōg, ¹⁸ pa Yoneo yōg tikmū'ūn xohix yīy ka'ok, hu:

—'Ūmōgā Yeyox, nū' putex. 'Ūgmū'ātep-tup nōg, pa Mahamax xut pu mōg. Kaxīy.

¹⁹ Ha Mahamax te' nōy putex, tu kanet kopa' xip, tu tikmū'ūn gāyāhā', pu tu' kix gohet yōg xonat xop.

²⁰ Pa Pinat te:

—Nāy. Hāmpe'āpaxex max, 'ūyā xa' xut tik max, tu Yeyox xa' xut'ax. Kaxīy.

²¹ Pa tikmū'ūn tep-tup nōg, tu' yīy ka'ok, tu:

—'Ūp-tex, 'Ūp-tex, mīpkupnix hāp-tex! Kaxīy.

²² Ha Pinat te xe hām'āktux tikmū'ūn pu', hu:

—Putep mūn mīy Yeyox te', xap-tex? Yā' max, hāpkummuk mīy 'ohnāg tute', yīy 'āte' xut'ax pu mōg. Kaxīy.

²³ Ha xe tikmū'ūn yīy ka'ok, tu Yeyox putup nōg 'āktux, ²⁴ yīy Pinat te' xat, pu Yeyox putex, xix Mahamax xut pu mōg, ²⁵ ha' xut tik kummuk Mahamax, pu tikmū'ūn gāy Yeyox mōgā'.

Mīpkupnix tu Yeyox putex

²⁶ Ha' mōgāhā', 'lhā xonat xop te Xinēn yōg tik Ximām xat, pu mīpkupnix tax, tu Yeyox pe' mōg, tu' taha'. ²⁷ Ha tikmū'ūn xohix xexka te' pe' mōg, xix kōmēn yōg 'ūn xop, tu' potahā' mōg, ²⁸ ha' Yeyox te' hā yokānām, tu:

—'Ūgmūn hā 'āposta hok, pāyā yāymūn hā 'āpotaha', xix 'āk-tok hā potaha'. ²⁹ 'Āmnīy mō'nāptup, 'lhā tikmū'ūn te hām'āktux, hu: "Ūhūn kuxa hittup, nōm tek-tok 'ohnāg, ha kama' kuxa hittup nōm 'ūn tek-tok yāy xo'opmā hok." Kaxīy. ³⁰ Ha tikmū'ūn kuxa teknōg'ax, tu: "Pūyā yīktix 'Ūgmūk tu' nāy, nūy mōknīy." Kaxīy. ³¹ Yā hōnhā mīm yīxux, ha' puk putup. Putep mūn mīy'ax mīm nak hā? Yā' puk putūmnāg. Kaxīy hōnhā tik max xok. Putep mūn mīy'ax tik kummuk hā? Kaxīy.

³² Ha xonat xop te tik kummuk 2 mōgāhā', nūy tu' kix Yeyox mūtik, ³³ ha' mōg tu mōktu yīktix hāmhūmnāg tu' mōxaha, ha yīktix 'āxet'ax Gok, 'ūkuxoh tox putuk tu', ha xonat xop te Yeyox yīm xuhamīy, xix pata xuhamīy, pu mīpkupnix tu' xup, ha Yeyox te yāy kote' xip: yā tik puxet te 'ūyīpxe'e hā' xup, xix tik nōy te 'ūyīpxax hā' xup.

³⁴ Ha Yeyox te:

—'Ātak, 'ūyōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu ta tu' kux, hāmyūmmūg 'ohnāg hah. Kaxīy.

Ha xonat xop te Yeyox xax koxip, pāyā' max, 'ūkoxyōy putup'ah, hu mō'xap yōn, nūy tik yāykutnā', pu pa'. ³⁵ Ha tikmū'ūn xohix mō'xip, tu' pēnāhā', ha' xexka xop kute'ex kummuk, tu:

—Tute tikmū'ūn hīnnāhā putpu'. Pūyā yāy xit hōnhā', nūy mōg, puyīy tu' xok hok! Pax pu yā Kunnix, nōm Topa te yāykutnāhā', puxix yāy xit hōnhā nūy mōg! Kaxīy.

³⁶ Ha xonat xop kama xox yīxix kummuk, tuk-tex'ex kummuk, tu' xupyāg kummuk xo'opmāptup, ³⁷ tu:

—'Ok xate Yoneo tikmū'ūn xat xe'e'? 'Āpu, mīpkupnix tu yāy xit. Kaxīy.

³⁸ Ha tappet tu kax'āmi', tup-tox yīmū' hīy, mīpkup nix tu' hīy, tu kax'āmi', hu: "Nūhū tik te Yoneo yōg tikmū'ūn xohix xat." Kaxīy.

³⁹ Ha tik nōy te mīpkupnix tu' xup, tuk-te'ex kummuk kamah, tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—'Ok 'āmūn yā Kunnix? 'Ok Topa te xa yāykutnahā'? 'Āpu yāy xit, xikmūg mōy kamah. Kaxīy.

⁴⁰ Pa tik nōy te' mānōg, hu:

—'Ok xate Topa yīpkutuk hok? Hōnhā 'āxok, xate hāpkummugāhā' tu xok. ⁴¹ 'Ügmū'āte hāpkummuk mīy punethok, yīk mūg kix, pa nū tik te hāmyok mīy, tu hāpkummugā 'ohnāg. Kaxīy.

⁴² Tu Yeyox tu' xak, hu:

—Yeyox, 'ülkxaxok hok, 'lhā xate yāy yōg tikmū'ūn xohix xat. Kaxīy.

⁴³ Ha:

—Āte xa hāpxe'e 'āktux: Hōnhā xatek mūn mūtik 'āxip putup pexkox kopah. Kaxīy.

Yeyox xok

⁴⁴ Ha māyōn te pexkox kote' yūm, 'lhā hāpkoxtap te hāpxexka xohix tu' xip, tu 'ot 3 hā' xip māyōn he',

⁴⁵ 'lhā māyōn kuyānām xok, ha Topa pet xexka yōg topixxax yāy koxip, nōm te hāmyīkox mō'yīnnīn.

⁴⁶ Ha Yeyox yīy ka'ok, tu:

—'Ātak, 'āte xa' hōm yāy koxuk!. Kaxīy.

Tu hām'āktux kux, tu' xok xe'e'. ⁴⁷ Ha xonat xop yōg kapitām te Topa max 'āktux, tu:

—Yamūn! Nū tik te hāpkummugā 'ohnāg! Kaxīy.

⁴⁸ Ha tikmū'ūn xohix xexka nūn, tu yāy tu nū'nāhā', tu' pēnāhā', tu' kuxānōg, tu yāy kep to'ok, tu' yēy, 'ülkuxa teknōg tu'. ⁴⁹ Ha tikmū'ūn te Yeyox hā' xape pip, xix 'ūn pip, nōm xop te' pe' mōg, tu Ganninet tu' pip kōnāmāha', tu Yeyox mūtik hāpkumep tap, tu hāpxopmā'ax xohix pēnāhā nōmhā'.

Yoye te Yeyox nō hāpkot

⁵⁰ Ha tik max xip, 'ülkuxet'ax Yoye, tu hāpxexka Yoneo tu' nāhā', tu kōmēn 'Animātex yōg tihik, tu Yoneo xexka xop mūtik mōg, yā' max, tu hāmyok mīy, ⁵¹ tu' xexka xop yōg hāpxopmā'ax putup nōg,

tu' kuxa yũm ka'ok Yeyox kopah, tu' xak, pu Topa pu' yïpkox pi', ⁵² tu' mõg Pinat hah, tu ta tu' xak, pu Yeyox xokxax tu' hõm, puyïy nõ hãpkot, ha' hõm. ⁵³ Ha mïpkupnix tu' xup Yeyox, ha Yoye te' xokxax xut, tu topixxax max hã' kïy, tu mïkax xap kox kopa nõ hãpkot, ha' hok xip, mïkax xap 'ûkox, 'ûxokxax nôy te' kopa' xip 'ohnâg. ⁵⁴ Yã xexta pet, 'ihã Yoneo yõg tikmû'ün te nit xap yõg hãpxop mîy, yã 'ämäxak, 'ihã nit xap mõ'nâhã'.

⁵⁵ 'Uhûn xop te Gанинет tu' pip tap, tu Yeyox pe' nûn pax, tu xukpot pëñâhã', ha Yoye te Yeyox xokxax xex mïkax xap kox kopa ha' pëñâhã', ⁵⁶ tu putpu' mõg, tu hãpxop hax max'ax mîy, nûy xokxax xutxok.

Tu nit xap hã' hip. Yã hõmã, hãmyäxatãmuk hittap 'ihã', Topa te Yoneo xop xat hok, pu tu nit xap 'ihã hãm hok.

24

Yeyox te putpu' hi'

¹ Ha yenomîn 'ihã, mäyõn te hãpkanet tu' xu pep 'ihã, 'ün xop te xokpot ha' mõg, tu hãpxop hax max'ax tat, ² tu' mõg tu mõktu mõxaha mïkax xap kox tu'. Hõmã mïkax xap te mõ kox nîy, pâyä hõnhã' yïkûy tap, tu mïkax kox xõn, ha 'ün xop te' kox kopa pëñâhã'. ³ 'Ap Yeyox xokxax 'ûm xip'ah, tu mïkax xap kox kopa' xip 'ohnâg, ⁴ yïy 'ün te: "Pute 'ûm?" Tu hãpe'paxex, 'ihã tik 2 te' yïka' tihi', 'ûpata hã' tihi', yã' yõg topixxax tûmnâg, kuyänäm putuk, ⁵ ha 'ün xop kuxänõg, tu nûktettex, tu yãy pa mõ'nîy, tu' yëy, ha pexkox yõg xop te:

—Tep tu 'ãxop te yãy hi'ax xop xak hãmxukpot tu'? ⁶ Ap xip'ah Yeyox, yã' putpu' hi! 'Ok 'ãxop te' xaxok? Tute xa hãm'ãktux 'lhã hãpxexka Ganinet tu' tihi', ⁷ ha tik kummuk te' mõ'ãmã', nãy gãyxop mõgã Yeyox hah. Yeyox yã Tikmû'ün Kutok, tu xa hãm'ãktux, tu yãy yõg xok'ax 'ãktux, tu mûpkunix hã' xok'ax xa' xuktux, tu putpu hi'ax 'ãmnîy tikoyuk 'lhã xa hãm'ãktux. Kaxîy.

⁸ Ha 'ün xop te hãmpe'paxex, tu: "Hamün! Hõmã Yeyox tek mû'ã hãm'ãktux." Kaxîy. ⁹ Tu putpu' mõg, tu Yeyox yõg tik xop te 11 pu hãm'ãktux, xix tikmû'ün te nõm mûtik hãpkumep pu' xuktux. ¹⁰ Nõm 'ühün 'ãxet'ax Manix Mânânen, xi' nõy 'ãxet'ax Yoãn, xi' nõy 'ãxet'ax Mânix, ha Mânix yã Tiak mûk tut, ha 'ün xop te Yeyox yõg mõ'pok xop pu hãm'ãktux, ¹¹ pa tik xop kuxa mãm 'ohnäg 'ün yõg hãm'ãktux tu', tu: "Yã' xupmâhîy!" Kaxîy. ¹² Pãyã Pet yok, tu' mõg mõ'ka'ok 'üxukpot tu', tu' xupep, 'lhã pënä tu' mõg, nãy mîkax kox kutõgnäg hã' mõnãy, tu topixxax te xokxax kîy'ax pënâhã', yãp-xehnäg yûm, tu putpu' nûn mîptut tu', tu' kuxa te' yëy.

'Êmã'ox yõg putahat

¹³ 'lhã tik 2 hãpkumep, tu xip tu xexka 'Êmã'ox ha' mõg, ha mõ'ãgmûg 2 kõmën Yenoyanen tu', ¹⁴ ha yãy pu hãm'ãktux, tu hãpxopmã'ax xohix 'ãktux, ¹⁵ tu hãm'ãktux, 'lhã Yeyox xip, hãpxip 'ohnäg 'lhã' xip, tu tik mûtik mõg, ¹⁶ ha tik xop te' pënâhã', pãyã' yûmmûg'ah. ¹⁷ Ha Yeyox te:

—Tep-tep 'ãktux 'ãxop te', 'lhã hãpkumep? Kaxîy.

Ha tik xop hãpkumep kux, 'ühittup 'ohnäg tu', ¹⁸ ha tik puxet 'ãxet'ax Kene'op, tu:

—Tikmū'ūn xohix te kōmēn kopa' pip, tu hāpxopmā kummuk yūmmūg. 'Ok 'āp-xehnāg te' yūmmūg hok? Kaxīy.

19 Ha:

—Hāpxopmā'ax tute xīy? Kaxīy.

Ha' nōy te:

—Kōmēn Nāyane yōg Yeyox te Topa pupi hām'āktux, tu hāpxopmā ka'ok, Topa keppa' mīy, xix tikmū'ūn keppa' mīy, tu hāmyūmmūgā ka'ok kamah, **20** ha 'āmānex xop xik mū yōg xexka xop te xonat xop pu' hōm, pu tup-tex, tu mīpkupnix hāptex, ha' xok xe'ēgnāg, **21** pak mū'āte hāmpe'paxex tap, hu: "Pe Yeyox yā Topa yōg mō'kutnā'ax, ha' yāykutnāhā", pu 'Iyaet yōg tikmū'ūn xexkānā!" Hamūn, pāyā' xok, ha hōnhā 'āmnīy tikoyuk nōg. **22** Yā hōnhā 'ūn te hām'āktux, hak mū kuxānōg. Māyōn xupep 'ihā 'ūn mōg, 'ūxukpot ha' mōg, **23** pāyā Yeyox xokxax xip 'ohnāg, mīkax xap kox kopa' xip 'ohnāg, ha putpu' nūn, tu pexkox yōg mō'pok xop 'āktux, tu' pēnāhā nō'ōm, ha Yeyox putpu' hi'ax 'āktux, **24** ha tik te xukpot ha' mōg kamah, ha' kox xip, pāyā 'ap pēnā'ah Yeyox. Kaxīy.

25 Ha Yeyox te:

—'Āp-tox kummuk, 'ākuxa yūm pu'uk hām'āktux'ax kopah! Hōmā tik hittap te Topa pupi hām'āktux, tu tappet hā kax'āmi', pāyā 'ākuxa yūm 'ohnāg hām'āktux'ax kopah. **26** 'Ok 'āxop te hāmyūmmūg hok? Topa te yāykutnāhā', pu tu' xūy, nūy yāyhā tu xexkah. Kaxīy.

27 Tu Topa tappet hā tik 2 yūmmūgāhā', tu mōnāyxop Mōyyex yōg xat'ax hā hāmyūmmūgāhā', tu mōktu tik xohix te Topa pupi hām'āktux xop

'āktux, tu kama yāy mūn 'āktux, tu Topa yōg hām'āktux hittap hā hāmyūmmūgāhā', nūy yāy mūn 'āktux.

²⁸ Ha mōktu xip tu xexka tu' mōxaha', ha Yeyox mōg'ax nō pehe', ²⁹ pa tik 2 te:

—Nāy, 'āmōg hok! 'Ūgmū 'ātu' xip, nūy mōhōn nūnte', yā hōnhā 'āmākak. Kaxīy.

Yīy Yeyox te tik mūtik mōg, ³⁰ tu nōm mūtik xit, tu pām paha', tu Topa pu: "Āmax," kaxīy, tu pām koxip, tu yāy xape pu' popmāhā', ³¹ ha Topa te tik pa maxnāhā', ha Yeyox yūmmūg, ha hāpxip 'ohnāg 'ihā Yeyox xip 'ohnāg, yā yāy xaxogāhā', ³² ha yāy pu hām'āktux, hu:

—Yāk kuxa hittup xexka 'ihā hām'āktux putat kopah, tu Topa tappet hittap hā hāmyūmmūgāhā'! Kaxīy. Ha' nōy te: Yamūn! Kaxīy.

³³ Tu' yok mō'ka'ok, tu Yenoyanēn tu' mōg, tu mōktu mōxaha', ha tik te 11 te yāy tu nū'nāhā', xi' mūtik pip xop, ³⁴ tu:

—Hamūn! yā Yeyox te putpu' hi xe'ēgnāg! Yā Ximām te' pēnāhā'! Kaxīy.

³⁵ Ha tik 2 te Yeyox 'āktux, tu Yeyox te putat kopa hāmyūmmūgā 'āktux, tu pām koxip tu ta 'ōm xip hok 'āktux.

Yeyox xip tik xop mūtik

³⁶ Ha hāpxip 'ohnāg 'ihā', hām'āktux 'ihā', Yeyox te nōm xop kopa' xip, tu:

—Pūyā Topa 'ākuxa māmmā'! Kaxīy.

³⁷ Pāyā tik xop kuxānōg, tu' koxuk yīpkutuk, pāyā 'a' koxuk'ah, ³⁸ ha Yeyox te:

—Teptu 'ākuxānōg? Putep mūn hāpkīy hā xate'? ³⁹ Mā', 'ūgyīm pēnā', xik pata pēnā', yā 'ūgmūn

yīnmūn. Mā', nūy 'ūg 'āpit. 'Ūkoxuk te' yīn xip 'ohnāg, xi' kup tox xip 'ohnāg, pak yīm pip, xik pata pip, xik yīn xe'e xip! Kaxīy.

⁴⁰ Tu hām'āktux kux, 'īhā yāy yīm tu' mūg, xix yāy pata tu' mūg, tikmū'ūn te mūtik hāpkumep tu' mūg,
⁴¹ ha tikmū'ūn kuxa hittup xexka nām, tu' yēy, hu yāy kuxa yīkopit, yīy Yeyox te:

—'Ūpuk? Kaxīy.

⁴² Ha tu' hōm māhām, ha mō'hap kuxap xox yā' tu', ⁴³ ha' māhā', 'īhā tikmū'ūn xohix te' pēnāhā'.
⁴⁴ Ha Yeyox te:

—Hōmā 'āmūtik 'ūkxip, tu 'āxop hāmyūmmūgāhā', tu Topa tappet hā 'āyūmmūgāhā', xayīy 'āyūmmūg, ha mōnāyxop hittap Mōyyex te' xat'ax kax'āmi', xix tik xop te Topa pupi hām'āktux te kax'āmi', ha kaxīy 'ūkxūy'ax xik xok'ax kax'āmi', yak mūn Kunnix. Kaxīy.

⁴⁵ Tu yāy yōg xop putox maxnāhā', pu tu hāmyūmmūg, nūy Topa yōg hām'āktux hittap hā hāmyūmmūg, ⁴⁶ tu xe hām'āktux, hu:

—Topa yōg tappet te Kunnix 'āktux, 'ūxuxet'ax nōy yā Topa yōg hāmyāykutnā'ax, ha tappet te' xok'ax 'āktux, tu nō hāpkot'ax 'āktux, tu 'āmnīy tikoyuk nōg 'īhā putpu'hi'ax 'āktux, yāk mūn 'āktux, ⁴⁷ tu' xat, pu hām'āktux, pūyīy hām'āpak max'ax 'āktux hām xexka xohix tu', 'ūhep xohix pu', tu kōmēn Yenoyanēn kopa hām'āktux'ax hāmāxap, pu tikmū'ūn yāyhāhup, tu hāpkummuk mīy kux, pūyīy Topa xaxogā', pu tu' kux. ⁴⁸ 'Āxop te nōmhā hāpxopmā'ax xohix pēnāhā xi' xupak, ⁴⁹ Nāy, 'ūhip, yā Topa te 'āxop pu hām'āktux xex, ha 'āte xa nū'kutnāp-tup, pa kōmēn Yenoyanēn kopa 'āti', 'ūhip

tu', tu mõktu Topa te 'ãxop ka'ogãhã', tu Topa Koxuk nũ'kutnãp-tup, pu 'ãka'okgã', ha 'ãxop te hãpka'ok'ax mõ'tat putup, topixxax putuk. Kaxiñ.

Yeyox mõg pepi pexkox tu'

⁵⁰ Tu' xip tu xexka Metãn tu' mõgãhã', tu' yĩm kute tex pepi', tu:

—Püyã Topa xa hãmmaxnã'! Kaxiñ.

⁵¹ Tu hãm'ãktux 'ihã pepi' mõg, tu pexkox ha' mõg, ⁵² ha nõm tikmû'ün te' kopaxux ha' mõxip, tu nüktettex, tu' yẽy, tu Yenoyanẽn tu' putpu' mõg, tu' kuxa hittup xexkah, ⁵³ tu 'ãmnãy xohix hã' pip Topa pet xexka kopah, nãy Topa max 'ãktux pax.

Tu ta tu' kux.

Topa Yōg Tappet

New Testament in Maxakalí (BR:mbl:Maxakalí)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Maxakalí

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Maxakalí

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
a212b59e-62d7-5a38-9773-b0ce1d5b248b